

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Spis treści

1 Wstęp.....	4
2 System polityczno- administracyjny.....	5
2.1 Podstawy prawne	5
2.2 Władze Miasta Zabrze.....	6
2.2.1 Rada Miejska.....	6
2.2.2 Prezydent Miasta.....	8
2.2.3 Miejskie jednostki organizacyjne oraz instytucje miejskie.....	11
2.2.4 Placówki administracji państwowej.....	11
3 Gospodarowanie przestrzenią	12
3.1 Powierzchnia i struktura gruntów miasta Zabrze.....	12
3.2 Historia miasta Zabrze.....	14
3.3 Struktura gruntów w mieście Zabrze.....	18
3.4 Rozwój przestrzenny miasta.....	19
3.5 Realizacja inwestycji gminnych	21
3.6 Gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości zabudowanych.....	24
3.7 Gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości niezabudowanych	24
3.8 Gospodarowanie zasobem nieruchomości zabudowanych będących w posiadaniu ZBK.....	31
3.9 Rolnictwo.....	34
4 Gospodarka miasta.....	35
4.1 Struktura podmiotowa.....	35
4.2 Struktura stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.....	41
5 Rynek pracy.....	42
5.1 Warunki pracy oraz zagrożenia na stanowisku pracy.....	42
5.2 Poziom i struktura bezrobocia	43
5.3 Instytucje finansowe.....	46
6 Gospodarka komunalna.....	48
6.1 Infrastruktura techniczna.....	48
6.1.1 Gospodarka wodno-ściekowa na terenie Zabrze.....	48
6.1.2 Sieć ciepłownicza	51
6.1.3 Sieć gazociągowa.....	52
6.2 Infrastruktura komunikacyjna.....	53
7 Ochrona środowiska i działalność na terenach pogórnich.....	62
7.1 Ochrona środowiska i gospodarka odpadami.....	63
7.2 Działalność kopalń węgla kamiennego na terenie miasta Zabrze.....	68
7.2.1 Szkody pogórnice.....	69
7.2.2. Edukacja ekologiczna	70
8 Mieszkańcy Zabrze.....	72
8.1 Liczba ludności.....	72
8.2 Ruch naturalny.....	75
8.3 Migracje.....	77
8.4 Grupy ekonomiczne mieszkańców.....	79
9 Bezpieczeństwo publiczne.....	83
9.1 Działania Straży Miejskiej i Policji	84
9.2 Działania Straży Pożarnej.....	88
10 Mieszkalnictwo.....	92
11 Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	94

11.1 Ochrona zdrowia.....	94
11.2 Opieka społeczna.....	104
11.3 Stan sanitarny miasta.....	115
12 Oświata i wychowanie.....	117
126	
13 Kultura i sport	127
13.1 Kultura i sztuka.....	127
13.2 Sport i rekreacja.....	137
13.3 Baza noclegowa turystyki i obiekty zbiorowego zakwaterowania.....	142
14 Handel.....	146
14.1 Handel detaliczny.....	146
14.2 Handel hurtowy.....	147
14.3 Sprzedaż paliw.....	147
14.4 Placówki gastronomiczne.....	148
14.5 Pozostały handel hurtowy i detaliczny artykułami nieżywnościowymi.....	148
15 Budżet gminy Zabrze za 2004 rok.....	149
16 Współpraca międzynarodowa i promocja gminy Zabrze.....	153
16.1 Formy promocji miasta Zabrze.....	153
16.2 Współpraca z miastami partnerskimi.....	154
17. Projekty realizowane przez Gminę Zabrze z udziałem funduszy europejskich.....	156

1 Wstęp

Raport o Stanie Miasta (ROSM) Zabrze za 2004 rok jest dokumentem, który stanowi zbiór informacji na temat wszystkich obszarów działalności w mieście oraz zasadniczych zmian społeczno- gospodarczych, które zachodziły w 2004 r. Prezentuje stan miasta Zabrze na dzień 31 grudnia 2004 roku i zawiera zestaw wskaźników, które opisują lokalny rozwój miasta ale również mogą stanowić podstawę do jego prognozowania.

Opracowanie to jest bogatą bazą danych na temat aktualnej sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej w poszczególnych sferach działalności w mieście, których uszczegółowiony opis zawarto w kolejnych rozdziałach. W opracowaniu przedstawiono następujące sfery:

- przestrzenna,
- infrastrukturalna,
- społeczna,
- gospodarcza,
- ekologiczna,
- kulturalna,
- finansowa.

Zakres merytoryczny i szczegółowość analiz zawartych w dokumencie uzależnione były od zgromadzonych danych wyjściowych.

Raport opracowany został w oparciu o materiały źródłowe przekazane przez poszczególne Wydziały Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz na podstawie danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego w Katowicach za 2004 rok. Część informacji została udostępniona dzięki uprzejmości miejskich jednostek organizacyjnych i instytucji.

Bogatym źródłem informacji, pomocnym przy opracowywaniu raportu był Biuletyn Informacji Publicznej oraz strony internetowe poświęcone Miastu Zabrze.

Raport ten pełni funkcję źródła informacji zarówno dla zabrzańskiej społeczności, jak i dla Samorządu Miasta. Dokument ten może mieć również cenną wartość dla potencjalnych inwestorów, nie tylko z uwagi na zebrane i przetworzone w postaci informacji dane o sytuacji społeczno- gospodarczej miasta, ale przede wszystkim ze względu na fakt, iż może ułatwić podejmowanie przyszłych decyzji inwestycyjnych.

Warto również nadmienić, że Raport o Stanie Miasta jest bazą, mogącą służyć opracowaniu szeregu dokumentów strategicznych dla miasta, chociażby takich jak WPI (Wieloletni Plan Inwestycyjny), WPF (Wieloletni Plan Finansowy), SRM (Strategia Rozwoju Miasta). Jest zatem jednym z dokumentów strategicznego planowania rozwoju miasta i „drogowskazem” wyzwań, jakie stoją przed miastem.

Ostatni Raport o Stanie Miasta Zabrze opracowany był w 1998 roku i obejmował ocenę wszystkich sfer działalności miasta Zabrze w 1997 roku. Po 7 latach ponownie podjęto próbę przedstawienia Gminy Zabrze poprzez opis poszczególnych sfer jej działalności i zachodzących w nich zmian.

2 System polityczno- administracyjny

2.1 Podstawy prawne

Miasto Zabrze uzyskało prawa miejskie w 1922 roku. Jest to mająca osobowość prawną jednostka gminnego i powiatowego samorządu terytorialnego (od 1 stycznia 1999 roku miasto na prawach powiatu), którą tworzy społeczność lokalna. Podstawą funkcjonowania miasta Zabrze jest ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o Samorządzie Gminnym oraz oparty na jej podstawie Statut Miasta. Zgodnie z w/w ustawą do zadań własnych gminy Zabrze należą sprawy dotyczące:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych,
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- 18) promocji gminy,
- 19) współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Ponadto, w myśl ustawy o samorządzie gminnym, gmina może wykonywać zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów.

Działalność gminna jest nadzorowana na podstawie kryterium zgodności z prawem, natomiast w przypadku zadań zleconych zgodnie z kryterium: celowości, rzetelności i gospodarności.

Organami nadzoru są:

- Prezes Rady Ministrów i wojewoda,
- Regionalna Izba Obrachunkowa- w zakresie spraw finansowych.

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym (z dnia 5 czerwca 1998 roku) miasto Zabrze przejęło od następujących Ministerstw: Kultury i Sztuki, Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Zdrowia i Opieki Społecznej jak i również od właściwych kuratoriów oświaty publiczne szkoły ponadpodstawowe, szkoły artystyczne I i II stopnia, przedszkola i szkoły specjalne oraz inne placówki publiczne (wymienione w art. 2 pkt. 3 i 5 ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku, z wyłączeniem placówek i szkół specjalnych o zasięgu wojewódzkim lub ogólnokrajowym).

Od wojewody miasto przejęło do prowadzenia jako zadania własne :

- Domy pomocy społecznej i ośrodki opiekuńcze,
- Zakłady opieki zdrowotnej, z wyłączeniem specjalistycznych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- Instytucje kultury, wpisane do rejestru przez wojewodę,
- Zadania określone w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. A) oraz pkt 4 lit a) w odniesieniu do utrzymania i ochrony dróg, a także w art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych, z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych.

2.2 Władze Miasta Zabrze

Organami Miasta Zabrze są:

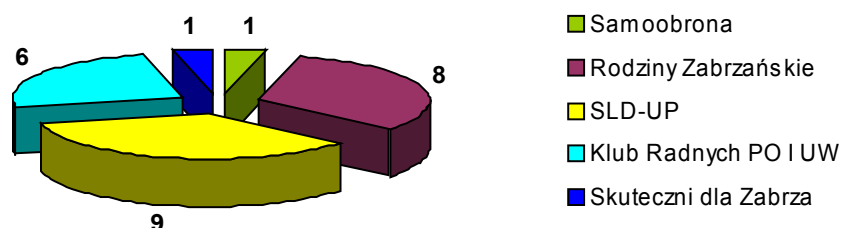
- Rada Miejska – jako organ stanowiący i kontrolny,
- Prezydent Miasta – jako organ wykonawczy.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym działalność w/w organów jest jawna, natomiast wszelkie jej ograniczenia mogą wynikać wyłącznie z ustaw.

2.2.1 Rada Miejska

Kadencja Rady Miejskiej od dnia jej wyboru trwa 4 lata. W jej skład zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym wchodzi 25 radnych. W 2004 roku przewodniczącym Rady Miejskiej był Tadeusz Wita, natomiast jego zastępcami wybrani zostali: Borys Budka, Adam Moś oraz Jarosław Więclaw.

W skład Rady Miejskiej weszli przedstawiciele następujących komitetów wyborczych:

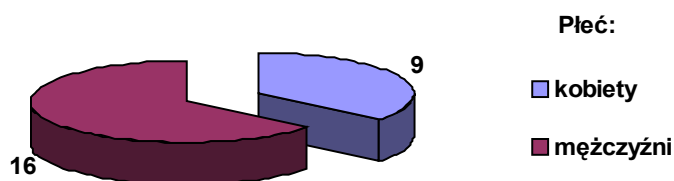
Źródło: www.ums.zabrze.pl, 2004 rok

Do stałych komisji Rady Miejskiej należą:

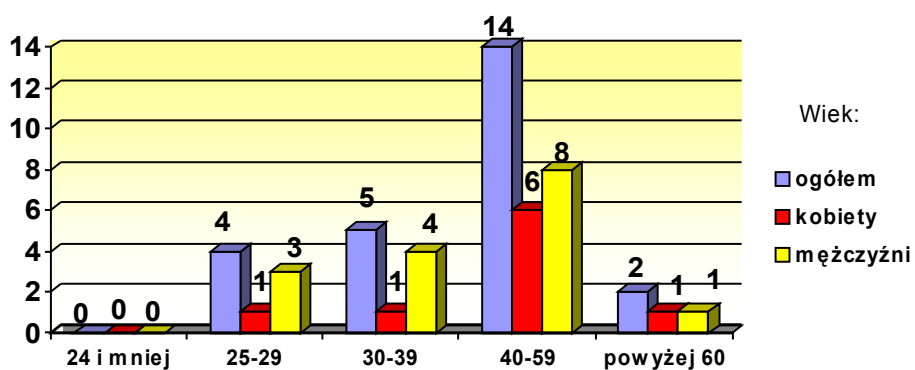
- Komisja Rewizyjna,
- Komisja Budżetu i Inwestycji,
- Komisja Polityki Gospodarczej, Rozwoju Miasta i Rynku Pracy,
- Komisja Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,

- Komisja Prawa Bezpieczeństwa Publicznego,
- Komisja Oświaty i Wychowania,
- Komisja Polityki Społecznej,
- Komisja Zdrowia,
- Komisja Kultury.

Skład Rady Miejskiej wg podziału na płeć i wiek radnych prezentują poniższe wykresy:

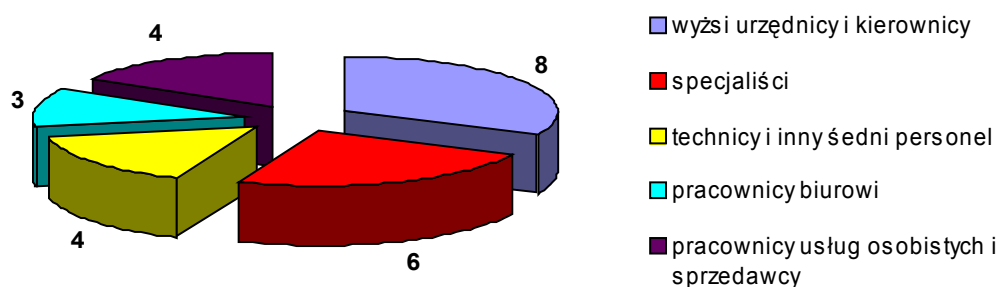

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

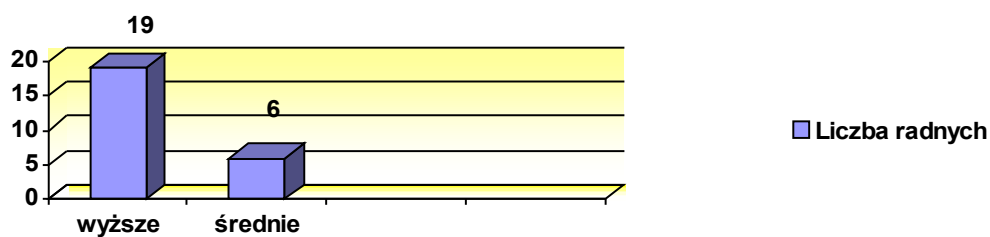
Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Strukturę radnych wg grup zawodów prezentuje poniższy wykres:

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, rok 2004

Strukturę radnych wg poziomu wykształcenia prezentuje poniższy wykres:

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z przedstawionych wyżej zestawień największą grupę wśród radnych stanowią mężczyźni. Największa grupa radnych jest w wieku 49-59 lat, posiadają głównie wykształcenie wyższe.

2.2.2 Prezydent Miasta

Funkcję Prezydenta Miasta Zabrze w 2004 roku pełnił dr inż. Jerzy Gołubowicz wybrany w wyborach bezpośrednich w 2002 roku z SLD-UP.

Źródło: <http://www.zabrze.magistrat.pl>, 2004 rok

Funkcję zastępców Prezydenta zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym pełnią:

- Mieczysław Cupiał
- Andrzej Góra
- Jerzy Wereta

Zgodnie ze statutem Miasta Zabrze (z dnia 07.07.2003 r.) do praw i obowiązków Prezydenta Miasta należy w szczególności:

- 1) kierowanie bieżącymi sprawami miasta;
- 2) reprezentowanie miasta na zewnątrz;
- 3) powoływanie i odwoływanie zastępców Prezydenta Miasta, w tym podział obowiązków pomiędzy nich, a w szczególności wyznaczenie zastępcy pełniącego obowiązki Prezydenta Miasta podczas jego nieobecności;
- 4) kierowanie Urzędem Miejskim;
- 5) wykonywanie czynności zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników Urzędu Miejskiego oraz kierowników miejskich jednostek organizacyjnych;
- 6) wykonywanie kompetencji wynikających z obowiązujących przepisów, a w szczególności kompetencji starosty powiatu.

oraz w myśl Ustawy o Samorządzie Gminnym z 8 marca 1990 roku:

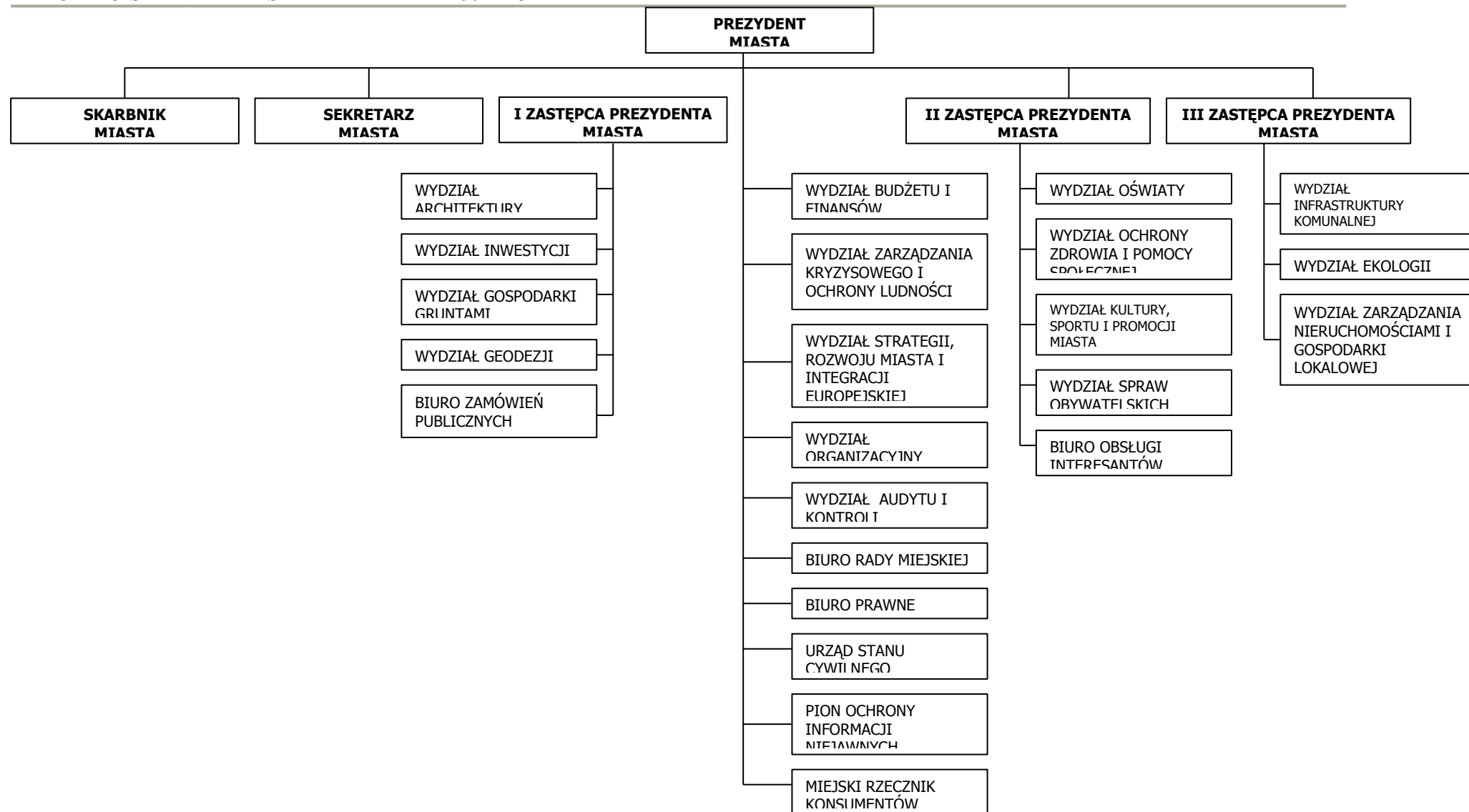
- 1) przygotowywanie projektów uchwał Rady Miejskiej,
- 2) określanie sposobu wykonywania uchwał,
- 3) gospodarowanie mieniem komunalnym,
- 4) wykonywanie budżetu,
- 5) zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Prezydent miasta wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miejskiego. W skład Urzędu Miejskiego wchodzi następujące wydziały i równorzędne im jednostki organizacyjne oznaczone odpowiednimi symbolami:

- Wydział Architektury (WA)
- Wydział Audytu i Kontroli (WAK)
- Wydział Budżetu i Finansów (BF)
- Wydział Ekologii (WE)
- Wydział Geodezji (WG)
- Wydział Gospodarki Gruntami (GG)
- Wydział Infrastruktury Komunalnej (IK)
- Wydział Inwestycji (WI)
- Wydział Kultury, Sportu i Promocji Miasta (KSP)
- Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej (ZPS)
- Wydział Organizacyjny (OR)
- Wydział Oświaty (WO)
- Wydział Spraw Obywatelskich (SO)
- Wydział Strategii, Rozwoju Miasta i Integracji Europejskiej (SR)
- Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności (ZKOL)
- Wydział Zarządzania Nieruchomościami i Gospodarki Lokalowej (ZNGL)
- Urząd Stanu Cywilnego (USC)
- Biuro Zamówień Publicznych (BZP)
- Biuro Prawne (BP)
- Biuro Rady Miejskiej (BRM)

Samodzielne komórki nie będące wydziałami:

- Biuro Obsługi Interesantów (BOI)
- Pion Ochrony Informacji Niejawnych (PO)
- Miejski Rzecznik Konsumentów (RK)

2.2.3 Miejskie jednostki organizacyjne oraz instytucje miejskie.

Na terenie Miasta Zabrze mieszczą się następujące instytucje miejskie:

- Centrum Wsparcia Kryzysowego Dzieci i Młodzieży
- Domy Pomocy Społecznej
- Schroniska i noclegownie
- Zespół Interwencji Kryzysowej
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
- Komenda Miejska Policji
- Straż Miejska
- Terenowy Zespół Usług Projektowych
- Zabrzański Informator Samorządowy
- Przedszkola
- Izba Wyrzeźwień
- Miejski Ogród Botaniczny
- Miejski Zakład Kąpielowy
- Powiatowy Urząd Pracy
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
- Żłobek Miejski
- Dom Dziecka
- Rodzinny Dom Dziecka
- Zespoły szkolno-przedszkolne
- Szkoły podstawowe
- Gimnazja
- Zespoły Szkół
- Placówki Oświatowe (Centrum Kształcenia Praktycznego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ogniska Pracy Pozaszkolnej, Miejska Bursa Szkolna).

2.2.4 Placówki administracji państwowej

W Zabrzu mieszczą się liczne placówki administracji państwowej, należą do nich m.in.:

- Urząd Skarbowy
- Wojewódzki Urząd Statystyczny, oddział zamiejscowy
- Oddział Terenowy Wydziału Paszportów Urzędu Wojewódzkiego
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura Rejonowa
- Komenda Miejska Policji
- Areszt Śledczy
- Zakład Karny

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Od dnia 22.09.2003 r. na mocy uchwały Rady Miejskiej terytorium miasta Zabrze podzielone jest na 17 jednostek pomocniczych, dzielnic i osiedli, co pokazano na poniższym rysunku oraz w tabeli.

- Helenka
- Grzybowice
- Mikulczyce
- Maciejów
- Zaborze Północ
- Zaborze Południe
- Pawłów
- Rokitnica
- Biskupice
- Kończyce
- Makoszowy
- Centrum Północ
- Centrum Południe
- Os. Tadeusza Kotarbińskiego
- Os. Janek
- Os. Mikołaja Kopernika
- Os. Młodego Górnika

Źródło: www.polishcities.pl, 2004 rok

Jednostki pomocnicze miasta Zabrze wraz z liczbą ludności przypadającą na dany obszar prezentuje poniższa tabela.

Nazwa dzielnicy lub osiedla		Powierzchnia [km ²]	Ludność	Liczba ulic
1	Biskupice	10,24	12 530	58
2	Centrum Południe	11,66	54 940	313
3	Centrum Północ	7,05	30 530	215
4	Grzybowice	6,63	1 940	45
5	Helenka	1,40	12 000	31
6	Kończyce	1,82	2 180	40
7	Maciejów	4,02	3 660	50
8	Makoszowy	8,99	2 150	49
9	Mikulczyce	7,63	15 470	127
10	Osiedle Janek	0,53	7 110	13

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

11	Osiedle Mikołaja Kopernika	4,87	5 640	14
12	Osiedle Młodego Górnika	1,84	1 390	8
13	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego	1,57	9 440	28
14	Pawłów	1,85	2 060	37
15	Rokitnica	4,86	16 960	97
16	Zaborze Północ	2,94	19 760	64
17	Zaborze Południe	2,54	4 870	53

Źródło: www.um.zabrze.pl, 2004 rok

Jak wynika z powyższej tabeli największą powierzchnię zajmują dzielnice: Centrum Południe, Biskupice, Makoszowy, Mikulczyce oraz Centrum Północ. Analizując z kolei liczbę ludności zamieszkującą poszczególną dzielnicę stwierdzić należy, iż najbardziej zamieszkałą dzielnicą jest Centrum Południe oraz Centrum Północ. Znaczną liczbę mieszkańców zamieszkujących posiada również dzielnica Zaborze Północ, Rokitnica i Mikulczyce. Największa liczba ulic z kolei znajduje się w Centrum Południe oraz Centrum Północ, lecz również i w dzielnicy Mikulczyce.

Stosunek liczby osób zamieszkujących daną dzielnicę do powierzchni zajmowanej przez tę dzielnicę, rozumianej jako gęstość zamieszkania wskazuje, że największe skupienie ludności obserwowane jest na osiedlu Janek (13415,1 osoby na km²), dużym skupieniem ludności odznacza się również dzielnica Helenka (8571,43 osób na km²), Zaborze Północ (6721,1 osoby na km²) oraz osiedle Tadeusza Kotarbińskiego (6 012,74 osoby na km²).

3.2 Historia miasta Zabrze

Pierwotne osadnictwo na terenie dzisiejszego miasta związane było z licznymi rzeczkami przepływającymi przez obszar Zabrze. To nad rzeką Bytomką w Biskupicach i rzeką Kłodnicą w Makoszowach odnaleziono ślady bytowania naszych prehistorycznych przodków. Nad Potokiem Rokitnickim w Mikulzycach i Rokitnicy zachowały się natomiast pozostałości po średniowiecznych stożkowych gródkach obronnych.

Najstarszą osadą na terenie miasta są Biskupice, wzmiankowane w dokumencie księżnej Violi z 1243 roku, niewiele młodsze Grzybowice, Rokitnica, Zaborze zostały wymienione w „Księdze uposażenia biskupstwa wrocławskiego” datowanej na lata 1295-1305.

Położone pomiędzy dwoma średniowiecznymi miastami: Bytomiem i Gliwicami, przecięte handlowymi szlakami prowadzącymi od Bytomia przez Rokitnicę, w stronę Wrocławia i od Bytomia przez Biskupice w stronę Raciborza, Zabrze i okolice były doskonałym miejscem osadniczym, tym bardziej, że ziemia kryła w sobie niezliczone bogactwa naturalne. Już dokument Władysława, księcia opolskiego, dla Biskupic z 1260 roku wspomina o poszukiwaniu ołowiu.

Wiek XVIII był dla Zabrze znaczącym nie tylko w wydarzenia polityczne okresem. W 1736 r. na mapie Homana po raz pierwszy odnotowano istnienie osady Poremba. W latach 1774-1776 za sprawą Macieja Wilczka, dziedzica Zabrze, a także Erdmana von Larisch, założono szereg nowych kolonii (Pawłów Górny, Wieś Doroty, Małe Zabrze, Marienau, Pilzendorf, Maciejów, Pawłów Dolny, Kończyce), które po latach weszły w skład miasta Zabrze.

Znaczące dla dziejów Zabrze i okolicy było odkrycie w 1790 r. przez Salomona Izaaka z Brabantu bogatych pokładów węgla kamiennego na pograniczu Pawłowa i Zaborza. Wydobywany tam od 1791 roku węgiel dał początek nie tylko powstaniu kopalni „Królowa

Luiza”, ale również był załącznikiem rozwoju różnych gałęzi przemysłu i gwałtownych zmian w krajobrazie tej części Śląska.

W 1826 r. właścicielami dóbr zabrzańskich zostali Donnersmarckowie z pobliskiego Świerklańca, którzy dali kolejny impuls w rozwoju gospodarczym regionu. W latach 1818-1819 i 1829-1830 zbudowano 20-kilometrową drogę łączącą hutę królewską w Gliwicach z „Królewską Hutą” w dzisiejszym Chorzowie. Droga ta zwana dawniej „Kronprinzenstrasse” (obecnie ul. Wolności) stała się w krótkim czasie kręgosłupem nie tylko zabrzańskiego przemysłu. To przy niej lub w jej pobliżu wybudowano większość obiektów przemysłowych.

Dalszemu rozwojowi gospodarczemu sprzyjało zbudowanie szlaku kolejowego do Wrocławia (1845 r.) i Mysłowic (1846 r.), co umożliwiło szybkie ekspediovanie węgla i wytworzonych w Zabrze i okolicy produktów oraz przywóz potrzebnych surowców. Wraz z rozwojem przemysłu zmieniał się obraz Zabrze i okolicznych miejscowości, jeszcze do niedawna typowo rolniczych a przekształcających się w ośrodki przemysłowe. Napływ robotników wymusił budowę patronackich osiedli wraz z całym zapleczem socjalnym. Tylko w Biskupicach koncern Borsiga wybudował po 1867 roku, na powierzchni 19 ha, 60 domów wielorodzinnych (familoków) dla 2800 pracowników i urzędników oraz ich rodzin. Podobne osiedla powstały w Zaborzu, Starym i Małym Zabrze.

Przeprowadzona przez władze pruskie reforma administracji w 1873 roku spowodowała utworzenie powiatu zabrskiego, w skład którego wchodziło 26 wiosek i okręgów dworskich. Od tego czasu utarło się powiedzenie o Zabrze jako największej wsi w Europie, wiosce, która posiadała w końcu XIX wieku dwie huty żelaza (trzecia w Biskupicach), kilka kopalń węgla, kilka koksowni, brykietownię, hutę szkła, fabrykę kotłów, wytwórnię lin i drutu, odlewnie i wytwórnie armatury, gazownię, cegielnię, tartaki, wytwórnie smarów, młyny, browary i wiele innych fabryk i zakładów różnych branż.

Pierwszy szpital założono w 1856 roku, kolejny w 1892 r. W 1897 roku uruchomiono w Zaborzu elektrownię, dzięki czemu kursujący od 1894 r. ulicami Starego Zabrze, Małego Zabrze i Zaborza parowy tramwaj można było zastąpić elektrycznym.

Próba uzyskania praw miejskich w 1875 roku nie powiodła się. To, czego chcieli urzędnicy, nie służyło kapitalistom. Na wsi płacono niższe podatki, a i swoboda była większa. Pierwsze scalenie gmin (Stare Zabrze, Małe Zabrze, Wieś Doroty), bez uzyskania praw miejskich, nastąpiło w 1905 r. Utworzona wspólna gmina Zabrze liczyła 56.634 mieszkańców. Do dyspozycji przyjezdnych było kilka hoteli i zajazdów, liczne restauracje i kawiarnie, dziesiątki sklepów i zakładów usługowych różnych branż. W 1902 r. powstało Gimnazjum Męskie w Zabrze (III LO), a w 1907 r. Gimnazjum Żeńskie w Małym Zabrze (SP 36).

Dużą rolę kulturotwórczą pełniły wtedy miejscowe zakłady przemysłowe. Huta Donnersmarcka (huta Zabrze) wybudowała kompleks Cassina (obecnie Teatr Nowy), bibliotekę publiczną w 1900 r., kryty basen, halę gimnastyczną i wiele innych. W północnej części obecnego miasta, Rokitnicy, dużą renomą cieszył się kompleks sanatoryjny i wypoczynkowy dla dzieci i dorosłych (obecna siedziba Śląskiej Akademii Medycznej), połączony z potężnym parkiem Rokitnica-Miechowice.

Wybuch I wojny Światowej nie przyniósł większych zmian, jeśli nie liczyć zmiany nazwy gminy Zabrze na Hindenburg (luty 1915) oraz ściągnięcia do pracy w miejscowych zakładach licznych jeńców, szczególnie z pokonanych armii rosyjskich. Wojna, a w jej konsekwencji powstania śląskie, przybliżyły polsko-niemiecką granicę do opłotków Zabrze, dzieląc jednocześnie powiat zabrzański na część polską i niemiecką. Kilka lat później, powstałe w granicach republiki weimarskiej gminy, z wyjątkiem przyłączonej do Gliwic Sośnicy, weszły w skład miasta Zabrze, które uzyskało prawa miejskie 1 października 1922 roku, a jego obszar powiększył się do 4406 ha. Liczące 127.307 mieszkańców Zabrze stało się pod względem liczby ludności drugim po Wrocławiu miastem na Śląsku.

Druża wojna światowa i pierwsze lata powojenne przyniosły mieszkańcom Zabrze i okolicznych miejscowości wiele cierpień i wyrzeczeń. 19 marca 1945 roku, przejmując administrację, władze polskie otrzymały miasto obrabowane z ludzi i dóbr materialnych. Z tego też powodu znaczny wysiłek poświęcić musiano na odbudowę zniszczonego potencjału przemysłowego. W miejsce deportowanej do Niemiec ludności, przybyły tysiące wysiedlonych mieszkańców Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej, imigrantów z Niemiec, Francji i Belgii oraz przeludnionych rejonów Kongresówki. W 1951 roku nastąpiła kolejna reforma administracyjna. Włączono wówczas do Zabrze: Grzybowice, Mikulczyce, Rokitnicę oraz Kończyce, Pawłów i Makoszowy, a w roku 1954 Helenkę – część gminy Stolarzowice. Dziś miasto zajmuje obszar 80 km kwadratowych i zamieszkałe jest przez około 200 tysięcy osób.

Dalsze dzieje oraz ważne wydarzenia z życia mieszkańców Zabrze kształtowały się następująco:

- 1948
 - 14 grudnia - powstanie Klubu Sportowego Górnik Zabrze
- 1951
 - 17 marca - włączono w granice Zabrze: Grzybowice, Mikulczyce, Rokitnica, Kończyce, Makoszowy, Pawłów.
- 1954 - włączenie w granice Zabrze osiedla Helenka
- 1955 - 1965 - rozbudowa miasta
- 1956
 - 2 grudnia - ukazał się pierwszy numer gazety miejskiej *Głos Zabrze*.
- 1959 - budowa Domu Muzyki i Tańca.
- 1961 Zabrze zwiedził przejazdem major kosmonauta Jurij Gagarin
- 1967 Podczas oficjalnej wizyty w Polsce gościł w Zabrzu prezydent Republiki Francuskiej generał Charles de Gaulle
- 1970 - 1975 - budowa osiedla Skłodowskiej - Curie.
- 1971
 - 23 marca katastrofa w kopalni w Rokitnicy. Zawał na poziomie 780 metrów przysypał 19 górników, przeżył tylko jeden - Alojzy Piontek.
- 1976 - budowa Hali Widowiskowo - Sportowej.
- 1982 - gazeta *Głos Zabrze* zmienia nazwę na *Głos Zabrze i Rudy Śląskiej*
- 1985 - listopad - pierwszy w Polsce przeszczep serca pod kierunkiem prof. Religi.
- 1986 - 1991 - budowa osiedla Kopernik.
- 1996 - św. Kamil patronem miasta

Jeszcze na początku lat 90. źródłem utrzymania większości Zabrzan była praca w miejscowych kopalniach, koksowniach, hucie i powiązanych z nimi wielkich zakładach przemysłowych. Dziś na obrzeżach miasta pozostała jedna kopalnia i jedna koksownia, - inne potężne niegdyś zakłady znacząco ograniczyły działalność. W ich miejsce powstały setki niewielkich, czasami bardzo dynamicznie rozwijających się firm - wytwórczych, handlowych i usługowych - które zasadniczo zmieniły już panoramę gospodarczą miasta. Kluczem do rozwoju stały się inwestycje. Już od początku lat 90. przywiązywano do tego ogromną wagę, przeznaczając na ten cel co roku kilkanaście, a bywało że i ponad 20 proc. ogółu wydatków budżetowych. Warto wspomnieć o „naturalnych” atutach Zabrze, które wyznaczają kierunki inwestycji i mogą być podstawą przyszłego rozwoju. Wielkim atutem Zabrze jest też od lat jego znaczenie jako ośrodka nowoczesnej medycyny, ze Śląskim Centrum Chorób Serca, prowadzonym do niedawna przez prof. Zbigniewa Religę, Śląską Akademią Medyczną i szeregiem innych, wysokospecjalistycznych placówek.

Pierwszą i największą jak dotąd inwestycją w tej dziedzinie była mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków „Śródmieście”, której budowę rozpoczęto jeszcze w latach 80 a skończono w roku 1998. Nowoczesny obiekt posiada przepustowość przekraczającą obecne by i z naddatkiem spełnia zarówno polskie, jak i europejskie normy czystości ścieków, stosowany jest również do utylizacji ścieków przemysłowych. Inwestycja została nagrodzona tytułem „Budowa Roku 1998”. W konkursie ekologicznym „Przyjaźni Środowisku”, pod patronatem honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, gmina Zabrze otrzymała w roku 2001, 2002 oraz 2003 tytuł „Gminy Przyjaznej Środowisku”, a w 2003r. dodatkowo tytuł „Mecenasa Polskiej Ekologii”^{*}.

Ważną inwestycją w przyszłość jest również prężne rozwijanie oświaty na terenie Zabrza. Pod tym kątem już od wczesnych lat 90. przebudowywano sieć publicznych placówek oświatowych, w miejsce szkół górniczych tworząc licea ogólnokształcące i średnie szkoły zawodowe. W rezultacie wcześniejsze proporcje: 70 proc. absolwentów szkół podstawowych trafia do zawodówek, 30 proc. do szkół średnich - szybko zostały odwrócone, co biorąc pod uwagę robotniczy charakter miasta i panujące w nim tradycje trzeba uznać za poważny sukces. Były też sukcesy bardziej spektakularne. Największy z nich to utworzenie pierwszej w kraju (być może do dnia dzisiejszego jedynej) samorządowej szkoły artystycznej: Liceum Sztuk Plastycznych (obecnie Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych). Naturalną kontynuacją tych działań były starania o „sprowadzenie” do Zabrza kolejnej po Śląskiej Akademii Medycznej, wyższej uczelni. Odpowiedziała na nie Politechnika Śląska stwarzając w Zabrzu siedzibę bardzo rozwojowego, cieszącego się wielką popularnością Wydziału Organizacji i Zarządzania.

Zaczęto się od budynku koszar na terenie położonego w centrum miasta, poniemieckiego kompleksu wojskowego. Miasto wyremontowało już 5 budynków na potrzeby uczelni. Politechnika obok Akademii Medycznej stała się ważnym ośrodkiem akademickim na terenie Śląska. W roku akademickim 2002/2003 otwarta została Katedra Socjologii, która cieszy się dużym zainteresowaniem wśród potencjalnych studentów.

Ważnym zwrotem w kierunku rozwoju miasta było również przystąpienie gminy w 2000 roku do Międzygminnego Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Do końca lat 90. bowiem w Zabrzu niemal się nie budowało, nie licząc domków jednorodzinnych stawianych przez indywidualnych inwestorów. W ciągu niespełna roku, na przekazanej przez miasto działce, stanął efektowny budynek z 72 nowoczesnymi, świetnie wyposażonymi mieszkaniami. To był pierwszy etap inwestycji. W drugim etapie inwestycji (rok 2002) oddano kolejny blok mieszczący 29 mieszkań. Ponieważ zainteresowanie tą formą budownictwa przerosło oczekiwania (TBS-owskich mieszkań nie można kupić, a miesięczny czynsz za wynajem jest stosunkowo wysoki), planowana jest budowa zespołu budynków ze 172 mieszkaniami w dzielnicy Zaborze.

W roku 1999, po zakończeniu prac adaptacyjnych w dawnym Hotelu Kochmana przy ul. Wolności, dokąd przeniosła się część wydziałów Urzędu Miejskiego. Obiekt ten został wyróżniony tytułem „Modernizacja Roku 1999”. Nieco później na parterze budynku urządzono Biuro Obsługi Interesantów, bardzo ułatwiające mieszkańcom miasta załatwianie spraw urzędowych.

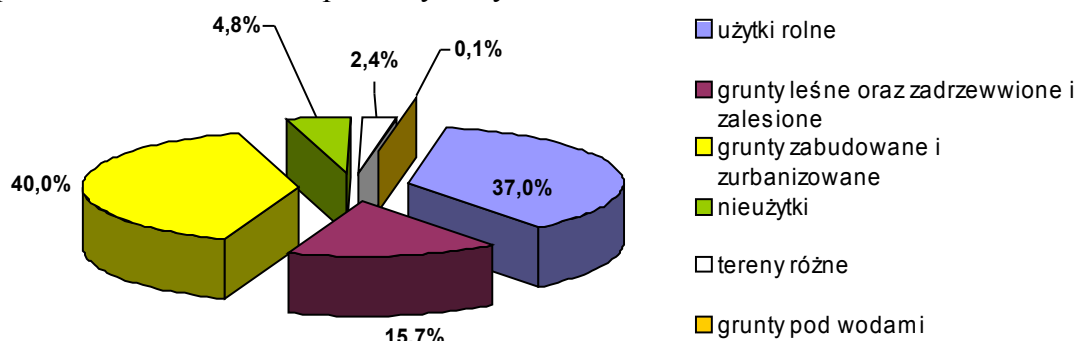
Wcześniej do nowych siedzib wprowadziły się dwie miejskie instytucje: Powiatowy Urząd Pracy i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Dla potrzeb obu tych instytucji zaadaptowano budynek koszarowy na terenie dawnej jednostki wojskowej przy ul. Roosevelta - w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksu Politechniki.

Ważnym wydarzeniem w życiu miasta było otrzymanie na mocy nowego podziału administracyjnego kraju z 1 stycznia 1999 roku statusu miasta na prawach powiatu.

^{*} Źródło: <http://zis.zabrze.pl/um.zabrze/news/luty/srodowisko.html>

3.3 Struktura gruntów w mieście Zabrze

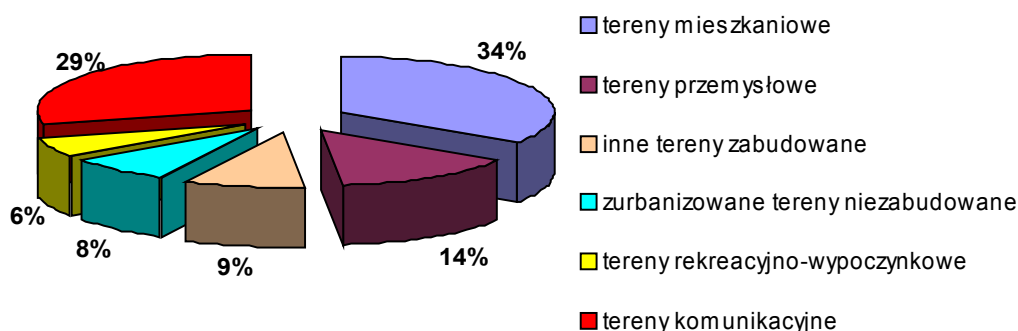
Struktura gruntów w Zabrzu na koniec 2004 roku według sposobu użytkowania przedstawiona została na poniższym wykresie.

Źródło: Wydział Geodezji, UM Zabrze, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu największą część gruntów w Zabrzu zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane (40%) oraz użytki rolne (37%). Znaczący udział mają również grunty leśne oraz zadrzewione i zalesione (15,7%).

Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych kształtowała się następująco:

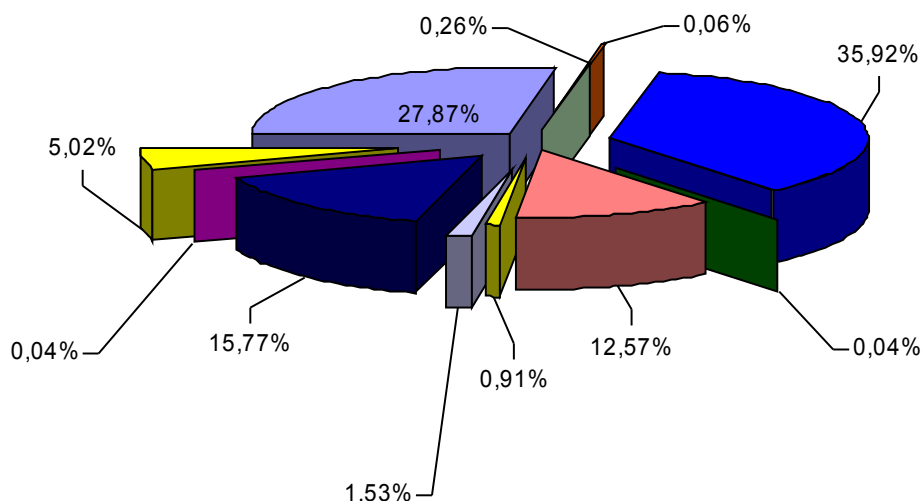
Źródło: Wydział Geodezji, UM Zabrze, 2004 rok

Spośród gruntów przeznaczonych pod zabudowę, największą część stanowią tereny mieszkaniowe (34%) oraz tereny komunikacyjne (29%). Znaczny obszar przeznaczony jest również pod zabudowę przemysłową (14%). Mieszkalnictwo to nie tylko sfera zajmująca najwięcej gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w mieście ale również źródło największych wydatków z budżetu gminy.

Biorąc pod uwagę formę własności gruntów w Zabrzu największą część zajmują grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie (35,92%). Znaczący udział miały również grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste (27,87%), jak i również grunty SP* przekazane w użytkowanie wieczyste (15,77%) oraz grunty osób fizycznych (12,57%).

Strukturę gruntów w mieście Zabrze według form własności zaprezentowano na poniższym wykresie.

* SP- Skarb Państwa

- Grunty SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste
- Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie
- Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych
- Grunty gmin i zw. międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie
- Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste
- Grunty osób fizycznych
- Grunty kościołów i związków wyznaniowych
- Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w punktach poprzednich
- Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste
- Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie
- Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste

Źródło: Wydział Geodezji, UM Zabrze, 2004 rok

3.4 Rozwój przestrzenny miasta

➤ Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obecnie Gmina Zabrze posiada uchwalone i obowiązujące następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Dzielnicy Maciejów w Zabrzu (przyjęty Uchwałą nr XLI/467/97 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 13 października 1997 roku), ogłoszony w Dzienniku Urzędowym woj. Katowickiego Nr 2 z dnia 22 stycznia 1998 r., poz. 17.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego parku im. Karola Świerczewskiego w Zabrzu (przyjęty Uchwałą nr IV/40/98 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 14 grudnia 1998 roku), ogłoszony w Dzienniku Urzędowym woj. Katowickiego Nr 26 z dnia 26 maja 1999 r.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfanteo z drogą Nr 4 w Zabrzu (przyjęty Uchwałą nr IV/41/98 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 14 grudnia 1998 roku), ogłoszony w Dzienniku Urzędowym woj. Śląskiego Nr 21 z dnia 26 kwietnia 1999 r. poz. 596.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrza w zakresie ustaleń dotyczących ul. Piłsudskiego i terenów przekazanych przez PKP (przyjęty Uchwałą nr XXVII/425/2000 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 18 grudnia 2000 roku),
- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Miasta Zabrza w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrzu – Zaborzu (przyjęty Uchwałą Nr XIV/119/03 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 7 lipca 2003 roku), ogłoszona w Dzienniku Urzędowym woj. śląskiego Nr 58 z dnia 1 września 2003 r. poz.2297
- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego jednostki strukturalnej im. Mikołaja Kopernika w Zabrzu w zakresie ustaleń dotyczących terenów przyległych do Kapieliska Leśnego w Maciejowie (przyjęty Uchwałą nr XVIII/155/03 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 10 listopada 2003 roku), ogłoszona w Dzienniku Urzędowym woj. Śląskiego Nr 13 z dnia 5 marca 2004 r. poz. 519 oraz zmiana Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego jednostki strukturalnej im. Mikołaja Kopernika w Zabrzu (Uchwałą Nr XXII/199.04 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 09.02.2004r. poz 520.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Centrum Zabrza - obszar „C” (przyjęty Uchwałą nr XXV/261/04 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 27 kwietnia 2004 roku), ogłoszony w Dzienniku Urzędowym woj. Śląskiego Nr 54 z dnia 29 czerwca 2004 r. poz 1685.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Centrum Zabrza - obszar „A” (przyjęty Uchwałą nr XXVIII/289/04 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 5 lipca 2004 roku), ogłoszony w Dzienniku Urzędowym woj. Śląskiego Nr 86 z dnia 8 czerwca 2004 r. poz.1685.

Ponadto w trakcie opracowania są następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Centrum Zabrza - obszar „B” (Uchwałą nr XX/306/2000 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 17 kwietnia 2000 roku w sprawie przystąpienia do opracowania planu
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrza (Uchwałą nr XVII/149/03 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 29 października 2003 roku w sprawie przystąpienia do opracowania planu),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrza dla terenów położonych w dzielnicy Grzybowice (Uchwałą nr XVII/150/03 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 29 października 2003 roku w sprawie przystąpienia do opracowania planu),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrza dla terenów położonych w południowej części dzielnicy Grzybowice (Uchwałą nr XXIII/223/04 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 8 marca 2004 roku w sprawie przystąpienia do opracowania planu),

Granice stref ochrony konserwatorskiej określone są osobno dla każdego obszaru objętego Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

Dla całego obszaru objętego w/w planami ustalono, iż osoby prowadzące roboty budowlane i ziemne w przypadku ujawnienia w trakcie prac przedmiotu, który posiada cechy zabytku,

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

obowiązane są niezwłocznie zawiadomić o tym Prezydenta Miasta Zabrze i Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków /ŚWKZ/, jednocześnie zobowiązane są zabezpieczyć odkryty przedmiot i wstrzymać wszelkie roboty, mogące go uszkodzić lub zniszczyć, do czasu wydania przez ŚWKZ odpowiednich zarządzeń.

W ramach ww. planów w przypadku planowanych wyburzeń obiektów historycznych, kolizyjnych z nowym układem drogowym oraz realizacją nowych funkcji wiodących, należy uzyskać zgodę na ich wyburzenia, wykonać dla nich dokumentację konserwatorską (dla celów archiwalnych).

3.5 Realizacja inwestycji gminnych

Zbiorcze zestawienie ze stanu realizacji zadań budżetowych za 2004 rok przedstawiono w poniższej tabeli.

Nazwa zadania	Wykonanie za okres od 01.01.2004 do 31.12.2004 r.	Wskaźnik w %
Zagospodarowanie zamkniętego odcinka ul. Wolności wraz z Placem Wolności etap II i III, trójkąt ul. Dworcowa, Wolności, Plac Wolności	1 345 702,31	93%
Budowa drogi łączącej dz. Biskupice-Zaborze - dokumentacja	11 058,00	22%
Modernizacja obiektów inżynierskich (mosty, wiadukty, kładki, przepusty)	1 933 654,40	100%
Budowa przedłużenia ul. De Gaulle'a-Korfantego - przejście przez park	6 137,94	31%
Modernizacja ul. J. Piłsudskiego - dokumentacja	0,00	0%
Budowa drogi Nowo-Paderewskiego -dokumentacja	89 841,72	45%
Drogowa Trasa Średnicowa Katowice - Gliwice	25 957 000,00	100%
DZIAŁ 600 ROZDZIAŁ 60015	29 343 394,37	
Zakupy inwestycyjne dla Wydziału Infrastruktury Komunalnej	31 049,00	97%
DZIAŁ 600	29 374 443,37	
Wykupy terenów	13 536 416,85	100%
Zakup nieruchomości zabudowanej przy ul. Roosevelta 32	650 000,00	100%
DZIAŁ 700 ROZDZIAŁ 70005	14 186 416,85	
Budownictwo mieszkaniowe TBS	0,00	0%
Modernizacja budynków komunalnych	408 134,82	100%
Uzbrojenie budownictwa mieszkaniowego	802 564,47	90%
Modernizacja obiektów na potrzeby Politechniki Śl.	0,00	0%
Budownictwo zastępcze w ramach budowy Drogowej Trasy Średnicowej	25 808 574,42	81%
DZIAŁ 700 ROZDZIAŁ 70021,70095	27 019 273,71	
DZIAŁ 700	41 205 690,56	
Zakupy inwestycyjne dla Wydziału Architektury	101 169,79	99%
Zakupy inwestycyjne dla Wydziału Geodezji	35 752,10	97%
Zakup komputera i mebli do siedziby PINB w Zabrzu	0,00	0%
Zakup samochodu osobowego do celów służbowych dla PINB	28 727,00	100%
Dokumentacja cmentarza komunalnego	1 903,20	2%
DZIAŁ 710	167 552,09	
Modernizacja budynków Urzędu Miejskiego	216 173,29	95%
Zakupy inwestycyjne U.M.	849 812,58	85%
DZIAŁ 750	1 065 985,87	
Monitoring niebezpiecznych miejsc	10 725,96	22%
Zakupy inwestycyjne dla Straży Miejskiej	44 987,83	100%
Modernizacja budynku Straży Miejskiej w Zabrzu	234 871,68	78%
DZIAŁ 754	290 585,47	

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Szkoły podstawowe	761 113,53	99%
Budowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej Nr 31 przy ul. Jordana 7 w Zabrze-Rokitnicy	1 300 027,08	98%
Zakupy inwestycyjne oświaty-Szkoły podstawowe	20 849,96	100%
DZIAŁ 801 ROZDZIAŁ 80101	2 081 990,57	
Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Szkoły podstawowe specjalne	3 666,49	100%
Adaptacja budynku dla potrzeb Szkoły Podstawowej Specjalnej Nr 41 - dokumentacja	315 476,70	95%
DZIAŁ 801 ROZDZIAŁ 80102	319 143,19	
Zakupy inwestycyjne oświaty-Szkoły podstawowe specjalne	23 089,30	100%
Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Przedszkola	104 486,29	86%
DZIAŁ 801 ROZDZIAŁ 80104	127 575,59	
Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Gimnazja	72 416,79	99%
Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Licea ogólnokształcące	187 351,56	100%
Budowa sali gimnastycznej w Zespole Szkół Nr 10 przy ul. Chopina 26 w Zabrze-Mikulczycach	32 710,27	56%
Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Szkoły zawodowe	258 524,47	100%
DZIAŁ 801 ROZDZIAŁ 80110,8120,8130	551 003,09	
Modernizacja placówek oświaty - szkoły-Szkoły zawodowe specjalne	49 588,40	100%
Modernizacja budynków Centrum Kształcenia Praktycznego w Zabrze	290 472,45	92%
Zakupy inwestycyjne oświaty-Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego	15 750,00	100%
DZIAŁ 801 ROZDZIAŁ 80134,80140	355 810,85	
Modernizacja placówek oświaty - pozostała działalność	0,00	0%
Zakupy inwestycyjne oświaty-Pozostała działalność	10 492,00	50%
DZIAŁ 801 ROZDZIAŁ 80195	10 492,00	
DZIAŁ 801	3 446 015,29	
Modernizacja i zakupy inwestycyjne Zespołonego Szpitala Rejonowego w Zabrze	662 830,00	55%
Budowa podjazdu dla niepełnosprawnych w Centrum Ratownictwa Medycznego - Pediatria	0,00	0%
DZIAŁ 851 ROZDZIAŁ 85111	662 830,00	
Modernizacja budynku na potrzeby SP ZOZ Przychodni Lekarskiej WIGOR	124 000,00	100%
Zakup regenerowanej kratki Bucky do mammografu Lorid Elite	30 889,18	100%
DZIAŁ 851 ROZDZIAŁ 85121	154 889,18	
DZIAŁ 851	817 719,18	
Zakup samochodu osobowego dla DPS Nr 2	26 678,35	99%
Modernizacja Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	90 000,00	100%
Modernizacja Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	15 200,00	100%
DZIAŁ 852 ROZDZIAŁ 85202,85203	131 878,35	
Zakupy inwestycyjne dla MOPR -Pomoc społeczna-Świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	118 517,16	100%
Zakupy inwestycyjne dla MOPR Ośrodki pomocy społecznej	25 500,00	100%
Zakupy inwestycyjne MOPR (samochód)	43 891,90	100%
DZIAŁ 852 ROZDZIAŁ 85212,85219	187 909,06	
DZIAŁ 852	319 787,41	
Zakupy inwestycyjne dla Powiatowego Urzędu Pracy	28 373,54	100%
Modernizacja budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrze	312 166,74	100%
DZIAŁ 853	340 540,28	
Modernizacja budynku dla potrzeb Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	314,37	1%
DZIAŁ 854	314,37	
Zakupy inwestycyjne dla Wydziału Infrastruktury Komunalnej	65 880,00	59%

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta	1 593 781,32	94%
Modernizacja systemów grzewczych	178 793,98	45%
DZIAŁ 900	1 838 455,30	
Modernizacja budynku Teatru Nowego w Zabrzu	201 896,42	93%
Ekspertyza budowlana dostosowania budynku biblioteki Donnersmarcków na siedzibę Filharmonii	10 000,00	100%
Modernizacja domów kultury	963 841,08	94%
Zakupy inwestycyjne domów kultury	10 000,00	100%
DZIAŁ 921 ROZDZIAŁ 92106,92109	1 185 737,50	
Komputeryzacja zbiorów bibliotecznych w Miejskiej Bibliotece Publicznej	50 000,00	100%
Ekspertyza techniczna budynku Muzeum Miejskiego	3 294,00	100%
DZIAŁ 921	1 239 031,50	
Modernizacja obiektów sportowych	2 227,00	4%
Modernizacja stadionu przy ul. Zamkowej - Gwarek Zabrze	1 049 996,14	100%
DZIAŁ 926	1 052 223,14	
Ogółem	81 158 343,83	

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl; Zbiornicze sprawozdanie ze stanu realizacji zadań budżetowych za rok 2004., rok 2004

Warto zaznaczyć, że miasto Zabrze oferuje inwestorom znaczną ilość (ponad 900 ha) terenów przeznaczonych pod inwestycje. Grunty te są największym atutem Zabrze w odniesieniu do innych miast położonych wewnątrz aglomeracji śląskiej, które nie mają takich perspektyw rozwoju.

Działki te są niezabudowane i leżą w bliskim otoczeniu lasów. Są dobrze uzbrojone w media i zlokalizowane wśród zabudowy mieszkaniowej i dróg komunikacyjnych.

Prawie połowa z tych terenów jest gotowa do natychmiastowego inwestowania. Zabrze posiada również „zamrożone” możliwości inwestycyjne, które pojawiły się w związku z likwidacją licznych zakładów przemysłowych i kopalń. Łączna powierzchnia terenów poprzemysłowych (hałdy, składowiska odpadów górniczych) wynosi 567 ha, wymagają przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych w celu zlikwidowania ich zagrożenia dla środowiska naturalnego.

Tereny te zlokalizowane są w strefach, przeznaczonych pod zagospodarowanie na cele wypoczynkowe, sportowo-rekreacyjne oraz turystyczne. Część z tych obszarów będzie przeznaczona na funkcje usługowe oraz produkcyjne. Miasto proponuje również obiekty kubaturowe do wynajęcia lub sprzedaży, które można zagospodarować pod przyszłe hale produkcyjne, magazyny i inne.

Miasto oferuje potencjalnym inwestorom liczne zachęty. Uruchamiając produkcję inwestorzy mogą liczyć na zwolnienia z podatku od nieruchomości. Gmina udziela również poręczeń kredytowych, a firmom, które zatrudniają osoby bezrobotne refinansuje część związanych z tym kosztów (oczywiście na określonych warunkach i nie bez ograniczeń, które wynikają z możliwości budżetu oraz uchwał Rady Miejskiej).

Miasto Zabrze należy również do tzw. Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, są to głównie tereny położone w północnej części miasta. Inwestycje realizowane w obrębie tej strefy mają szansę na uzyskanie licznych zwolnień z podatków oraz możliwość otrzymania pomocy publicznej.

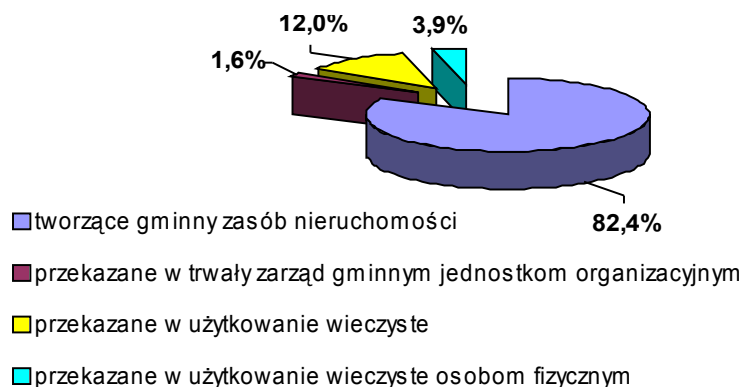
Znaczącym atutem Zabrze jest również dobra, rozwijająca się sieć dróg i połączeń komunikacyjnych. „Zabrze w perspektywie kilku lat stanie się jednym z najlepiej skomunikowanych miast w Polsce. Na południu przetnie je budowana Autostrada A4, łącząca m.in. Wrocław, Katowice i Kraków. Wzdłuż zachodnich granic pobiegnie Autostrada A1, (Gdańsk, Warszawa, Śląsk). W „środku” miasta wybudowana zostanie Drogowa Trasa

Średnicowa – „wewnętrzna śląska autostrada”. Tuż przy granicy Zabrze, będą trzy potężne węzły komunikacyjne – A1 i A4, A1 i DTŚ, A1 i DK88”.

Również zaplecze badawczo-naukowe oraz wykształcona i wysoko wykwalifikowana kadra pozwala na podejmowanie wszelkich działań inwestycyjnych na terenie miasta.

3.6 Gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości zabudowanych

Na poniższym wykresie przedstawiono obrót gruntami komunalnymi .

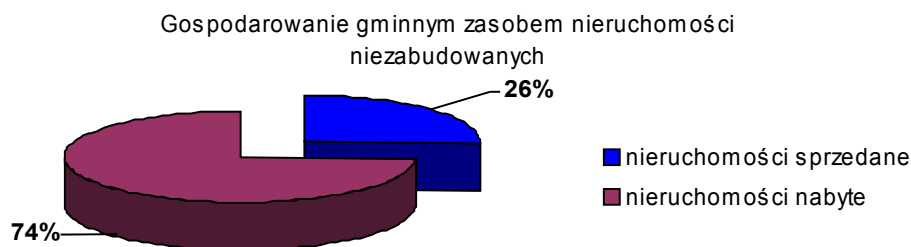
Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

OBRÓT GRUNTAMI KOMUNALNYMI		
Powierzchnia gruntów skomunalizowanych wg prawnych form użytkowania		
Ogółem stan na 31.12. 2004 r.	ha	3284.0
tworzące gminny zasób nieruchomości	ha	2768.0
przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	ha	55.0
przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	403.0
przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	ha	132.0

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

3.7 Gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości niezabudowanych

Strukturę gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości niezabudowanych przedstawiono na poniższym wykresie.

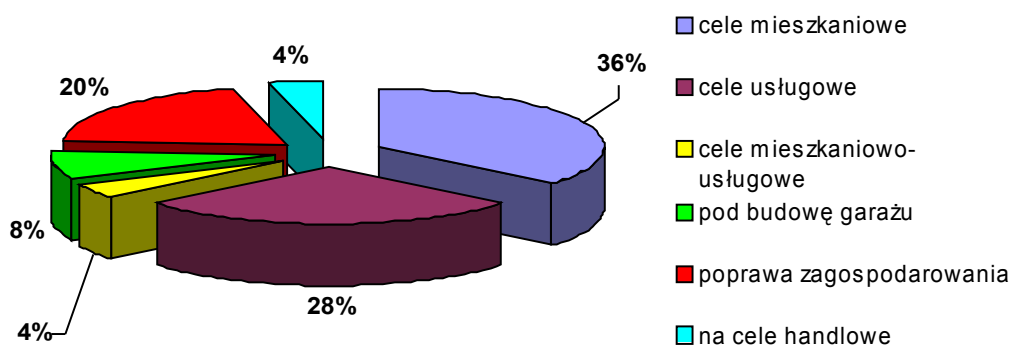

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

W 2004 roku gmina sprzedała 25 nieruchomości niezabudowanych, o łącznej powierzchni 43579m². Wartość prawa użyteczności wieczystej gruntu (25%) wyniosła 35 750,00 zł, natomiast wartość prawa własności gruntu 3 137 590,00 zł.

Większość nieruchomości sprzedanych było na cele mieszkaniowe lub na cele usługowe. Szczegółowe zestawienie ze względu na cel sprzedaży przedstawia poniższy wykres:

Sprzedaż gminnego zasobu nieruchomości niezabudowanych

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

Analizując nieruchomości nabyte do gminnego zasobu nieruchomości niezabudowanych w 2004 roku nabyto łącznie 20 nieruchomości o łącznej powierzchni 6770m² oraz o łącznej wartości 178 615 zł. Kontrahentem przy nabyciu każdej z nieruchomości była osoba fizyczna. Przeważająca część nieruchomości nabyta została na własność (13 nieruchomości), 4 nieruchomości nabyte zostały według prawa wieczystego użytkowania, natomiast 3 nieruchomości nabyte zostały jako udział we współwłasności: kolejno jako 30/720 cz., 70/720 cz., 24/720 cz. Dziewięć spośród nieruchomości zostało nabytych w drodze darowizny na rzecz GMZ. Trzy z nabytych nieruchomości o łącznej powierzchni 7539m² obejmuje działkę nr 2658/208 niezabudowaną i działkę nr 3806/208 zabudowaną z budynkiem do wyburzenia.

W 2004 roku nabyto jedną nieruchomość w zamian za umorzenie należności podatkowych. Nieruchomość ta zajmowała powierzchnię 9 406 m², natomiast jej wartość to 141 090 zł. Kontrahentem w przypadku w/w nieruchomości była osoba prawna. Nabycie nastąpiło w wieczyste użytkowanie.

Liczba nieruchomości wywłaszczonych na rzecz GMZ pod DTŚ* płatne przez Spółkę Drogową Trasa Średnicowa S.A. w Katowicach ze środków zdeponowanych na koncie Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach wyniosła 10, zajmowały one łącznie powierzchnię 9189 m², natomiast ich wartość łączna wyniosła 733 492 zł. Kontrahentem w przypadku każdej z tych nieruchomości była osoba fizyczna, nieruchomość nabyta została jako własność. Jednak dwie spośród tych nieruchomości (przy ulicy Wolności 431 i Wolności 563) są zabudowane budynkami przeznaczonymi do wyburzenia.

W 2004 roku nabyto 33 nieruchomości na rzecz GMZ pod DTŚ płatne przez Spółkę Drogową Trasa Średnicowa S.A. w Katowicach ze środków zdeponowanych na koncie Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach o łącznej powierzchni 56503,31 m² za wartość 10 235 321,07 zł. Kontrahentem w przypadku 20 z tych nieruchomości była osoba fizyczna, natomiast w przypadku 13 z tych nieruchomości - osoba prawna. 17 spośród tych nieruchomości nabytych zostało w wieczyste użytkowanie, 12 z nich na własność, natomiast 4 jako udział w prawie własności kolejno: 96/192 cz., 1/2 cz., 1/3 cz. Większość nieruchomości

* DTŚ- Drogowa Trasa Średnicowa

nabytych do DTŚ, poza 6 nieruchomościami, są nieruchomościami zabudowanymi przeznaczonymi do wyburzenia.

W 2004r roku ponadto nabyto 8 nieruchomości z mocy prawa (art. 73 ustawy z 13 października 1998 r. „Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną” Dz. U. Nr 133, poz.872 z późn..zm.) o łącznej powierzchni 662m² za wartość 16 600 zł. Kontrahentem w przypadku nabytych nieruchomości była osoba fizyczna. Nieruchomości nabyte zostały na własność.

Szczegółowe wyszczególnienie dotyczące sprzedaży oraz nabycia nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości przedstawiono w kolejnych zestawieniach tabelarycznych:

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

➤ Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych w 2004 roku

Rok	Lp.	Położenie	Powierzchnia gruntu m ²	Wartość prawa użytk. wiecz. Gruntu (25%)	Wartość prawa własności gruntu	Uwagi
2004	1.	ul. Sikorskiego	1566		77 000,00 zł	na cele mieszkaniowe
	2.	ul. Bratków	713		26 000,00 zł	na cele mieszkaniowe
	3.	ul. Szkubacza	4500		246 000,00 zł	na cele usługowe
	4.	ul. Keplera	1808		122 600,00 zł	na cele usługowe
	5.	ul. Sikorskiego	1790		57 880,00 zł	na cele mieszkaniowe
	6.	ul. Sikorskiego	1819		63 400,00 zł	na cele mieszkaniowe
	7.	ul. Sudecka	496		15 278,00 zł	na cele mieszkaniowe
	8.	ul. Łąkowa	1598		51 650,00 zł	na cele mieszkaniowe
	9.	ul. Brejzy	3291		123 250,00 zł	na cele mieszkaniowo- usługowe
	10.	ul. Kasprowiczka	1535		27 900,00 zł	na cele mieszkaniowe
	11.	ul. Cieszyńska	615		31 550,00 zł	na cele mieszkaniowe
	12.	ul. Szkubacza	12576		750 000,00 zł	na cele usługowe
	13.	ul. Łapkowskiego	22		2 382,00 zł	pod budowę garażu
	14.	Al. Szczęść Boże	5931		140 000,00 zł	na cele usługowe
	15.	ul. Wolności	1900		207 435,00 zł	na cele usługowe
	16.	ul. Pokoju	22		3 000,00 zł	pod budowę garażu
	17.	ul. Wolności ul. Barbary/Kowalska	3159 2659		1 121 100,00 zł	na cele usługowe
	18.	ul. Damrota	700		32 000,00 zł	na cele usługowe
	19.	ul. Objazdowa	938		13 140,00 zł	na cele mieszkaniowe
	20.	ul. Reymonta	558	31 800,00 zł		popr. zagosp.
	21.	ul. Bratków	158		5 370,00 zł	popr. zagosp.
	22.	ul. Hallera	355		8 160,00 zł	popr. zagosp.
	23.	ul. Paderewskiego	261		7 500,00 zł	popr. zagosp.
	24.	ul. Rymera	111		4 995,00 zł	na cele handlowe
	25.	ul. Staromiejska / Wolności	316	3 950,00 zł		popr. zagosp.
SUMA			43579	35 750,00 zł	3 137 590,00 zł	

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

➤ Nieruchomości nabyte na rzecz GMZ

L p.	Położenie	Powierzchnia m2	Wartość, zł	Rodzaj kontrahenta	Rodzaj nabywanego prawa
1	ul. Struga	14		osoba fizyczna	własność
2	ul. Struga	12		osoba fizyczna	własność
3	ul. Czołgistów	7		osoba fizyczna	własność
4	ul. Struga	10		osoba fizyczna	własność
5	ul. Struga	7		osoba fizyczna	własność
6	ul. Struga	9		osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
7	ul. Struga	14		osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
8	ul. Czołgistów	7		osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
9	ul. Struga	21		osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
10	ul. Grunwaldzka 75	314	10 417	osoba fizyczna	udział we współwłasności 30/720cz.
11	ul. Grunwaldzka 75	733	24 305	osoba fizyczna	udział we współwłasności 70/720cz.
12	ul. Grunwaldzka 75	251	8 333	osoba fizyczna	udział we współwłasności 24/720cz.
13	ul. Cmentarna	4696	101 810	osoba fizyczna	własność
14	ul. Tyska	155	7 750	osoba fizyczna	własność
15	ul. Tyska	155	7 750	osoba fizyczna	własność
16	ul. Tyska	97	4 850	osoba fizyczna	własność
17	ul. Tyska	77	3 850	osoba fizyczna	własność
18	ul. Tyska	100	5 000	osoba fizyczna	własność
19	ul. Tyska	24	1 200	osoba fizyczna	własność
20	ul. Tyska	67	3 350	osoba fizyczna	własność
suma:		6770	178 615		

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

Nieruchomości z pozycji 1-9 zostały nabyte w drodze darowizny na rzecz GMZ.

Nieruchomość z poz. 10, 11 i 12 o łącznej pow. 7539 m2 obejmuje działkę nr 2658/208 niezabudowaną i działkę nr 3806/208 zabudowaną budynkiem do wyburzenia.

➤ Nieruchomości nabyte w zamian za umorzenie należności podatkowych

lp.	położenie	powierzchnia, m2	wartość, zł	rodzaj kontrahenta	rodzaj nabywanego prawa
1	ul. Janika	9 406	141 090	osoba prawna	wieczyste użytkowanie

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

➤ **Nieruchomości wywłaszczone na rzecz GMZ pod DTŚ płatne przez spółkę Drogo Trasa Średnicowa S.A. w Katowicach ze środków zdeponowanych na koncie Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach.**

lp.	położenie	powierzchnia, m2	wartość, zł	rodzaj kontrahenta	rodzaj nabywanego prawa
1	ul. Rymera (d.nr 26)	460	21 431	osoba fizyczna	własność
2	ul. Kolejowa (d.nr 3)	821	45 524	osoba fizyczna	własność
3	ul. Matejki	2967	184 607	osoba fizyczna	własność
4	ul. Rostka (d.nr 31)	749	35 790	osoba fizyczna	własność
5	ul. Kolejowa (d.nr 6)	1020	48 740	osoba fizyczna	własność
6	ul. Rymera (d.nr 53)	700	34 930	osoba fizyczna	własność
7	ul. Dębowa (d.nr 7)	730	34 880	osoba fizyczna	własność
8	ul. Bielszowicka	481	21 950	osoba fizyczna	własność
9	ul. Wolności 431	616	149 550	osoba fizyczna	własność
10	ul. Wolności 563	645	156 090	osoba fizyczna	własność
	suma:	9189	733 492		

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

Nieruchomości położone przy ul. Wolności 431 i ul. Wolności 563 są zabudowane budynkami przeznaczonymi do wyburzenia.

➤ **Nieruchomości nabyte na rzecz GMZ pod DTŚ płatne przez spółkę Drogo Trasa Średnicowa S.A. w Katowicach ze środków zdeponowanych na koncie Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach**

lp.	położenie	powierzchnia, m2	wartość, zł	rodzaj kontrahenta	rodzaj nabywanego prawa
1	ul. Wolności 405	3160	1 228 000,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
2	ul. Węgielna 23, ul. Krucza 5	10397	880 294,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
3	ul. Węgielna 30, 32, 34, ul. Ciasna 1	4122	654 010,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
4	ul. Wesoła 3,4,5, ul. Węgielna 2,4,6,8	7799	1 443 970,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
5	ul. Ciasna 2,3,4,5	2848	499 820,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
6	ul. Wolności 507	878	337 600,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
7	ul. Wesoła	45	1 370,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
8	ul. Wolności 605,607	4240	848 004,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
9	ul. Wolności	683	23 670,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

10	ul. Wesola 2	1873	227 352,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
11	ul. Węgielna 28	1470	126 542,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
12	ul. Węgielna 10	1651	218 637,00	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
13	ul. Małgorzaty 1-3	1762	809 376,48	osoba prawna	wieczyste użytkowanie
14	ul. Rejtana 11	478,5	166 950,00	osoba fizyczna	udział w prawie własności 96/192 cz.
15	ul. Wolności 499	4742	273 528,00	osoba prawna	własność
16	ul. Kolejowa 5	591	419 400,00	osoba fizyczna	własność
17	ul. Mikołowska	265	120 159,50	osoba fizyczna	udział w prawie własności 1/2 cz.
18	ul. Wolności 575	776,6	92 318,67	osoba fizyczna	udział w prawie własności 1/3 cz.
19	ul. Wolności 627	973	247 300,00	osoba fizyczna	własność
20	ul. Wolności 429	306	255 423,00	osoba fizyczna	własność
21	ul. Bielszowicka	1154	170 000,00	osoba fizyczna	własność
22	ul. Wolności	998,5	40 198,75	osoba fizyczna	własność
23	ul. Wolności	431	16 631,00	osoba fizyczna	własność
24	ul. Wolności 459	317	171 700,00	osoba fizyczna	własność
25	ul. Wolności	20	11 300,00	osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
26	ul. Wolności 425	788	295 453,00	osoba fizyczna	własność
27	ul. Wolności	21	11 200,00	osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
28	ul. Wolności	19	10 107,00	osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
29	ul. Rymera 69	2168	112 584,24	osoba fizyczna	własność
30	ul. Wolności	146,71	5 606,43	osoba fizyczna	udział w prawie własności 4/56 cz.
31	ul. Wolności	24	13 300,00	osoba fizyczna	wieczyste użytkowanie
32	ul. Wolności 487	580	171 116,00	osoba fizyczna	własność
33	ul. Kolejowa 4	776	332 400,00	osoba fizyczna	własność
	suma:	56503,31	10 235 321,07		

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

Wszystkie nieruchomości nabyte pod DTŚ, poza pozycją nr: 7, 9, 22, 23, 29 i 30 są nieruchomościami zabudowanymi przeznaczonymi do wyburzenia.

➤ **Nieruchomości nabyte z mocy prawa (art. 73 ustawy z 13 października 1998r. Dz.U. Nr 133, poz.872 z późn. zm.)**

lp.	położenie	powierzchnia, m2	wartość, zł	rodzaj kontrahenta	rodzaj nabywanego prawa
1	ul. Beskidzka	90		osoba fizyczna	własność
2	ul. Beskidzka	90		osoba fizyczna	własność
3	ul. Piusa	68		osoba fizyczna	własność
4	ul. Piusa	104		osoba fizyczna	własność
5	ul. Leszka	139	4 950	osoba fizyczna	własność

	Białego				
6	ul. Przyszowicka	86	4 610	osoba fizyczna	własność
7	ul. Beskidzka	85	3 420	osoba fizyczna	własność
8	ul. Beskidzka	90	3 620	osoba fizyczna	własność
	suma:	662	16 600		

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami, UM Zabrze, 2004 rok

3.8 Gospodarowanie zasobem nieruchomości zabudowanych będących w posiadaniu ZBK*

Na dzień 31.12.2004 r. ZBK w Zabrzu Sp. z o.o. zarządzała:

- 2 314 budynkami, w tym 52 budynki zarządzane były przez inne podmioty,
- 18 090 lokalami mieszkalnymi, w tym 221 lokalami komunalnymi w budynkach zarządzanych przez inne podmioty gospodarcze.

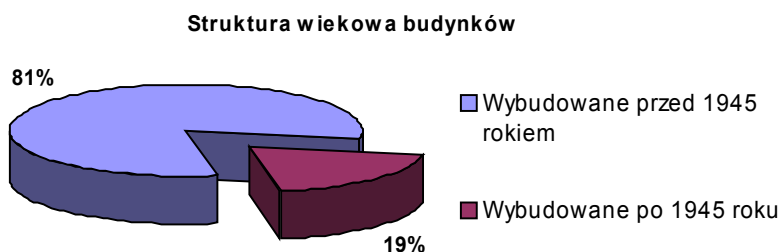
Łączna powierzchnia zarządzanych budynków wyniosła 1009437,66m², w tym 13673,26m² zarządzanych przez inne podmioty gospodarcze.

Ponadto Spółka zarządzała 29 budynkami całkowicie prywatnymi, w których znajdują się 234 lokale własne, o powierzchni użytkowej 14 037,81m².

Łączna kubatura budynków wynosi 5718685m³.

Strukturę wiekową budynków mieszkalnych i ich wyposażenia w urządzenia infrastruktury techniczno- sanitarnej oraz ogólny stan techniczny budynków zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Charakterystyka budynków zarządzanych przez ZBK Sp. z o.o.

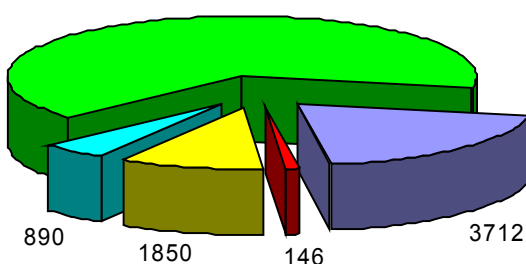

Źródło :ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu przeważająca część budynków wybudowana została jeszcze przed 1945 rokiem (81%). Tylko nieliczne budynki wybudowane zostały w latach późniejszych. Struktura wiekowa budynków implikuje również sposób zaopatrywania budynków w ciepło. Ze względu na lata, w jakich budowane były dane budynki większość z nich zaopatrywana jest w ciepło za pomocą piecy kaflowych. Liczbę budynków w zależności od typu ogrzewania przedstawia poniższy wykres:

Liczba budynków wg typu ogrzewania

11910

- Budynki zaopatrywane w ciepło z sieci ciepłej
- Budynki zaopatrywane w ciepło z kotłowni
- Ogrzewanie etażowe gazowe
- Ogrzewanie akumulacyjne (elektryczne)
- Ogrzewanie piecowe

Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

Wiek i stan techniczny budynków spowodował również konieczność przeprowadzania modernizacji, głównie związanych z utrzymaniem ciepła w budynkach (tzw. termomodernizacji). Do najczęstszych termomodernizacji należał montaż zaworów termostatycznych i podzielników kosztów ogrzewania w mieszkaniach (w 46 budynkach), pozostałymi modernizacjami były: wymiana okien, docieplenie ścian oraz wymiana kotła. Modernizacje (termomodernizacje) przeprowadzone w budynkach prezentuje poniższy wykres:

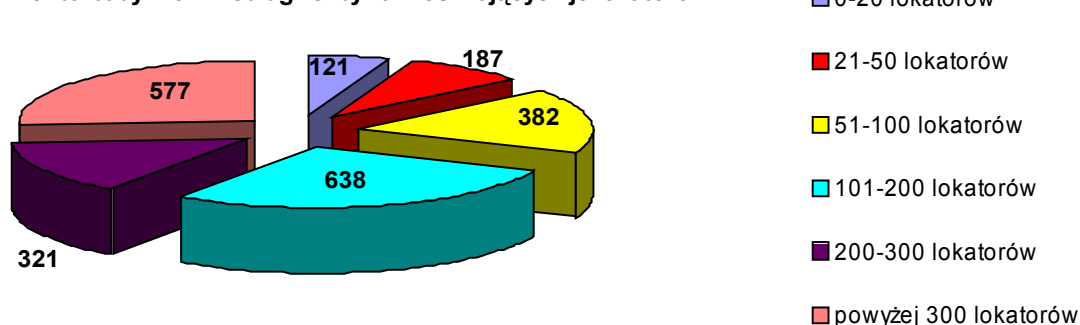
Liczba termomodernizacji przeprowadzonych w budynkach mieszkalnych w 2004 roku

Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

Liczbę budynków w zależności od liczby lokatorów je zamieszkujących przedstawia poniższy wykres.

Liczba budynków według liczby zamieszkujących je lokatorów

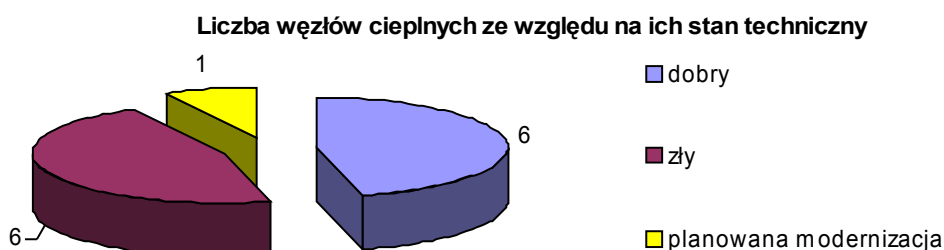
Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

Najliczniejszą grupę stanowią budynki, w których zamieszkuje od 101 do 200 lokatorów oraz powyżej 300 lokatorów.

Listę węzłów ciepłych przedstawiono w poniższym zestawieniu tabelarycznym, natomiast strukturę węzłów ciepłych ze względu na stan techniczny oraz wyposażenie przedstawiają poniższe wykresy.

Węzeł - adres
3 Maja 5
Pl. Warszawski 1
Sobieskiego 19 a
Gen. de Gaulle'a 130
Gen. de Gaulle'a 32
Powstańców Śl. 2
Gen de Gaulle'a 72
Dworcowa 5
Buchenwaldczyków 33
Buchenwaldczyków 29
Targowa 1
Chojnickiego 13 -d
Wolności 276

Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

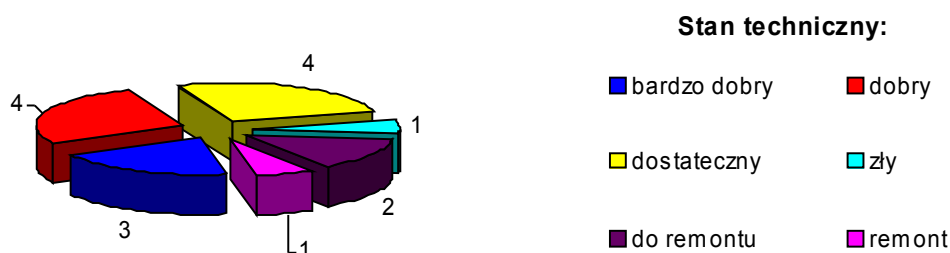
Wszystkie węzły ciepłe wyposażone są w liczniki ciepła, siedem węzłów ciepłych z kolei posiada automatyczną regulację. Stan techniczny połowy z listy węzłów ciepłych jest dobry, natomiast druga połowa charakteryzuje się niestety niezadowalającym, złym stanem technicznym. Jeden węzeł ciepły jest zakwalifikowany do planowej modernizacji. Analizując z kolei sieci ciepłe, wszystkie z nich budowane są w technologii kanałowej, natomiast ich stan techniczny jest zły.

rejon zasilania
- osiedle
Żółkiewskiego
Czarnieckiego
Damrota

Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

ZBK Sp. z o.o. dysponuje 12 kotłowniami wyposażonymi łącznie w 26 kotłów. Dwie kotłownie opalane są koksem lub węglem, natomiast pozostałe kotłownie opalane są gazem.

Ocenę stanu technicznego kotłowni z uwzględnieniem stanu technicznego niektórych kotłów pokazano na poniższym wykresie.

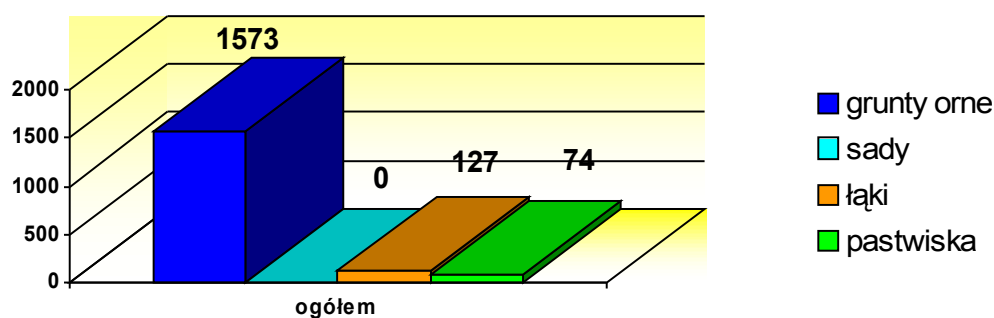

Źródło: ZBK „Ankieta dla budownictwa mieszkaniowego”, 2004 rok

3.9 Rolnictwo

➤Użytki rolne

Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się powierzchni użytków rolnych w gminie Zabrze w 2004 roku:

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu największą grupę wśród użytków rolnych stanowiły grunty orne. Stanowiły one odpowiednio 1573 ha.

➤Lasy i leśnictwo

Liczba lasów na terenie Zabrze zajmuje powierzchnie 1268 ha. Ponadto o Zabrze, przecząc stereotypowi miasta przemysłu węglowego można powiedzieć, że jest to miasto zieleni; stanowi ona ponad 62% powierzchni miasta (pola, parki, lasy).

➤Pozostałe grunty i nieużytki

Pozostałe grunty i nieużytki na terenie Zabrze zajmują 5005 ha.

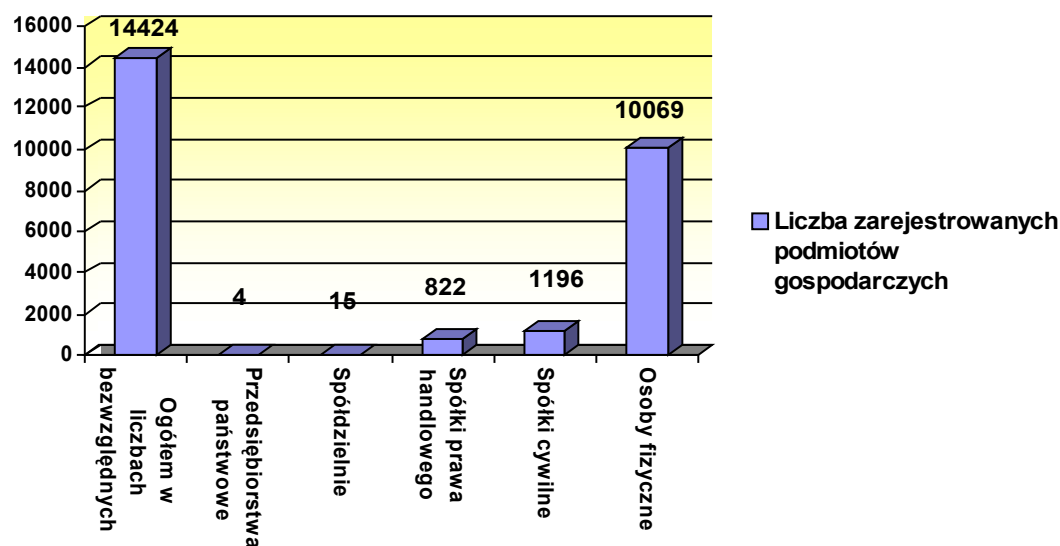
4 Gospodarka miasta

4.1 Struktura podmiotowa

Na koniec czerwca 2004 roku na terenie Zabrze zarejestrowanych było 14 424 podmioty gospodarcze, co stanowiło około 3,4% wszystkich podmiotów gospodarczych w Województwie Śląskim. Spośród tej grupy osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej stanowiły 4355 podmiotów (wśród których zarejestrowano 4 przedsiębiorstwa państwowe, 15 spółdzielni, 822 spółki handlowe oraz 1196 spółki cywilne). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 10 069 podmiotów zarejestrowanych na terenie Zabrze.

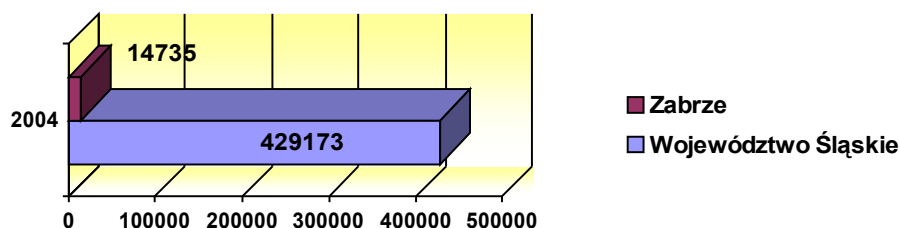
W porównaniu do poprzednich lat można zaobserwować spadek liczby przedsiębiorstw państwowych oraz wzrost liczby pozostałych typów podmiotów gospodarczych. Największy wzrost widoczny jest wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Liczbę podmiotów gospodarki narodowej w Zabrzu na dzień 30 czerwca 2004 roku pokazuje poniższy wykres.

Źródło: Biuletyn Statystyczny Województwa Śląskiego II kwartał 2004

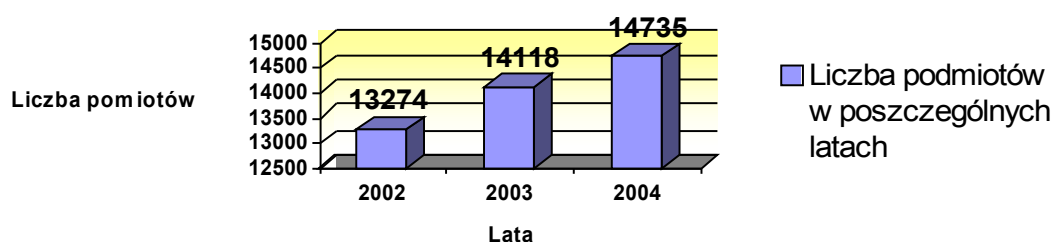
Według danych GUS liczba jednostek gospodarczych na koniec roku 2004 wyniosła 14735 (3,4% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na koniec 2004 roku w Województwie Śląskim), w porównaniu z pierwszą połową roku 2004 liczba ta wzrosła o ponad 2%.

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych w latach 2002-2004 przedstawia poniższy wykres.

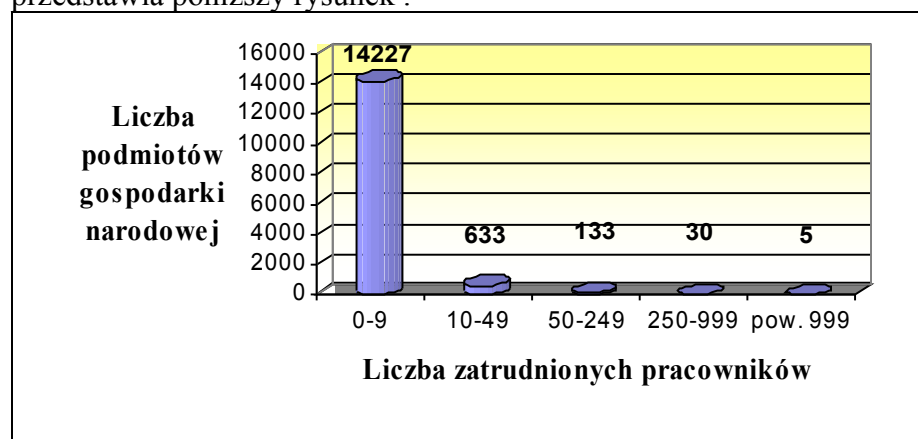
Kształtowanie się liczby podmiotów w latach 2002-2004

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Analiza liczby podmiotów w latach 2002-2004 wykazała, iż łączna liczba podmiotów wzrosła o ponad tysiąc jednostek gospodarczych zarejestrowanych na terenie Zabrze. W 2002 roku liczba ta wyniosła 13274 jednostki gospodarcze, natomiast w roku 2004 już 14735.

Najnowsze dane dotyczące struktury wielkości podmiotów (podmioty bieżące) przedstawia poniższy rysunek.

Źródło: GUS, stan na 09.2004

Największą grupę wśród zarejestrowanych na terenie miasta jednostek gospodarczych stanowiły podmioty zatrudniające do 9 osób (odpowiednio 14227 j.g.*)

Liczbę podmiotów gospodarki narodowej w Zabrzu oraz w Województwie Śląskim na dzień 30 czerwca 2004 roku według podziału na sektory oraz sekcje przedstawiono poniżej*.

	Jednostka miary	Zabrze	Województwo Śląskie
Jednostki zarejestrowane wg sektorów			
Ogółem	jed.gosp.	14735	429173
Sektor publiczny			
jednostki ogółem	jed.gosp.	1891	17865
jednostki prawa budżetowego państwowe i	jed.gosp.	250	7022

* j.g. –jednostka gospodarcza

w zestawieniu tabelarycznym suma poszczególnych jednostek tworzących sektor publiczny oraz sektor prywatny nie daje ogólnej sumy tych jednostek zarejestrowanych łącznie w sektorze; wynika to z faktu, iż w zestawieniu ujęto jedynie jednostki tworzące największy % spośród zarejestrowanych ogółem jednostek

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

komunalne ogółem			
przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	1	161
spółki prawa handlowego	jed.gosp.	36	717
spółki z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	2	21
gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	0	42
Sektor prywatny			
jednostki ogółem	jed.gosp.	12844	411308
osoby fizyczne	jed.gosp.	10150	332171
spółki prawa handlowego	jed.gosp.	799	23890
spółki z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	135	4261
spółdzielnie	jed.gosp.	15	1256
fundacje	jed.gosp.	23	588
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	166	6274
Jednostki zarejestrowane wg sekcji			
Jednostki zarejestrowane			
Ogółem	jed.gosp.	14735	429173
sektor publiczny	jed.gosp.	1891	17865
sektor prywatny	jed.gosp.	12844	411308
w sekcji A (Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo)			
Ogółem	jed.gosp.	31	4893
sektor publiczny	jed.gosp.	0	35
sektor prywatny	jed.gosp.	31	4858
w sekcji B (Rybolówstwo i rybactwo)			
Ogółem	jed.gosp.	1	47
sektor publiczny	jed.gosp.	0	1
sektor prywatny	jed.gosp.	1	46
w sekcji C (Górnictwo i kopalnictwo)			
Ogółem	jed.gosp.	7	218
sektor publiczny	jed.gosp.	1	28
sektor prywatny	jed.gosp.	6	190
w sekcji D (Przetwórstwo przemysłowe)			
Ogółem	jed.gosp.	929	43220
sektor publiczny	jed.gosp.	14	274
sektor prywatny	jed.gosp.	915	42946
w sekcji E (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę)			
Ogółem	jed.gosp.	8	306
sektor publiczny	jed.gosp.	4	127
sektor prywatny	jed.gosp.	4	179
w sekcji F (Budownictwo)			
Ogółem	jed.gosp.	1141	43715
sektor publiczny	jed.gosp.	3	96
sektor prywatny	jed.gosp.	1138	43619
w sekcji G (Handel i naprawy)			
Ogółem	jed.gosp.	5011	153313
sektor publiczny	jed.gosp.	3	78

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

sektor prywatny	jed.gosp.	5008	153235
w sekcji H (Hotele i restauracje)			
Ogółem	jed.gosp.	301	14560
sektor publiczny	jed.gosp.	1	72
sektor prywatny	jed.gosp.	300	14488
w sekcji I (Transport, gospodarka magazynowa i łączność)			
Ogółem	jed.gosp.	1281	32010
sektor publiczny	jed.gosp.	5	98
sektor prywatny	jed.gosp.	1276	31912
w sekcji J (Pośrednictwo finansowe)			
Ogółem	jed.gosp.	556	17184
sektor publiczny	jed.gosp.	0	13
sektor prywatny	jed.gosp.	556	17171
w sekcji K (Obsługa nieruchomości i firm; nauka)			
Ogółem	jed.gosp.	3499	64417
sektor publiczny	jed.gosp.	1605	9727
sektor prywatny	jed.gosp.	1894	54690
w sekcji L (Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne)			
Ogółem	jed.gosp.	18	1668
sektor publiczny	jed.gosp.	14	790
sektor prywatny	jed.gosp.	4	878
w sekcji M (Edukacja)			
Ogółem	jed.gosp.	414	10728
sektor publiczny	jed.gosp.	202	5215
sektor prywatny	jed.gosp.	212	5513
w sekcji N (Ochrona zdrowia i pomoc społeczna)			
Ogółem	jed.gosp.	688	16274
sektor publiczny	jed.gosp.	23	749
sektor prywatny	jed.gosp.	665	15525
w sekcji O (Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna)			
ogółem	jed.gosp.	850	26609
sektor publiczny	jed.gosp.	16	562
sektor prywatny	jed.gosp.	834	26047
w sekcji P (Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników)			
ogółem	jed.gosp.	0	9
sektor publiczny	jed.gosp.	0	0
sektor prywatny	jed.gosp.	0	9
w sekcji Q (Organizacje i zespoły eksterytorialne)			

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

ogółem	jed.gosp.	0	2
sektor publiczny	jed.gosp.	0	0
sektor prywatny	jed.gosp.	0	2

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

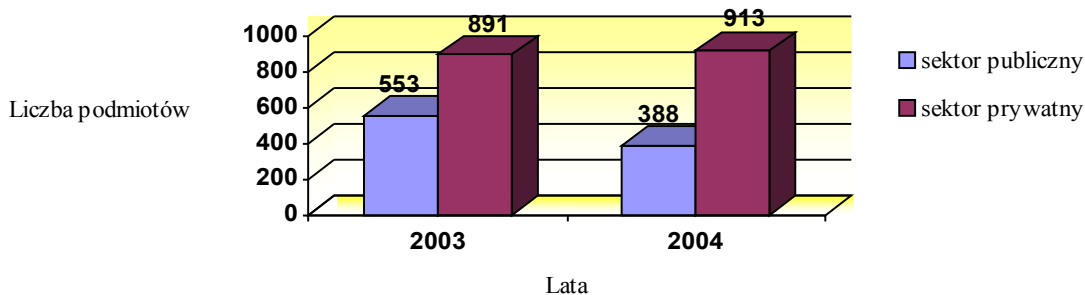
Jak wynika z powyższego zestawienia tabelarycznego biorąc pod uwagę podział według sekcji najwięcej jednostek gospodarczych, zarówno w Zabrzu jak i całym Województwie Śląskim zarejestrowano w sekcji G (*Handel i naprawy*) oraz w sekcji K (*Obsługa nieruchomości i firm; nauka*). Najmniej jednostek gospodarczych (poniżej 100 j.g. w Zabrzu) zarejestrowano z kolei w sekcjach A (*Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo*), B (*Rybołówstwo i rybactwo*), C (*Górnictwo i kopalnictwo*), E (*Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę*), L (*Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne*), P (*Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników*), Q (*Organizacje i zespoły eksterytorialne*).

Biorąc pod uwagę liczbę nowo zarejestrowanych jednostek gospodarczych w roku 2004, ich liczba wyniosła 1301 i była w porównaniu z rokiem poprzednim niższa o 143 jednostki. Zauważyć należy również, iż znacząco spadła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze publicznym, bo aż o 165 j.g. w porównaniu z rokiem 2003, z kolei liczba j.g. sektora prywatnego wzrosła o 22 nowo zarejestrowane j.g.

W odniesieniu natomiast do łącznej liczby jednostek gospodarczych nowo zarejestrowanych w 2004 roku na terenie całego Województwa Śląskiego 4,8% to jednostki nowo zarejestrowane na terenie Zabrza

Poniższe wykresy są graficzną ilustracją liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w Zabrzu i Województwie Śląskim w latach 2003- 2004 w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny :

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Zabrzu

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

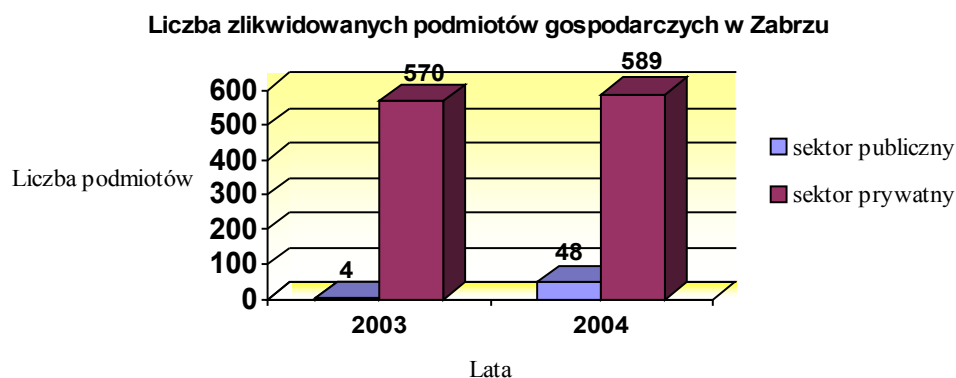

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

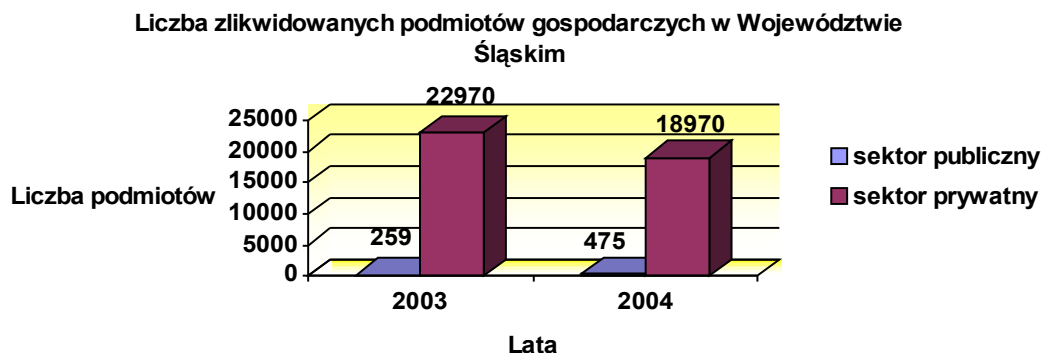
Analiza liczby podmiotów zlikwidowanych w Zabrzu w roku 2004 wykazała 637 jednostek gospodarczych wykreślonych z rejestru, co stanowiło o 63 jednostki więcej w porównaniu z rokiem 2003. W 2004 roku wzrosła liczba jednostek wykreślonych z rejestru zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym.

W odniesieniu do Województwa Śląskiego liczba podmiotów zlikwidowanych w Zabrzu w 2004 roku stanowiła 3,3% ogólnej liczby podmiotów wykreślonych z rejestru na terenie całego województwa.

Liczbę podmiotów wykreślonych z rejestru przedstawiają poniższe wykresy.

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

4.2 Struktura stowarzyszeń i organizacji pozarządowych

Liczba stowarzyszeń ujętych w ewidencji stowarzyszeń działających na terenie miasta Zabrze na koniec 2004 roku wynosiła 149.

W 2004 roku ponadto zarejestrowano 18 nowych stowarzyszeń, natomiast żadne z nich nie zostało zlikwidowanych.

Źródłami dochodów organizacji pozarządowych są w myśl ustawy „Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U.2001r Nr 79, poz.855)” składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z własnej działalności oraz z ofiarności publicznej.

Najliczniejszą grupę organizacji działających na terenie Zabrza stanowią organizacje zajmujące się działalnością edukacyjną, wychowawczą i oświatową. Drugą grupę stanowią organizacje mające w swoim statucie tematykę ochrony zdrowia, rehabilitację oraz pomoc niepełnosprawnym. Trzecia co do wielkości grupa to organizacje zajmujące się pomocą społeczną i działalnością charytatywną. Z ankiety przeprowadzonej przez Urząd Miejski w Zabrzu wynika, iż zakres statutowej działalności organizacji pozarządowych działających na terenie miasta jest bardzo szeroki, co może świadczyć o:

- nieumiejętności ukierunkowania działań,
- wygaśnięciu pierwotnej potrzeby, dla zaspokojenia której stowarzyszenie się zawiązało lub nieumiejętności jej zaspokojenia,
- braku wyraźnej misji i strategii działania, która powoduje podejmowanie działań doraźnych.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Zabrza są jednostkami z niewielkim stażem. Najwięcej organizacji powstało w latach 1996- 2000 (23 organizacje).

Największa liczba organizacji pozarządowych skupia ponad 100 członków, jednak na to pytanie w ankiecie nie wszystkie organizacje udzieliły odpowiedzi: może to świadczyć o niepełnych lub nie uaktualnionych informacjach na temat własnych stowarzyszeń.

Największe przychody organizacje czerpią ze składek członkowskich, stosunkowo dużo stowarzyszeń korzysta ze wsparcia samorządu. Wysoki wskaźnik wsparcia ze strony prywatnych firm i osób fizycznych dobrze świadczy o relacjach z sektorem profitowym i rozpoznaniu społecznym działań prowadzonych przez organizacje. 22 stowarzyszenia otrzymały dotację na realizację zadań statutowych – co świadczy o tym, że ich działalność uzupełnia katalog przedmiotowy ustawy o samorządzie terytorialnym. Z pomocy grantodawców zewnętrznych – krajowych i zagranicznych skorzystało zaledwie 13 organizacji.

Niepokojący jednak jest fakt, że niewiele organizacji uzyskiwało dochody z kampanii, zbiórek publicznych. Takie zjawisko świadczyć może o nieumiejętności korzystania z tej formy. Powodem dla którego organizacje nie korzystają z tej możliwości mogą być również bardzo restrykcyjne przepisy regulujące organizacje zbiórek oraz czasochłonne i żmudne przygotowania.

Dużym problemem w działalności organizacji pozarządowych, którego szczególne nasilenie zaobserwowano w 2003 roku, był brak własnego lokalu oraz braki w sprzęcie. Aby zapobiec tym problemom w roku 2004 Miasto Zabrze otworzyło Centrum Organizacji Pozarządowych, którego celem jest stworzenie warunków do rozwoju tych organizacji, zapewnienie lokalu na działalność statutową oraz organizację szkoleń.

5 Rynek pracy

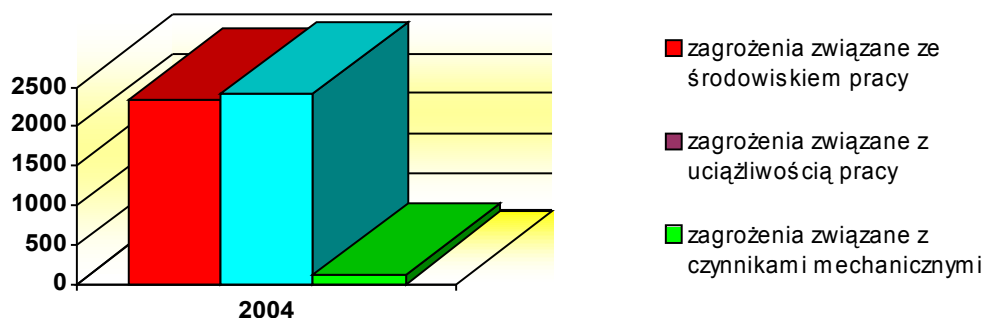
5.1 Warunki pracy oraz zagrożenia na stanowisku pracy

Zabrze to miasto, gdzie swą działalność prowadzi wiele firm, instytucji i zakładów produkcyjnych. Warunki pracy w zależności od jej charakteru kształtują się bardzo różnie.

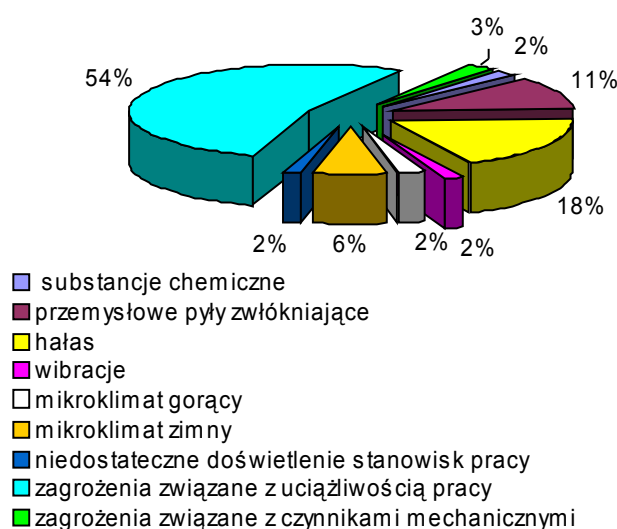
Poniżej przedstawiono dane dotyczące warunków pracy na terenie zabrzańskich zakładów i firm:

➤ zagrożenia związane ze środowiskiem pracy ogółem	2442	
➤ zagrożenia związane z uciążliwością pracy		2538
➤ zagrożenia związane z czynnikami mechanicznymi		130

W ramach tych zagrożeń wyodrębniono również zagrożenia powodowane przez jedną grupę czynników, co prezentuje poniższy wykres:

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z wykresu najliczniejszą grupą zagrożeń na stanowisku pracy są zagrożenia związane z jej uciążliwością. Kolejną, dość znaczną grupę, stanowi również hałas.

5.2 Poziom i struktura bezrobocia

Mimo, iż na terenie Zabrze mieści się wiele zakładów i firm, to jednak Zabrze boryka się z problemem, jakim jest ponad 23 %-owa stopa bezrobocia.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2004 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zabrzu wyniosła 15 148 osób i w porównaniu do grudnia poprzedniego roku była mniejsza o 123 osoby zarejestrowane.

Fot. Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu
Źródło: www.pup.zabrze.pl, 2004 rok

W poniższych zestawieniach tabelarycznych przedstawiono kształtowanie się bezrobocia i sytuacji na rynku pracy w mieście Zabrzu w 2004 roku.

ROK 2004	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych - ogółem	15932	15891	15815	15733	15599	15436	15305	14949	14718	14833	14831	15148
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych - kobiety	8821	8777	8728	8801	8801	8768	8781	8737	8684	8708	8695	8819
Bezrobotni z prawem do zasiłku	1883	1923	1879	1827	1807	1751	1714	1686	1585	1567	1588	1757
Bezrobotni poprzednio pracujący	12199	12204	12143	12066	11938	11642	11482	11202	11028	11204	11338	11627
Bezrobotni zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	1974	1935	1906	1889	1871	1811	1779	1740	1695	1740	1743	1778
Bezrobotni dotychczas niepracujący	3733	3687	3672	3667	3661	3794	3823	3747	3690	3629	3493	3521
Bezrobotni absolwenci - ogółem	586	567	543	482	480							
Bezrobotni absolwenci szkół wyższych	85	61	58	55	59							

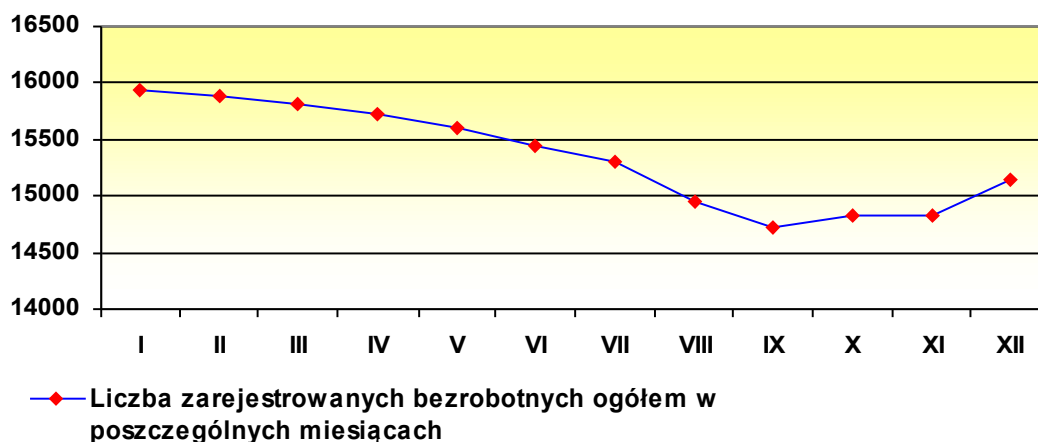
RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Bezrobotni absolwenci liceów ogólnokształcących	58	59	58	56	45							
Absolwenci - szkoły policealne i średnie zawodowe	272	265	239	183	184							
Bezrobotni absolwenci - zasadnicze szkoły zawodowe	171	182	188	188	190							
Pozostali bezrobotni absolwenci	0	0	0	0	2							
Bezrobotni młodociani	0	0	0	0	0							
Bezrobotni niepełnosprawni	512	529	510	513	538	527	539	522	509	500	505	521
Ilość ofert pracy zgł. w poszczególnych miesiącach	136	173	242	260	250	253	314	311	269	299	167	180

•Uwaga! Od dnia 1 czerwca 2004r. zgodnie z Ustawą o Promocji Zatrudnienia (...) nie istnieje pojęcie absolwenta

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu, www.pup.zabrze.pl, 2004 rok

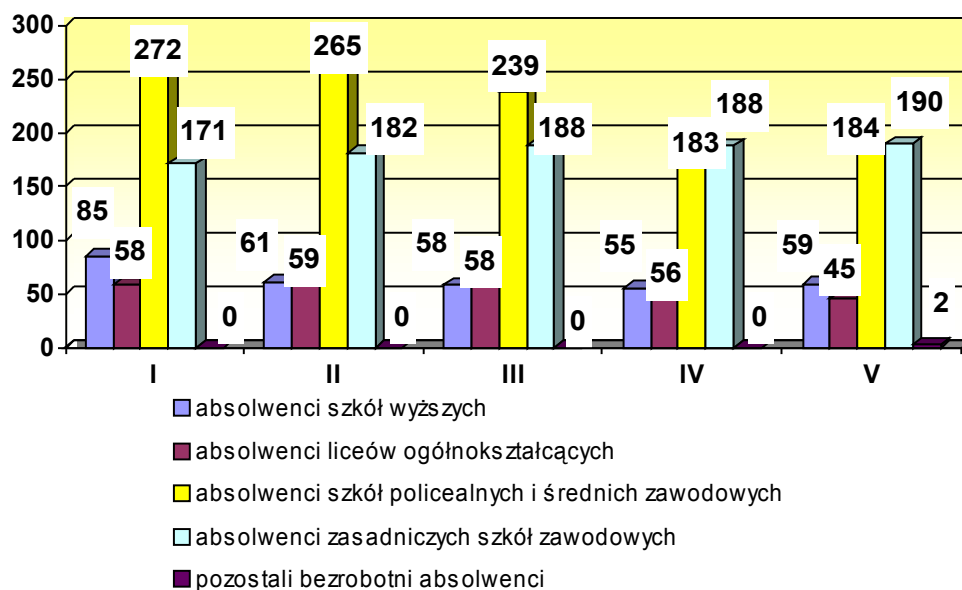
Kształtowanie się liczby zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w roku 2004 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu, www.pup.zabrze.pl, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu największą liczbę osób bezrobotnych zarejestrowano w styczniu 2004 roku. W kolejnych miesiącach tego roku liczba bezrobotnych sukcesywnie spadała aż do września 2004 roku, kiedy osiągnęła wartość 14718, a następnie zaczęła wzrastać do końca 2004 roku, kiedy to osiągnęła wartość 15148.

Liczbę bezrobotnych wg rodzaju ukończonej szkoły do V.2004 r. (zgodnie z Ustawą o Promocji Zatrudnienia, wg której od dnia 1 czerwca 2004r. nie istnieje pojęcie absolwenta) prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu, www.pup.zabrze.pl, 2004 rok

Jak wynika z wykresu przedstawionego powyżej największą grupę bezrobotnych stanowili absolwenci szkół policealnych oraz szkół średnich zawodowych, jednak znaczną grupę stanowili również absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Wskaźniki bezrobocia oraz obciążenie bezrobociem w układzie sąsiednich gmin i w odniesieniu do całego województwa zaprezentowano w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na 31.12.2004r*.	Ludność w wieku produkcyjnym stan na 31.12.2002r.	Pracujący stan na 31.12.2002r	Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego*	Wskaźnik obciążenia bezrobociem*	Liczba ludności
Zabrze	15148	125846	38963	12,0	39	192833
Bytom	16912	124476	39994	13,6	42	190249
Ruda Śląska	7469	97271	39612	7,7	19	147945
Gierałtów	332	6643	524	5,0	63	10604
Gliwice	12611	133159	59953	9,5	21	197633
Zbrosławice	781	9912	1573	7,9	50	15625
Województwo Śląskie	309704	3036759	1118538	10,2	28	4699767

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach; www.wup-katowice.pl, 2004 rok

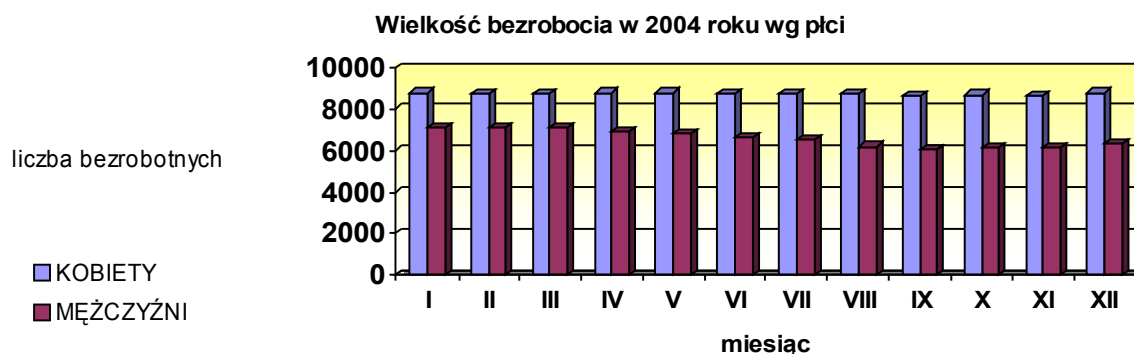
Analiza podstawowych wskaźników bezrobocia wykazała, iż Zabrze, w odniesieniu do pozostałych miast sąsiadujących, posiada najwyższy, po Bytomiu wskaźnik bezrobocia rejestrowanego (12%), jest to również wyższa wartość w odniesieniu do poziomu bezrobocia rejestrowanego w całym województwie. Jednak po uwzględnieniu liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w stosunku do łącznej liczby osób pozostających bez pracy, Zabrze plasuje się na środkowej pozycji.

Strukturę bezrobocia w Zabrzu w poszczególnych miesiącach 2004 roku według podziału na płeć pokazano na poniższym wykresie.

· mężczyźni w wieku od 18 do 64 lat, kobiety w wieku od 18 do 59 lat Źródło: dane US Katowice, 2004 rok

* stosunek procentowy liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym

** liczba bezrobotnych przypadająca na 100 osób pracujących

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy, www.pup.zabrze.pl, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zabrzu większą liczbę stanowiły kobiety. Wskaźnik ten kształtował się podobnie w kolejnych miesiącach 2004 roku.

Na koniec 2004 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zabrzu zarejestrowanych było 15148 bezrobotnych kobiet, co stanowiło 4,9% ogółu kobiet pozostających bez pracy w całym Województwie Śląskim.

Stopę bezrobocia w Zabrzu oraz w niektórych miastach aglomeracji śląskiej przedstawia poniższa tabela.

Stopa bezrobocia	12.1998	12.1999	12.2000	12.2001	12.2002	12.2003	12.2004	03.2005
Kraj	10,4%	13,1%	15,0%	17,4%	18,1%	18%	19,1%	19,3%
woj. Śląskie	7,3%	9,6%	12,8%	15,5%	16,5%	16,4%	16,8%	17%
Bytom	9,8%	13,4%	17,5%	21,6%	25,0%	25,4%	26,0%	26,3%
Katowice	2,4%	3,5%	5,0%	7,0%	8,2%	8,2%	7,7%	7,9%
Chorzów	10,4%	13,5%	17,4%	21,1%	23,1%	23,5%	23,6%	23,7%
Gliwice	5,6%	8,1%	11,1%	15,7%	14,5%	14,4%	14,4%	14,7%
Zabrze	12,0%	14,0%	19,3%	23,0%	22,8%	23,5%	23,4%	23,4%
Ruda Śląska	8,3%	11,1%	12,4%	15,3%	16,7%	14,9%	13,9%	14%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bytomiu; www.pupbytom.com.pl, 2004 rok

Zabrze na koniec roku 2004 posiadało jedną z największych stóp bezrobocia (23,4%), analizując stopę bezrobocia w miastach o zbliżonej liczbie mieszkańców. Wskaźnik ten był wyższy zarówno od stopy bezrobocia dla Województwa Śląskiego, jak i dla całego kraju. Zauważyć należy, że wskaźnik ten od roku 1998 (12%) systematycznie corocznie wzrastał i w 2004 roku osiągnął wartość niemal dwa razy większą w porównaniu z rokiem 1998.

5.3 Instytucje finansowe

W Zabrzu działa dobrze rozwinięta sieć instytucji finansowych. Swoje oddziały i punkty bankomatowe w mieście ma większość polskich banków m.in.:

- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.
- Bank Handlowy
- Bank Pekao S.A.
- Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A.
- Bank Spółdzielczy
- Bank Zachodni WBK S.A.
- Citibank (Poland) S.A.
- Deutsche Bank 24 SA
- Euronet Bank Śląski S.A.
- ING Bank Śląski S.A.
- Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A.
- Invest-Bank SA
- Kredyt Bank S.A.
- Lukas Bank S.A.
- PKO BP S.A.

6 Gospodarka komunalna

6.1 Infrastruktura techniczna

6.1.1 Gospodarka wodno-ściekowa na terenie Zabrze

Zapewnienie w sposób ciągły dostawy wody dla mieszkańców Zabrze oraz odbiór ścieków z terenu miasta oraz ich oczyszczenie leży w gestii Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością Gminy Zabrze, powstałą 2 listopada 1995 r. w wyniku przekształcenia Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji.

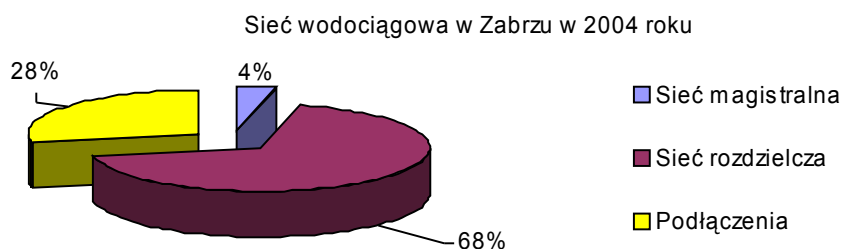
Do głównych zadań przedsiębiorstwa należy:

- bilansowanie potrzeb w zakresie gospodarki wodnej i ściekowej oraz zapewnienie ciągłości dostaw wody i odbioru ścieków na terenie Zabrze,
- kontrola gospodarki wodno-ściekowej oraz jakości wody i ścieków,
- oczyszczanie ścieków przed ich wprowadzeniem do wód otwartych,
- naprawa, legalizacja i montaż wodomierzy,
- uzgadnianie projektów i warunków podłączenia do sieci wod.-kan,
- wykonywanie oznaczeń analitycznych wody i ścieków we własnym laboratorium,
- odbiór nietypowych nieczystości,
- odbiór nieczystości płynnych.

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji; <http://www.wodociagi.zabrze.pl>

Długość sieci wodociągowej według stanu na dzień 31.12.2004 r. w Zabrzu wynosi 413,1 km, z czego odpowiednio :

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrzu 2004

Sieć wodociągowa zabezpiecza w 100% aktualne potrzeby mieszkańców. Wiek znacznej części sieci wodociągowej wynosi ponad 20 lat (ok. 40%). Wodociągi z tego okresu budowane były głównie z rur stalowych bądź żeliwnych. Strukturę wiekową oraz materiałową sieci wodociągowej przedstawiają dwie poniższe tabele.

Przedział wiekowy sieci	Długość w km	Udział w %
Ogółem	413,1	100
Do 5 lat	110,7	26,80
Od 6 do 10 lat	59,7	14,45
Od 11 do 20 lat	78,5	19,00
Powyżej 20 lat	164,2	39,75

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrzu 2004 rok

Materiał	Długość w km	Udział w %
Ogółem	413,1	100
Żeliwo	5,2	1,26
Stal	215,9	52,26
PVC	40,9	9,90
PE	151,1	36,58

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrzu 2004 rok

Wpływ eksploatacji górniczej, jakość materiału, naturalna żywotność rur stalowych sprawiają, że większość wodociągów z tego okresu nadaje się do wymiany. W ramach działalności Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. stara sieć wodociągowa jest sukcesywnie wymieniana na nową, wykonaną głównie z rur polietylenowych wysokiej klasy (PE-100), które charakteryzują się znaczną długowiecznością (ok. 50 lat), odpornością na szkody górnicze oraz odpornością na związki chemiczne występujące w gruncie.

Sieć kanalizacyjna na terenie miasta ma długość 237,6 km (stan na 31.12.2004 r.):

- sieć ogólnospławna 32,6 km,
- sieć sanitarna 190,3 km,
- przyłącza 14,7 km.

Sieć kanalizacyjna obejmuje 97% mieszkańców, zaś 83% odprowadzanych ścieków poddawanych jest procesowi mechaniczno-biologicznego oczyszczania.

Przeważająca większość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Zabrze wybudowana została ponad 20 lat temu (81,6%) i wykonana jest głównie z rur betonowych i kamionkowych. Chociaż żywotność tych materiałów jest większa niż w przypadku rur wodociągowych stalowych i część sieci kanalizacyjnej jest w dobrym stanie technicznym, nadającym się do eksploatacji, to niewątpliwie część sieci musi być w najbliższym czasie zmodernizowana.

Zgodnie z danymi statystycznymi w 2001 roku w Zabrzu wytworzono ogółem 20,0 mln m³ ścieków przemysłowych i komunalnych, z czego 86% poddano procesowi oczyszczania.

W sektorze komunalnym z systemu kanalizacji korzystało w 2001 roku ok. 97% mieszkańców miasta. Ilość ścieków z gospodarstw domowych wprowadzonych do systemów kanalizacyjnych w 2002 roku wynosiła według ZPWIK ok. 6637 tys. m³. Szacuje się, że około 83% ścieków z sektora komunalnego poddawane jest procesom oczyszczania. Do sieci kanalizacji miejskiej w 2002 roku wprowadzono również około 694 tys. m³ ścieków przemysłowych oraz 1012 tys. m³ ścieków z sektora handlu i usług.

Z przeprowadzonej przez ZPWIK inwentaryzacji wynika, że do kanalizacji miejskiej nie podłączonych jest około 17,4% obiektów z terenu miasta, głównie w dzielnicach Biskupice, Pawłów, Makoszowy, Grzybowice i Maciejów.

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Miasto Zabrze posiada rozbudowaną sieć kanalizacji sanitarnej, ogólnospławnej i deszczowej. Według danych ZPWIK ogólna długość sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i ogólnospławnej) na terenie miasta wynosi 237,6 km, z czego sanitarna 190,3 km, ogólnospławna 32,6 km, przyłącza 14,7 km.

Funkcjonująca sieć kanalizacyjna wykonana jest w przeważającej części z betonu (ok.49%) i kamionki (ok.35%). Stosowane są również żeliwo (ok.2%), stal (ok.4%) i PCV (ok.11%). Dominująca część sieci (ok. 80%) eksploatowana jest ponad 20 lat.

Strukturę wiekową oraz materiałową sieci kanalizacyjnej podano w poniższych tabelach:

Okres eksploatacji	Długość w km	Udział w %
Ogółem	237,6	100
Do 5 lat	23,8	10,31
Od 6 do 10 lat	20,4	8,59
Od 11 do 20 lat	3,8	1,60
Powyżej 20 lat	187,4	79,50

Źródło: Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrzu 2004 rok

Materiał	Długość w km	Udział w %
Ogółem	237,6	100
Żeliwo	4,5	1,89
Stal	8,9	3,75
PVC	25,5	10,73
Beton	115,8	48,74
PE	0,3	0,13

Źródło: Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrzu 2004 rok

System kanalizacji w przeważającej części miasta, a przede wszystkim w Śródmieściu ma charakter rozdzielczy, kanały sanitarne odprowadzają ścieki na oczyszczalnię „Śródmieście” w Maciejowie, a kanały deszczowe odprowadzają wody opadowe nie oczyszczone do odbiorników powierzchniowych (brak urządzeń podczyszczających na wylotach kolektorów wód deszczowych do odbiorników otwartych). Na terenie dzielnic poza Śródmieściem system nie jest w pełni uporządkowany.

Cała sieć kanalizacji na rozpatrywanym terenie, z uwagi na złożoność systemu, tzn. liczne przełączenia między kanałami głównymi oraz często występujące powiązanie kanalizacji sanitarnej i deszczowej (nieuporządkowane włączenia przyłączy), powoduje utrudnienia w prawidłowej pracy pompowni i oczyszczalni oraz jest przyczyną zanieczyszczenia odbiorników powierzchniowych ściekami sanitarnymi.

System gospodarki ściekowej na terenie miasta był w ostatnich latach systematycznie modernizowany i dostosowywany do najnowszych wymogów ochrony środowiska. Aktualnie system ten opiera się o 3 oczyszczalnie grupowe: OS „Śródmieście”, OS „Rokitnica” i OS „Mikulczyce”. Dodatkowo funkcjonują tutaj 3 oczyszczalnie lokalne: OS „Gawrona”, OS „Legnicka” oraz OS „Grzybowice”. Ponadto, na terenie miasta, poza systemem oczyszczalni i kanalizacji komunalnej istnieją niezależne systemy gospodarki ściekowej (wraz z lokalnymi urządzeniami do podczyszczania ścieków) w dużych zakładach przemysłowych.

Reasumując, Zabrze posiada wysoki stopień skanalizowania oraz oczyszczania ścieków komunalnych. Istniejący system kanalizacji nie obejmuje jednak całego obszaru miasta. Ponadto, część kolektorów kanalizacji posiada charakter ogólnospławny, wprowadzając nie oczyszczone ścieki bytowe i gospodarcze (jedynie po ich częściowym podczyszczeniu w lokalnych osadnikach przydomowych) do wód powierzchniowych.

6.1.2 Sieć ciepłownicza

Długość sieci ciepłowniczej zasilanej z EC—Zabrze S.A. wynosi: 72,1 km sieci wysokoparametrowej oraz 1,4 km sieci niskoparametrowej. Długość sieci ciepłowniczej zasilanej z kotłowni osiedlowych, będących własnością ZPEC Sp. z o.o. wynosi 5,8 km.

Łączna długość sieci wynosi 79,3 km, w tym:

- sieci magistralne - 19,6 km,
- sieci rozdzielcze - 32,4 km,
- sieci przyłączeniowe - 25,9 km,
- sieci niskoparametrowe - 1,4 km.

Źródło: www.eczabrze.com.pl/indexp.htm, 2004 rok

Sieci wykonane są w systemie podziemnym w technologii tradycyjnej kanałowej (45,8 km, co stanowi 57,8%) i w technologii rur preizolowanych (25,1 km, co stanowi 31,6%), napowietrznym (8,4 km, co stanowi 10,6%).

Wiek sieci ciepłowniczych kształtuje się następująco:

Okres eksploatacji	Udział procentowy
do 10 lat	32,24%
od 10 do 20 lat	20,04%
od 20 do 30 lat	21,96%
powyżej 30 lat	25,76%

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrzu 2004 rok

Ciepło transferowane jest w 580 szt. węzłów cieplnych, w tym 350 szt. jest własnością ZPEC Sp. z o.o. Wszystkie węzły cieplne będące własnością ZPEC Sp. z o.o. pracują w pełnej automatyce. Praca 60 szt. węzłów jest stale monitorowana poprzez instalację monitoringu, co pozwala reagować na nieprawidłowości w pracy węzłów wprost na stanowisku dyspozytora. Również 5 na 6 kotłowni będących w eksploatacji ZPEC Sp. z o.o. jest stale monitorowanych. System ciepłowniczy ZPEC Sp. z o.o. obejmuje dostawę ciepła do dzielnic: Zaborze Południe, Zaborze Północ, Helenka, Rokitnica, Centrum Południe, Centrum Północ, os. Kotarbińskiego, os. Janek, os. Kopernika, w małej części os. Maciejów, Biskupice, Grzybowice. Łącznie z sieci ciepłowniczej i źródeł ciepła ZPEC Sp. z o.o. zaopatruje się w ciepło na cele centralnego ogrzewania i ciepłej wody ok. 26850 mieszkań, co stanowi 41,6% ogólnej ilości mieszkań w mieście. Łączna ilość ciepła dostarczona do mieszkań zaopatrywanych w to medium przez ZPEC Sp. z o.o. wynosi za ostatnie 3 lata średnio 1557623 GJ/rok. Moce cieplne zamówione przez odbiorców ciągle

spadają (na przestrzeni ostatnich 5 lat o 24%). Wynika to ze stosowania termomodernizacji budynków, zastosowania zaworów termostatycznych na instalacjach c.o., zainstalowania na grzejnikach podzielników kosztów oraz w związku z likwidacją odbiorców przemysłowych.

Na terenie dzielnic Mikulczyce, Biskupice i os. Młodego Górnika ciepło dostarczane jest przez TERMA DOM Sp. z o.o.

Fot. Budynek Dyrekcji ZPEC
Źródło: www.zpec.pl

Fot. Terma-dom Sp. z o.o.; www.termadom.com.pl

6.1.3 Sieć gazociągowa

Długość sieci gazociągowej na terenie miasta Zabrze wynosi 417 km. Na sieć tę składa się:

- 110 km sieci średnioprężnej,
- 307 km sieci niskoprężnej.

Analizując rodzaj tworzywa, z jakiego wykonana jest sieć - są to głównie rury gazowe stalowe oraz PE (polietylenowe).

Ponadto na terenie Zabrze mieści się 8 stacji redukcyjnych I stopnia (z wysokiej na średnie) oraz 15 stacji redukcyjnych II stopnia (ze średniej na niskie). W Zabrzu ponadto przebiega sieć podwyższonego ciśnienia.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawione zostały dane za rok 2004 rok dla odbiorców w grupach taryfowych wyposażonych w urządzenia o mocy umownej $\leq 10 \text{ m}^3/\text{h}$:

	Liczba odbiorców	W tym z c.o.	Zużycie gazu ogółem (m^3)	W tym z c.o.
Gospodarstwa domowe	44 255	8 082	19 424 994	10 027 800
Odbiorcy niedomowi	890	551	4 876 979	4 409 659
Razem odbiorcy	45 145	8 633	24 301 973	14 437 459

Źródło: Dane udostępnione przez Jednostkę Terenową Handlowej Obsługi Klienta w Zabrzu, Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrzu, 2004 rok

6.2 Infrastruktura komunikacyjna

Kształt układu komunikacyjnego wynika z historycznego rozwoju obszaru, na którym samodzielne kiedyś osady utworzyły dzisiejsze miasto. Pod względem urbanistycznym miasto jest niejednolite, dzielnice poza śródmieściem są daleko rozrzucone. O wiele bardziej wykształcone są trasy na kierunku wschód - zachód, słabiej na kierunku południkowym. Dostępność niektórych obszarów jest ograniczona przez przeszkody takie jak : mocno rozbudowany układ kolejowy, rzeka Bytomka i droga krajowa nr 4 (tzw. "stara autostrada" nr 88). W części południowej trzeba uwzględniać możliwość szkód górniczych. Poza projektowaną (w planie ogólnym) rozbudową układu ulic i dróg miejskich, istotne jest, że Zabrze będzie powiązane z układem dróg regionalnych, po wybudowaniu projektowanego, zabrzańskiego odcinka DTŚ i węzła autostrad A1 i A4.

Mapka dotycząca przebiegu dróg miejskich, 2004 rok

Podstawowy układ drogowo – uliczny miasta tworzą :

drogi krajowe i wojewódzkie:

- DK 4 relacji : Zgorzelec (granica państwa) – Wrocław – Opole – Gliwice – Zabrze – Bytom – Kraków – Przemyśl – Medyka (granica państwa),
- DK 903 (ul. Krakowska) relacji : Strzelce Opolskie – Zabrze - Bytom,
- DK 908 (ul. Witosa) relacji : (Częstochowa) Tarnowskie Góry – Zabrze – Gliwice,
- droga wojewódzka nr 921 relacji : Przerycie – Knurów – Zabrze w ciągu ulic Legnicka, Makoszowska, 3 Maja, Roosevelta, de Gaulle’a, Wolności, Miarki,
- Pl. Teatralny, Mikulczycka, Przystankowa (węzeł z DK 4),

ulice miejskie zaliczone do kategorii **dróg powiatowych** :

przelotowe

- nr 001; ul. Wolności i ul. Bytomska,
- nr 002; ul. Bohaterów Monte Cassino i ul. Wolności,
- nr 003; ul. 3 Maja i ul. Paderewskiego,

- nr 004; ul. Roosevelta,
- nr 005; ul. Knurowska,

wewnętrzne

- nr 1; ul. Jordana,
- nr 2; ul. Ofiar Katynia i ul. Brygadzystów,
- nr 3; ul. Szopena, ul. Mikulczycka i ul. Moniuszki,
- nr 4; ul. Hagera,
- nr 5; ul. Ziemska,
- nr 6; ul. Kasprowicza,
- nr 7; ul. Trembacka,
- nr 8; ul. Stalmacha,
- nr 9; ul. Goethego i ul. 3 Maja,
- nr 10; ul. Piłsudskiego,
- nr 11; ul. de Gaulle'a,
- nr 12; ul. Matejki,
- nr 13; ul. Sienkiewicza,
- nr 14; ul. Sikorskiego,
- nr 15; ul. Beskidzka,
- nr 16; ul. Tarnopolska i ul. Składowa,

ulice miejskie :

- ul. Dorotki i Rogoźnicka,
- ciąg ulic Mendego, Pszczyńska i Skargi,
- ul. Pawliczka i Korczoka,
- ciąg ulic Kondratowicza, Pestalozziego, Grunwaldzka i Niedziałkowskiego,
- ul. Gdańska,
- ul. Trocera,
- ul. Damrota.

Stan techniczny podstawowej sieci ulicznej miasta, do której zaliczono drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz niektóre miejskie, generalnie ocenić należy jako niezbyt zadowalający.

Łączna długość sieci drogowej – ulicznej wynosi 282,9 km, a sumaryczny wskaźnik gęstości sieci wynosi 3,48 km/km², co plasuje Zabrze w grupie miast o największej gęstości sieci drogowej w województwie.

Wielkość infrastruktury drogowo-ulicznej określa poniższa tabela.

Lp.	Administrator	Długość (km)	Powierzchnia jezdni (tys. m ²)	Powierzchnia chodników i ścieżek rowerowych (tys. m ²)
1.	Gmina			
	w tym			
	o znaczeniu:	14,8	200,5	14,063
	- krajowym	10,2	98,2	57,856
	- wojewódzkim	207,4	1320,3	561,035
	- gminnym	50,5	410,2	190,487
	- powiatowym			
	Razem	282,9	2029,2	823,441

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej UM Zabrze dane na dzień 21.12.2004

Oceniając powyżej wymienione czynniki wpływające na sprawność sieci stwierdzić należy, że jedynie parametr gęstości sieci kształtuje się na dobrym poziomie.

Mankamenty jakościowe występują w zakresie powiązań międzydzielnicowych, zwłaszcza na kierunku północ – południe, gdzie istotną barierą przestrzenną jest ciąg drogi krajowej nr 4 wraz z prowadzonymi równolegle do niej liniami kolejowymi. Praktycznie większość powiązań realizowanych jest przez obszar Centrum, co dodatkowo pogarsza i tak trudne warunki ruchu w tym rejonie. Ograniczenia przepustowości niektórych ulic wynikają między innymi z faktu zawężenia przekroju spowodowanego prowadzeniem torowisk tramwajowych w jezdniach oraz ich złego stanu technicznego.

Zdecydowanie źle ocenić należy stan w zakresie wydzielenia ruchów tranzytowych. Taką funkcję pełni jedynie droga krajowa nr 4, chociaż i ona w coraz większym stopniu jest wykorzystywana do realizacji powiązań wewnątrzmiastowych. Natomiast pozostałe ciągi dróg krajowych i wojewódzkich (903, 908, 921) prowadzone są układem ulicznym, służącym przede wszystkim dla powiązań wewnętrznych i lokalnych. Niewątpliwie najwyższy wskaźnik udziału ruchu tranzytowego w sumarycznym potoku ruchu występuje na kierunku wschód – zachód. W tych relacjach rejestruje się też duży udział ruchu wewnątrzaglomeracyjnego, zwłaszcza w ciągu ulic : Wolności, Bohaterów Monte Cassino, Roosevelta, Bytomska.

W poniższych zestawieniach tabelarycznych przedstawiono strukturę dróg w mieście, w zależności od administratora zarządzającego, jak i również kształtowanie się wydatków na infrastrukturę drogową oraz liczbę wypadków drogowych wraz z ich skutkami.

Długość i powierzchnia dróg krajowych według rodzaju nawierzchni

Suma długości i powierzchni według rodzaju nawierzchni							
twarda					gruntowa		
ulepszone			nieulepszone		ogółem	W tym	
bitumiczna	betonowa	kostka	brukowcowa	tluczniowa		wzmocnione żwirem, żuzłem itp.	naturalne (z gruntu rodzimego)
tys. m ²							
198,6	0	0	1,9	0	0	0	0

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Liczba wypadków drogowych i ich skutków na zarządzanej sieci dróg krajowych.

Wypadki drogowe i ich skutki na zarządzanej sieci			
Liczba wypadków		Liczba ofiar śmiertelnych	Liczba rannych
Ogółem	W tym wypadków z ofiarami śmiertelnymi	10	57
43	10		

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Wydatki na krajową infrastrukturę drogową.

Lp.	Zakresy rzeczowe	Jednostka	Wydatki finansowe w tys. zł,-
	Wyszczególnienie		
1.	Przebudowa lub rozbudowa obiektów mostowych	m/m ²	2214,4
2.	Remont dróg	km/m ²	443,1
3.	Pozostałe wydatki na drogi, w tym:		868,9
	kanalizacja deszczowa		121,3
	urządzenia zabezpieczające ruch		100,8
	oświetlenie		73,8
	oczyszczanie		232,1
	zieleń przyuliczna		68,0
	remonty cząstkowe		168,9
	dokumentacja		104,0
	Σ		868,9
Ogółem			3526,4

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Długość i powierzchnia dróg wojewódzkich według rodzaju nawierzchni.

Suma długości i powierzchni według rodzaju nawierzchni							
twarda					gruntowa		
ulepszone			nieulepszone		ogółem	W tym	
bitumiczna	betonowa	kostka	brukowcowa	tluczniowa		wzmocnione żwirem, żuzłem itp.	naturalne (z gruntu rodzimego)
tys. m²							
859	0	10.4	1.9	0	0	0	0

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Liczba wypadków drogowych i ich skutków na zarządzanej sieci dróg wojewódzkich.

Wypadki drogowe i ich skutki na zarządzanej sieci			
Liczba wypadków		Liczba ofiar śmiertelnych	Liczba rannych
Ogółem	W tym wypadków z ofiarami śmiertelnymi	2	45
43	2		

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Wydatki na wojewódzką infrastrukturę drogową.

Lp.	Zakresy rzeczowe	Jednostka	Wydatki finansowe w tys. zł,-
	Wyszczególnienie		
1.	Remont obiektów mostowych	m/m ²	703,2
3.	Pozostałe wydatki na drogi, w tym:		666,9
	kanalizacja deszczowa		100,3
	urządzenia zabezpieczające ruch		252,9
	oświetlenie		104,3
	oczyszczanie		103,5
	zieleń przyuliczna		26,6
	remonty cząstkowe		29,2
	dokumentacja		50,1
	Σ		666,9
OGÓŁEM			1370,1

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Długość i powierzchnia dróg powiatowych według rodzaju nawierzchni.

Suma długości i powierzchni według rodzaju nawierzchni							
twarda					gruntowa		
ulepszone			nieulepszone		ogółem	W tym	
bitumiczna	betonowa	kostka	brukowcowa	tluczniowa		wzmocnione żwirem, żuzłem itp.	naturalne (z gruntu rodzimego)
tys. m ²							
382.9	1.5	20.8	0.1	0	4.9	0.1	4.8

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Liczba wypadków drogowych i ich skutków na zarządzanej sieci dróg powiatowych.

Wypadki drogowe i ich skutki na zarządzanej sieci			
Liczba wypadków		Liczba ofiar śmiertelnych	Liczba rannych
Ogółem	W tym wypadków z ofiarami śmiertelnymi	6	179
147	6		

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Wydatki na powiatową infrastrukturę drogową.

Lp.	Zakresy rzeczowe	Jednostka	Wydatki finansowe w tys. zł,-
	Wyszczególnienie		
1.	Budowa dróg	km	89,8
2.	Pozostałe wydatki na drogi, w tym:		2634,4
	kanalizacja deszczowa		591,9
	urządzenia zabezpieczające ruch		481,0
	oświetlenie		223,2
	oczyszczanie		540,4
	zielen przyuliczna		135,7
	remonty cząstkowe		522,1
	dokumentacja		140,1
	Σ		2634,4
3.	Pozostałe wydatki zarządcy drogi		118,0
	OGÓŁEM		2842,3

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Długość i powierzchnia dróg gminnych według rodzaju nawierzchni.

Suma długości i powierzchni według rodzaju nawierzchni							
twarda					gruntowa		
ulepszone			nieulepszone		ogółem	W tym	
bitumiczna	betonowa	kostka	brukowcowa	tluczniowa		wzmocnione żwirem, żuzlem itp.	naturalne (z gruntu rodzimego)
tys. m ²							
1305,1	0	0	8,6	0	0	0	0

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Liczba wypadków drogowych i ich skutków na zarządzanej sieci dróg gminnych.

Wypadki drogowe i ich skutki na zarządzanej sieci			
Liczba wypadków		Liczba ofiar śmiertelnych	Liczba rannych
Ogółem	W tym wypadków z ofiarami śmiertelnymi	10	124
105	10		

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Wydatki na gminną infrastrukturę drogową.

Lp.	Zakresy rzeczowe	Jednostka	Wydatki finansowe w tys. zł,-
	Wyszczególnienie		
1.	Budowa dróg	km	438,7
2.	Budowa obiektów mostowych	m/m ²	6,1
3.	Remont dróg	km/m ²	674,5
4.	Pozostałe wydatki na drogi, w tym:		4555,9
	kanalizacja deszczowa		803,8
	urządzenia zabezpieczające ruch		381,3
	oświetlenie		1086,4
	oczyszczanie		793,9
	zieleń przyuliczna		263,7
	remonty cząstkowe		1146,5
	dokumentacja		80,3
	Σ		2634,4
3.	Pozostałe wydatki zarządcy drogi		45,0
	OGÓŁEM		5720,2

Źródło: Urząd Miasta Zabrze, Wydział Infrastruktury Komunalnej, 2004 rok

Jak wynika z przedstawionych danych największe nakłady finansowe zostały zaciągnięte na administrowanie gminnymi drogami publicznymi (5 720,2 zł).

Analiza liczby wypadków drogowych w granicach administracyjnych poszczególnych j.s.* wykazała, iż najwięcej wypadków drogowych miało miejsce na powiatowych drogach (147 wypadków). Drogi powiatowe miały również największą liczbę osób rannych w wypadkach.

Komunikacja zbiorowa

Na komunikację zbiorową składają się kolej, autobusy, tramwaje i taksówki. W mieście funkcjonują także taksówki, które jednak ze względu na pojemność oraz zindywidualizowanie trasy przejazdu nie powinny być zaliczane do komunikacji zbiorowej. Zabrze ma gęstą sieć kolejową, należącą do PKP, kopalń piasku i zakładów przemysłowych. Układ linii, rozmieszczenie dworców i przystanków powoduje, że kolej nie uczestniczy w przewozach wewnątrz-miejskich, a zapewnia tylko połączenia zewnętrzne. Najbardziej „czynna” w obu kierunkach jest trasa Gliwice - Katowice. Zadania Związku obejmują organizację lokalnego transportu zbiorowego, a w tym między innymi

- określanie taryfy komunikacyjnej w oparciu o przyjęte przez Zgromadzenie zasady polityki taryfowej,
- określanie potrzeb przewozowych dla terenu działalności Związku,

* j.s. - jednostka samorządowa

- planowanie sieci połączeń i rozkładów jazdy, ich wdrażanie i nadzór nad realizacją przez przewoźników,
- kształtowanie i nadzór nad systemami informacji podróżnych, dystrybucji biletów i kontroli odpłatności za przejazd.

Związek wykonanie przewozów zleca przewoźnikom w oparciu o prawo zamówień publicznych. Długość tras autobusowych i tramwajowych w granicach administracyjnych miasta wynosi odpowiednio 92 km i 24 km.

Przewozy realizują następujący przewoźnicy:

- Tramwaje Śl. – ok. 295 mln pasażerokilometrów/rok
- PKM Gliwice – ok. 200 mln pasażerokilometrów / rok
- TRANSKOM Piekary Śl. – ok. 83 mln pasażerokilometrów / rok
- METEOR Sł. – ok. 48 mln pasażerokilometrów / rok
- PPUP Ruda Śl. – ok. 41 mln pasażerokilometrów / rok
- PKM Bytom S.A. – ok. 40 mln pasażerokilometrów / rok
- MZKP Tarnowskie Góry – ok. 23 mln pasażerokilometrów / rok
- PKM Katowice – ok. 14 mln pasażerokilometrów / rok
- PUH DELTA Bytom – ok. 12 mln pasażerokilometrów / rok

Roczna praca przewozowa na terenie Zabrze wykonywana na zlecenie Związku wynosi **6,4 mln** wozokilometrów.

Komunikacja autobusowa i tramwajowa (poza wpływami z biletów) jest dotowana przez gminy należące do KZK GOP. Dla obsługi komunikacji autobusowej z budżetu gminy:

- przebudowano w 1995 roku dworzec autobusowy przy ul. Goethego,
- remontuje się i buduje wiaty i zatoki przystankowe.

Źródło: www.kzkgop.com.pl

Źródło: www.kzkgop.com.pl

Zabrze obsługiwane jest przez 23 linie autobusowe (w tym 3 wewnątrz-miejskie). Roczna praca przewozowa na terenie Zabrze wykonywana na zlecenie Związku wynosi **6,4 mln** wozokilometrów.

Poza autobusami „związkowymi” jest pewna ilość przewoźników prywatnych funkcjonujących poza systemem KZK GOP. Przepisy prawa wymagają także od tych przewoźników posiadania zezwoleń na realizację przewozów pasażerskich na konkretnych liniach. Obecnie w oparciu o przepisy ustawy o transporcie drogowym zezwoleń takich udziela prezydent miasta będącego siedzibą związku międzygminnego, a więc Prezydent Katowic. Na terenie Zabrze funkcjonuje 12 regularnych linii autobusowych (także minibusowych) obsługiwanych na podstawie zezwoleń przez spółkę „TRANSPORTOWIEC”

oraz prywatnego przedsiębiorcę M. Kamińskiego z Radzionkowa działającego pod firmą „Big Bus”. Łącznie dysponują oni roczną ofertą przewozową w wysokości ok. 12 mln pasażerokilometrów.

Zabrze obsługiwane jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Tramwajowej, głównie zajezdnie Gliwice i częściowo Radzionków. Przedsiębiorstwa Komunikacji Tramwajowej podlegają wojewodzie katowickiemu. Łączna długość linii tramwajowych w Zabrzu wynosi 34,4 km.

Telekomunikacja

Na terenie Miasta Zabrze istnieje dobrze rozwinięta sieć infrastruktury telekomunikacyjnej, należąca do Telekomunikacji Polskiej S.A. Wskaźnik strefonizowania Miasta zależy tylko od potencjalnych i materialnych potrzeb mieszkańców i instytucji czy przemysłu. Obszar Miasta obejmują swym zasięgiem również wszystkie sieci komórkowe.

7 Ochrona środowiska i działalność na terenach pogórnich

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło nowe możliwości dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony środowiska ale również i postawiło surowe wymagania związane z dostosowaniem polskich standardów do wymogów Unii Europejskiej. W ostatnich latach Gmina Zabrze zwiększyła swoją aktywność w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony środowiska. Jest to niezwykle kluczowym aspektem dla potencjalnych inwestorów.

Sukcesy Zabrze w dziedzinie ochrony środowiska doceniane są przez polskie władze. W 2001, 2002 oraz 2003 roku Gminie Zabrze przyznano Certyfikat Jury Konkursu Ekologicznego „Gmina przyjazna środowisku” pod Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, za realizowane działania proekologiczne.

Źródło: www.zis.zabrze.pl, 2004 rok

Źródło: www.zis.zabrze.pl, 2004 rok

Wbrew stereotypom Zabrze - miasto przemysłu górniczego - zostało niedawno również członkiem elitarnego Klubu Mecenatów Polskiej Ekologii. Zabrzu przyznano również certyfikat „Mecenasa Polskiej Ekologii” za trzyletnie utrzymywanie się wśród gmin przyjaznych środowisku naturalnemu.

Gmina Zabrze może się pochwalić znaczącym sukcesem w pozyskaniu i wykorzystaniu środków europejskich pochodzących z Funduszu Spójności. Decyzją Komisji Europejskiej **Nr C (2004) 5485** z dnia 21 grudnia 2004r, zostało przyznane dofinansowanie dla Projektu Nr 2004/PL/16/C/PE/027 pn. "Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze", ze środków Funduszu Spójności. W ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego, na terenie miasta powstanie lub zostanie przebudowane łącznie około: -113 km kanalizacji sanitarnej, - 63 km kanalizacji deszczowej, - 12 km wodociągów przesyłowych, - 86 km sieci wodociągowej rozdzielczej. W skład zespołu odpowiedzialnego za realizację Projektu wchodzi:

- Pełnomocnik ds. Realizacji Projektu (MAO) - dr inż. Jerzy Gołubowicz (Prezydent Miasta Zabrze),
- Zastępca Pełnomocnika ds. Realizacji Projektu (Z-ca MAO) - dr inż. Gerard Hajda (Prezes Zarządu, Dyrektor ZPWIK Sp. z o.o.)
- utworzona w strukturach ZPWIK Sp. z o.o. - Jednostka Realizująca Projekt (JRP).

Beneficjentem środków z Funduszu Spójności jest Gmina Zabrze. Koszt inwestycji, oszacowano na ok. 91 mln euro, a dofinansowanie wynosi ok. 58 mln euro, co stanowi 65% wydatków kwalifikowanych. Pozostałe 35% to wkład własny Gminy Zabrze i Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Na Śląsku pojawia się coraz więcej nowoczesnych oczyszczalni ścieków, których poziom pracy nie odbiega od standardów europejskich. Stwarza to zatem przesłanki do tego by środowisko przestało być zanieczyszczone w takim stopniu jak dotychczas. W rękach Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji jest już sześć oczyszczalni mechaniczno- biologicznych. Największe to: Śródmieście, Rokitnica, Grzybowice, Mikulczyce.

Kolejną inwestycją służącą ochronie środowiska jest Stacja Segregacji Surowców Wtórnych i Kompostownia Odpadów Organicznych do odbioru wyselekcjonowanych „u źródła” odpadów.

Oba te obiekty, zarówno oczyszczalnia jak i stacja, są supernowoczesnymi obiektami, jednymi z nielicznych obiektów tego typu na świecie i w Europie.

Ponadto miasto jako pierwsze w naszym kraju wprowadziło odbiór odpadów organicznych w całkowicie biodegradowalnych workach ze skrobi kuchennej. Z dniem 24 maja 2004r. zaangruowany został program zbiórki odpadów kuchennych.

Zmianie wizerunku miasta Zabrze w zakresie ochrony środowiska mają również sprzyjać takie działania jak:

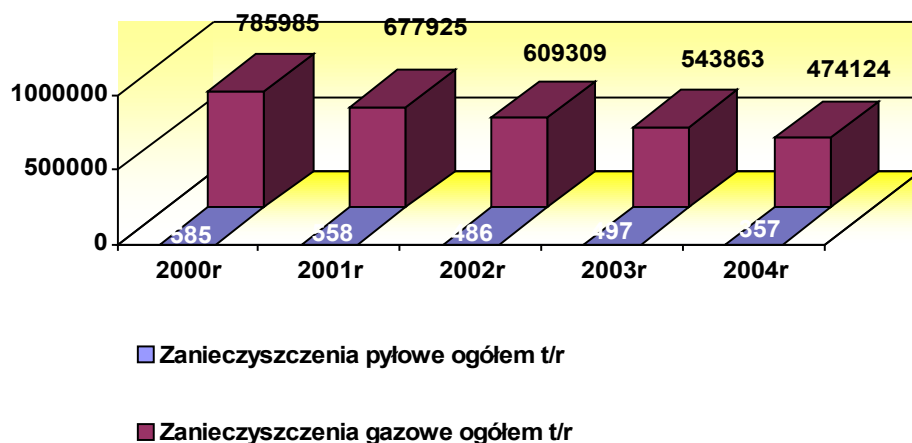
- rozproszanie wśród mieszkańców sadzonek drzew i krzewów,
- tworzenie nowych parków i zieleńców,
- likwidacja dzikich wysypisk,
- dofinansowanie zmiany systemów ogrzewania.

7.1 Ochrona środowiska i gospodarka odpadami

Miasto Zabrze znajduje się w dorzeczu Odry, zlewni rzeki Kłodnicy i jej prawobrzeżnych dopływów. Najważniejszymi dopływami Kłodnicy, przepływającymi przez teren miasta są: Bytomka z Potokiem Mikulczyckim, Czarniawka, Potok Bielszowicki i Potok Guido. Kłodnica, Bytomka, Czarniawka i Potok Bielszowicki stanowią element sieci regionalnego monitoringu powierzchniowych wód płynących, realizowanego przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Katowicach. Z badań monitoringu w 2001 r. wynika, że wody wszystkich cieków na obszarze miasta były silnie zanieczyszczone. Jakość tych wód nie odpowiadała żadnej z klas czystości. Wody Kłodnicy i jej dopływów są nadmiernie zanieczyszczone związkami charakterystycznymi dla wód dołowych z kopalń węgla kamiennego (zawiesina i substancje rozpuszczone, w tym chlorki i siarczany) oraz ścieków komunalnych (zanieczyszczenia bakteriologiczne i substancje biogenne). Należy zaznaczyć, że wody Kłodnicy i jej dopływów są zanieczyszczone na całej długości i już przed terenem Zabrze, zbierając ścieki komunalne i przemysłowe z terenu Katowic, Rudy Śląskiej i Bytomia.

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest wiele zakładów, których działalność jest uciążliwa dla środowiska naturalnego. Emitowane przez te zakłady zanieczyszczenia i odpady szkodzą nie tylko środowisku ale również mieszkańcom, dlatego też istotne jest, by podejmować działania na rzecz ograniczania w/w szkodliwych emisji.

Analizując sytuację od 2000 roku zauważyć należy znaczącą poprawę i zmniejszenie emisji szkodliwych substancji i odpadów. Na poniższych wykresach przedstawiono kształtowanie się emisji zanieczyszczeń oraz wytworzonych i nagromadzonych odpadów od 2000 do 2004 roku.

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu w ostatnich latach zmniejszeniu uległy zarówno zanieczyszczenia gazowe jak i pyłowe emitowane przez zakłady zlokalizowane na terenie gminy Zabrze. Świadczy to nie tylko o ogólnej poprawie stanu środowiska na terenie miasta, ale również o sumienności i dbałości w dostosowywaniu przez zabrzańskie zakłady przemysłowe swoich norm do norm europejskich.

Ponadto ocena jakości powietrza przeprowadzona w 2004 r., w ramach państwowego monitoringu środowiska dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ołów, ozon i tlenek węgla wykazała, że nie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów tych substancji. Natomiast analiza wyników pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM10 wskazuje na występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń wraz z marginesem tolerancji.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano dane dotyczące emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Zabrze oraz dla całego województwa za rok 2004.

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych			
Emisja zanieczyszczeń pyłowych		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	t/r*	357	26506
nie zorganizowana	t/r	38	1667
ze spalania paliw	t/r	298	19242
cementowo-wapiennicze i materiały ogniotrwałe	t/r	11	151
Krzemowe	t/r	0	407
nawozów sztucznych	t/r	0	2
środków powierzchniowo czynnych	t/r	0	2
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	15	284
Emisja zanieczyszczeń gazowych			
Ogółem	t/r	474124	42240882
nie zorganizowana	t/r	27	28055
dwutlenek siarki	t/r	2107	153216
tlenki azotu	t/r	859	74684
tlenek węgla	t/r	417	145376
dwutlenek węgla	t/r	464024	41521903
Metan	t/r	6600	342680

* t/r- ton/ rok

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

podtlenek azotu	t/r	0	0
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji			
Pyłowe	t/r	33248	3697706
Gazowe	t/r	1418	302727

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z zaprezentowanych danych największa emisja zanieczyszczeń pyłowych notowana była na skutek spalania paliw (298 ton rocznie w Zabrzu), co stanowiło 1,5% ogólnej emisji zanieczyszczeń pyłowych na terenie województwa.

Z kolei biorąc pod uwagę emisję zanieczyszczeń gazowych największy procent stanowiła emisja dwutlenku węgla (ok. 98% ton rocznie), co stanowiło 1,1% emisji w skali całego województwa.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej, komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków			
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	dm ³ /rok*	11776.8	427332.4
Przemysł	dm ³ /rok	1987	138914
rolnictwo i leśnictwo	dm ³ /rok	0	72095
eksploatacja sieci wodociągowej	dm ³ /rok	9789.8	216323.4
gospodarstwa domowe	dm ³ /rok	6531.1	150727.0

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Działalnością, która pochłania największe zużycie wody zarówno w Zabrzu, jak i w Województwie Śląskim ogółem w ciągu roku jest eksploatacja sieci wodociągowej (83,1% Zabrze i 50,6% Woj. śląskie). Z kolei zużycie wody na potrzeby ludności w Zabrzu (działalność gospodarstw domowych) stanowi 4,3% łącznego zużycia wody w województwie.

Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków			
Oczyszczalnie		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	ob.*	12	403
z podwyższonym usuwaniem biogenów	ob.	3	78
Przepustowość			
Ogółem	dm ³ /dobę	84096	2323730
z podwyższonym usuwaniem biogenów	dm ³ /dobę	75600	1087972
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków miejskich i wiejskich			
Ogółem	osoba	177645	3078736
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	174835	2162291
Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM			
Ogółem	osoba	237760	4968419
Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi			
Ogółem	dm ³	16620	362016
oczyszczane razem	dm ³	16140	319400
oczyszczane mechanicznie	dm ³	8663	138493
oczyszczane chemicznie	dm ³	0	22820
oczyszczane biologicznie	dm ³	203	53017

· dm³/rok-decymetr sześcienny/rok

· ob.-obiekt

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dm ³	7274	105070
nieoczyszczane razem	dm ³	480	42616
nieoczyszczane odprowadzane z zakładów przemysłowych	dm ³	269	31302
nieoczyszczane odprowadzone siecią kanalizacyjną	dm ³	211	11314

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Na terenie Zabrze znajduje się 12 obiektów przeznaczonych do oczyszczania ścieków, co stanowi ok.3% wszystkich obiektów tego typu na terenie województwa. Łączna liczba ludności obsługiwana przez oczyszczalnie wynosi 177 645.

Gospodarka odpadami:

Według danych UM w Zabrzu ilość wywiezionych odpadów komunalnych z terenu miasta w 2004 r. wyniosła 62,16 tys. Mg, z czego 77,2% stanowiły odpady komunalne zmieszane, około 4,8% gruz i ziemia, 0,6% odpady wielkogabarytowe oraz 1,8% odpady zebrane selektywnie w odpowiednich pojemnikach (papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, odpady kuchenne ulegające biodegradacji). Ilość odpadów zielonych takich jak liście, trawa, gałęzie drzew, itp., które dostarczane są na kompostownię bezpośrednio przez firmy zajmujące się pielęgnacją terenów zielonych w mieście wyniosła w 2004 r. 4,1 tys. Mg, co stanowiło ok. 6,5% ilości odpadów komunalnych wywiezionych z terenu miasta. Ponadto na Miejskie Składowisko Odpadów Komunalnych dostarczane są odpady poremontowe, nie ujęte w tym bilansie. W sumie MSOK w Zabrzu przyjęło w 2004 r. 114,4 Mg odpadów.

Na terenie miasta można wyróżnić następujące systemy zbiórki odpadów komunalnych:

- Zbiórka odpadów mieszanych (niesegregowanych),
- Selektywna zbiórka odpadów do recyklingu materiałowego,
- Zbiórka odpadów wielkogabarytowych,
- Zbiórka odpadów poremontowych,
- Zbiórka odpadów kuchennych.

Odbieraniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Zabrze zajmują się przedsiębiorcy posiadający zezwolenia Prezydenta Miasta Zabrze wydane na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W roku 2004 r. działalność w tym zakresie prowadziło 15 przedsiębiorców. Zdecydowaną większość miasta obsługuje Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., które w 2004 r. odebrało z terenu miasta 86,8% ogółu wytworzonych odpadów komunalnych.

Odpady wytworzone i nagromadzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych)			
Zakłady wytwarzające odpady			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	ob.	6	248
Odpady wytworzone w ciągu roku			
Ogółem	tys.t/r*	1151.1	43459.2
poddane odzyskowi	tys.t/r	1146.9	40848.2
unieszkodliwione razem	tys.t/r	4.2	1963.4

* tys. t/r- tysiące ton/ rok

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

unieszkodliwione termicznie	tys.t/r	0	8.3
unieszkodliwione kompostowane	tys.t/r	0	12.3
składowane na składowiskach własnych i innych	tys.t/r	4.2	1664.4
unieszkodliwione w inny sposób	tys.t/r	0	278.4
magazynowane czasowo	tys.t/r	0	647.6
Powierzchnia składowania odpadów			
nie zrekultywowana	ha	27.0	2496.2
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych			
Ogółem	tys.t	1726.2	689749.0

Zródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest 6 zakładów wytwarzających odpady, co stanowi 2,4 % wszystkich zakładów łącznie zlokalizowanych na terenie całego województwa. Z kolei odpady wytwarzane przez te zakłady stanowią 2,6% łącznej sumy odpadów wytwarzanych na terenie całego województwa. Z tej sumy odzyskowi podlega 99,6% odpadów na terenie Zabrze oraz 93,9% odpadów na terenie całego województwa.

Poniżej przedstawiono listę podmiotów, które uzyskały w latach 2002-2005 decyzje Prezydenta Miasta Zabrze zezwalające na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.

1. Przedsiębiorstwo Usług Sanitarnych Sp. Z o.o.
2. Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo-Usługowe „AKWA” J. Biskup, S. Owczarek Spółka Jawna
3. Zakład Usług Sanitarnych „MB” Michał Bernaczek
4. WC SERWIS Bańska, Kucharski Spółka Jawna
5. RETHMANN-MPGK Sp. z o.o.
6. ALBA ekoserwis Sp. z o.o.
7. Remondis Gliwice Sp. z o.o.

Wydział Ekologii począwszy od dnia 01.10.2003 r. wydaje decyzje na podstawie ustawy z dnia 13.09.1996 r. „O utrzymaniu czystości i porządku w gminach” (Dz. U. Nr 132, poz. 622; z późn. zm.), tj. zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i/lub opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Zezwolenia te, zgodnie z art. 9 ust. 1b ww. ustawy, wydaje się na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat.

Na początku zezwolenia wydawane były przedsiębiorcom na czas krótszy niż wnioskowany, zazwyczaj 5 lat lub krótszy. Żaden przedsiębiorca nie odwołał się od decyzji. W kwestii ograniczania terminu zezwoleń nie ma jednoznacznego stanowiska organów orzekających. Począwszy od grudnia 2004 r. zezwolenia wydaje się zgodnie z wnioskiem strony na czas określony we wniosku, tj. zazwyczaj na 10 lat.

Listę podmiotów posiadających aktualne decyzje Prezydenta Miasta Zabrze na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu miasta Zabrze przedstawiono poniżej.

1. Przedsiębiorstwo Techniki Sanitarnej ALBA Sp. z o.o.
2. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo-Usługowe „AKWA” J. Biskup, S. Owczarek Spółka Jawna
3. „ESTA” Sp. z o.o.
4. Zakład Usługowy Konserwacja Terenów Zielonych Jacek Wieczorek
5. Zakład Usług Sanitarnych „MB” Michał Bernaczek
6. Zakład Oczyszczalnia Miasta Zbigniew Strach

7. WC SERWIS Bańska, Kucharski Spółka Jawna
8. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. Z o.o.
9. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.
10. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Jan Laszuk Zakład Pracy Chronionej
11. „EMK Recykling” Sp. z o.o.
12. RETHMANN-MPGK Sp. z o.o.
13. ALBA ekoserwis Sp. z o.o.
14. Remonds Gliwice Sp. Z o.o.
15. Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Bytomiu Spółka Akcyjna.

Poniżej przedstawiono wykaz przedsiębiorców, którzy w 2004 r. odbierali odpady komunalne

z terenu Zabrze:

Lp.	Nazwa przedsiębiorcy	Ilość odpadów komunalnych zebranych w 2004 r. (M2)
1.	MPGK Sp. z o.o. w Zabrzu	53 948,0
2.	ALBA ekoserwis Sp. z o.o.	5 069,42
3.	PUK Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej	1 088,0
4.	PPHU "AKWA" J. Biskup, S. Owczarek Spółka Jawna	695
5.	Remondis Gliwice Sp. z o.o.	432,52
6.	Zakład Usług Sanitarnych "MB" Michał Bemaczek	288,84
7.	PW Jan Laszuk Zakład Pracy Chronionej	266,46
8.	PKM w Bytomiu Spółka Akcyjna	205,06
9.	Zakład Oczyszczania Miasta Zbigniew Strach	95,5
10.	"ESTA" Sp. z o.o.	55,19
11.	WC SERWIS Bańska, Kucharski Spółka Jawna	11,92
12.	Zakład Usługowy Konserwacja Terenów Zielonych Jacek Wieczorek	5,0
13.	Przedsiębiorstwo Techniki Sanitarnej ALBA Sp. z o.o.	1,5
14.	"EMK Recykling" Sp. z o.o.	0
15.	MPGK Sp. z o.o. w Katowicach	0
16.	RETHMANN-MPGK Sp. z o.o. Tarnowskie Góry	0

Źródło: UM Zabrze, Wydział Ekologii, 2004 rok

7.2 Działalność kopalń węgla kamiennego na terenie miasta Zabrze

Jeszcze na początku lat 90-tych w granicach administracyjnych miasta Zabrze znajdowały się tereny górnicze 7 kopalń węgla kamiennego. Najbardziej dominujący zasięg posiadały 3 kopalnie: „Makoszowy”, „Bielszowice”, „Pstrowski” zajmując łącznie 66,5 km² co stanowiło 82,6% powierzchni miasta. Na skutek restrukturyzacji górnictwa węglowego w Polsce oraz zacierpania dostępnych zasobów, których wydobywanie byłoby ekonomicznie opłacalne, eksploatację górnictw pod miastem Zabrze prowadzą obecnie następujące kopalnie:

- Kopalnia Węgla Kamiennego „Sośnica- Makoszowy”, która powstała z połączenia tych dwóch kopalń w połowie 2005 roku)- pod dzielnicami Makoszowy i Kończyce, systemem ścianowym z zawalem stropu,

- „Siltech” Spółka z o.o. - w rejonie szybów głównych dawnej kopalni „Pstrowski”, systemem ubierkowym z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej oraz chodnikami eksploatacyjnymi z pozostawieniem filtra pomiędzy kolejnymi chodnikami.

Niewielkie wpływy wywołane eksploatacją górniczą prowadzoną przez Kopalnię „Bielszowice” (pod dzielnicą Bielszowice miasta Ruda Śląska, przy granicy z Zabrzem) ujawniają się w dzielnicy Pawłów.

Ponadto roboty ziemne prowadzi Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Katowicach- Centralny Zakład Odwadniania Kopalń w Czeladzi- Ruch II rejon „Pstrowski” i rejon „Gliwice”. Ruch II-rejon „Pstrowski” przejął odwadnianie wyrobisk górniczych po byłych kopalniach węgla kamiennego „Pstrowski” i ZWSM „Jadwiga”.

7.2.1 Szkody pogórnice

Eksploatacja górnicza w obszarze miasta Zabrze prowadzona jest od połowy ubiegłego stulecia. Początkowo złoża wydobywano z pokładów płytko zalegających i łatwo dostępnych, lecz z czasem stopniowo rozpoczęto wydobywanie z coraz głębszych warstw.

Intensyfikacja wydobycia była również następstwem postępu technicznego, co przyczyniło się do wzrostu niekorzystnych wpływów na powierzchni ziemi- deformacji terenu, zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych, zrzuty wód zasolonych do odbiorników powierzchniowych oraz produkcja i składowanie odpadów pogórnich.

Aktualnie najbardziej narażona na skutki działalności górniczej jest dzielnica Makoszowy. Działająca tam Kopalnia „Makoszowy” (obecnie „Sośnica-Makoszowy”) prowadząca eksploatację systemem ścianowym z zawalem stropu spowodowała bardzo poważne, nieodwracalne zmiany w morfologii powierzchni i warunkach hydrogeologicznych. Następstwem tych zmian jest deformacja koryt cieków powierzchniowych, wystąpienie licznych zalewisk powierzchniowych oraz terenów depresyjnych, o podwyższonym poziomie wód gruntowych, których utrzymanie w gospodarczej użyteczności wymaga stałego ich odwadniania, głównie za pomocą lokalnych przepompowni.

Znacznych rozmiarów zalewisko powstało na rzece Kłodnicy w rejonie km 58+500 zajmując łącznie prawie 50 ha terenów gmin Zabrze i Gierałtowie. Na obszarze miasta Zabrze zalewisko to zostało obwałowane do koryta rzeki Kłodnicy, zasypane kamieniem dołowym i zrehabilitowane w kierunku leśnym na terenie Lasów Państwowych lub zaprawione na terenie rekultywacji przedmiotowego zalewiska po stronie gminy Gierałtowie.

Prowadzone w szerokim zakresie prace hydrotechniczne nie zdołały całkowicie wyeliminować zagrożenia powodziowego, na które szczególnie narażone są południowe dzielnice miasta Zabrze.

Dzielnice Makoszowy i Kończyce to również obszar, gdzie widoczne są uszkodzenia w zabudowie kubaturowej i w obiektach infrastruktury technicznej.

Jak już nadmieniono intensyfikacja wydobycia i procesy jego wzbogacania spowodowały również wzrost ilości odpadów górniczych. Odpady te składowane były głównie na hałdach lub wykorzystywane do niwelacji powierzchni.

Hałdy, zdegradowane tereny, zwalowiska zajmują obecnie ok. 500 ha powierzchni miasta Zabrze. Na terenach tych prowadzone są przy użyciu kamienia dołowego prace rekultywacyjne bądź hydrotechniczne. Część tych obiektów jest już zazieleniona i trudno zorientować się, że jest to teren dawnego składowiska.

Pozytywnym przykładem jest hałda przy ulicy Drzymały w dzielnicy Biskupice, która podczas rozbudowy Szpitala Górniczego została całkowicie zrehabilitowana i zazieleniona.

Niestety stan zagospodarowania części zwałowisk nie jest najlepszy. Nadmienić należy, że trzy z nich są aktywne termicznie tj.:

- hałda dawnej kopalni „Pstrowski” przy ulicy Kopalnianej w Mikulczycach (we władaniu Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Spółka z o.o.),
- hałda „Ruda” dawnej kopalni „Zabrze-Bielszowice” zlokalizowana w dzielnicy Biskupice wzdłuż rzeki Bytomki (we władaniu Skarbu Państwa),
- hałda kopalni „Sośnica-Makoszowy” zlokalizowana w pobliżu Zakładów Koksowniczych „Makoszowy” (we władaniu KWK „Sośnica- Makoszowy”).

Likwidacja zapożarowania aktywnych termicznie hałd jest procesem niezwykle skomplikowanym. Technologie umożliwiające likwidację zapożarowań są dostępne, jednak niewiele gmin może sobie pozwolić na ich wykorzystanie ze względu na wysoki koszt ich zakupu. Duże trudności przysparza również proces ich zagospodarowywania i rekultywacji biologicznych zwałowisk.

Odpady górnicze to problem głównie południowych dzielnic Zabrze, szczególnie dzielnicy Makoszowy. Znajdujące się tam składowisko kamienia dołowego- zwał nr 1 byłej kopalni „Sośnica”, o powierzchni całkowitej ok. 200 ha, mimo zamknięcia i prowadzonej rekultywacji wciąż odbiera znaczne ilości kamienia.

Znacznym problemem, który wiąże się ze składowaniem bądź tzw. wykorzystaniem odpadów górniczych do rekultywacji jest również ich przewóz ulicami miasta. Ogromne ilości dowożonego ciężkim transportem kołowym kamienia dołowego, powodują znaczne utrudnienia dla mieszkańców, a ponadto przyczyniają się do zanieczyszczenia i niszczenia dróg. Sytuacja ta dotyczy głównie dzielnic miasta, przez które transportuje się znaczne ilości kamienia dołowego do rekultywacji lub też kamienia pozyskiwanego z rozbieranych zwałowisk.

7.2.2. Edukacja ekologiczna

Głównym zadaniem edukacji jest m.in. wprowadzenie logistycznego systemu gospodarki odpadami opartego na redukcji odpadów, segregacji odpadów u źródła, a przede wszystkim odzyskanie surowców wtórnych.

W tym zakresie prowadzi się edukację społeczeństwa, dzieci i młodzieży.

Promocja segregacji i selektywnej zbiórki odpadów podejmowana jest w gminie Zabrze w różnych formach. W 2004 roku lokalna prasa prowadziła na zlecenie gminy reklamę segregacji odpadów, ponadto wykonano ulotki informacyjne dot. zbiórki odpadów kuchennych, zakupiono worki dla placówek oświaty do selektywnej zbiórki odpadów (papier, szkło i plastik) oraz pojemniki do zbiórki z tworzyw sztucznych.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono akcje edukacyjne przeprowadzone w 2004 dotyczące promocji ekologii.

Lp.	Wyszczególnienie
1	Edukacja ekologiczna
	W tym:
	Publikacja reklamy „Segreguj odpady” w lokalnej prasie „Głos Zabrze”
	Publikacja reklamy „Segreguj odpady” w miesięczniku „Nasze Zabrze Samorządowe”
	Ulotka informacyjna dot. zbiórki odpadów kuchennych
	Artykuły w czasopismach „Ekologia”, „Ekopartner”, „Goniec Górnoląski”
2	Zakupy
	Zakup worków do selektywnej zbiórki odpadów z przeznaczeniem dla zabrzańskich placówek oświatowych
	Zakup pojemników siatkowych do zbiórki opakowań plastikowych

Źródło: Wydział Ekologii, 2004 rok

Jednym z przykładów wdrożonej akcji edukacyjnej jest coroczny program p.n. „Dni otwartych dla uczniów i nauczycieli szkół zabrzańskich” na obiektach sortowni i kompostowni, oraz konkursy „Zbieranie tworzyw sztucznych, makulatury i puszek aluminiowych w szkołach”. Corocznie w kwietniu organizowana jest akcja *Dzień Ziemi*, a we wrześniu *Sprzątanie Świata*.

Ponadto na wniosek Muzeum Górnictwa Węglowego zorganizowany został „Tydzień Ziemi”. Edukacja ekologiczna w 2004 roku to również:

Realizacja audycji telewizyjnych o tematyce ekologicznej na wniosek ZIS*:

- Program „Zagrożenie ze strony odpadów” na wniosek TOZ O/Zabrze*,
- „Promocja ekologicznych źródeł energii” Salezjański Zespół Szkół,
- Program „Ekoludek” na wniosek ZHP Hufiec Zabrze,
- Program ekologiczny na wniosek Stowarzyszenia Rodzin Katolickich,
- Program „Rozpal niepokój o ziemię”- wniosek PKE*

· ZIS-Zabrzański Informator Samorządowy

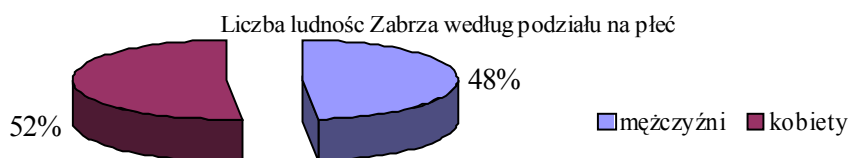
· TOZ O/Zabrze- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Oddział Zabrze

· PKE- Południowy Koncern Energetyczny

8 Mieszkańcy Zabrze

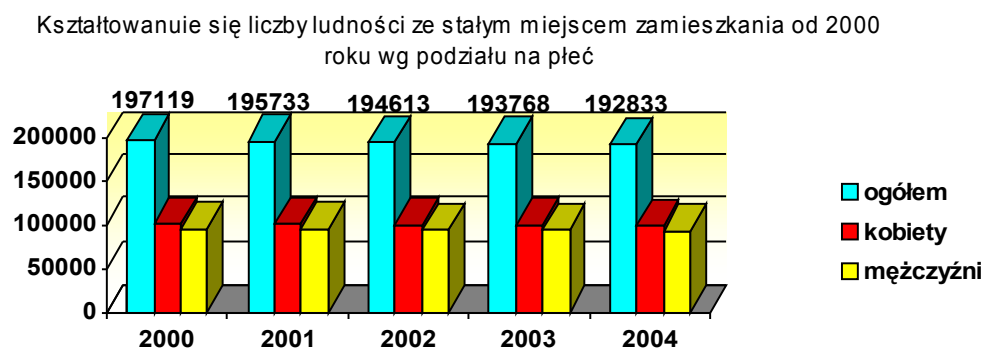
8.1 Liczba ludności

Według danych na dzień 31.12.2004 r. liczba ludności ze stałym miejscem zamieszkania w gminie Zabrze wynosiła 192 833, z czego 93 411 stanowili mężczyźni, natomiast 99 422 kobiety.

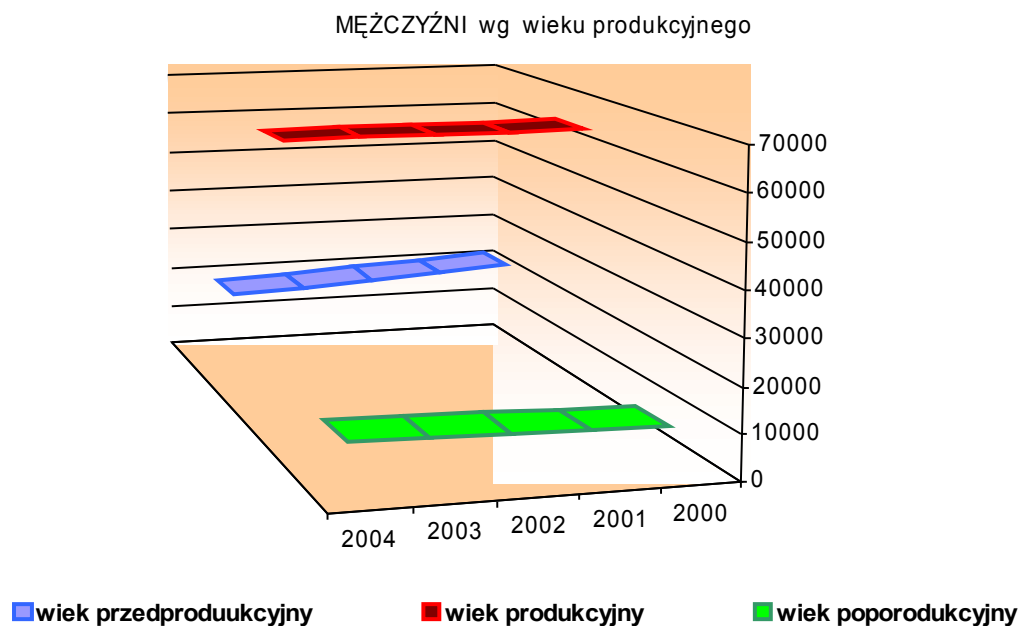

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

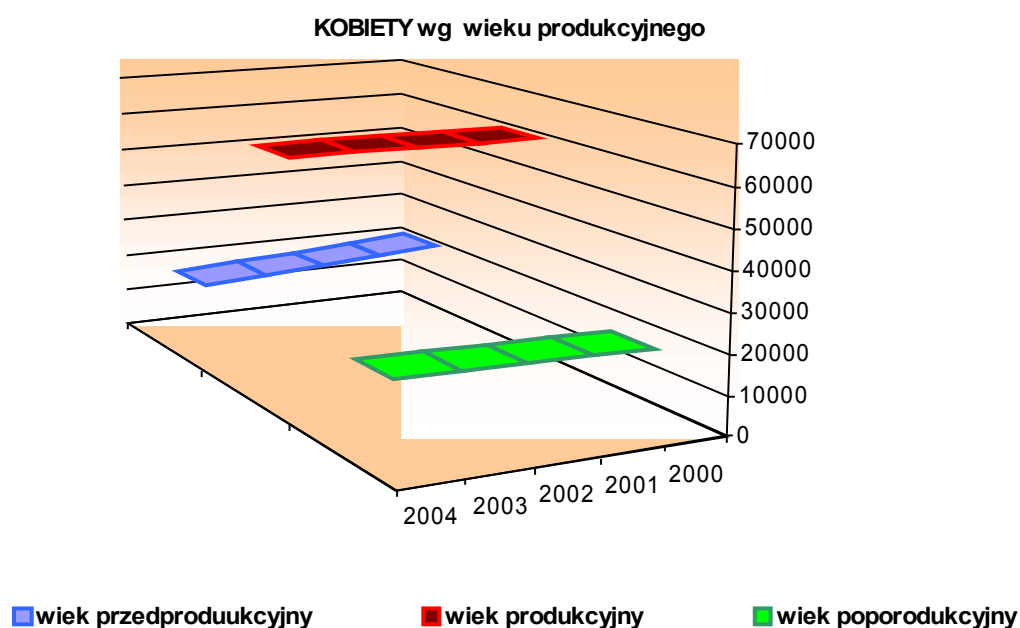
W porównaniu z rokiem 1997, z którego pochodzi ostatni Raport o Stanie Miasta liczba ludności spadła o 8143 osób, w tym kobiet o 1162 osoby i mężczyzn o 9305. Poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby ludności od roku 2000:

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

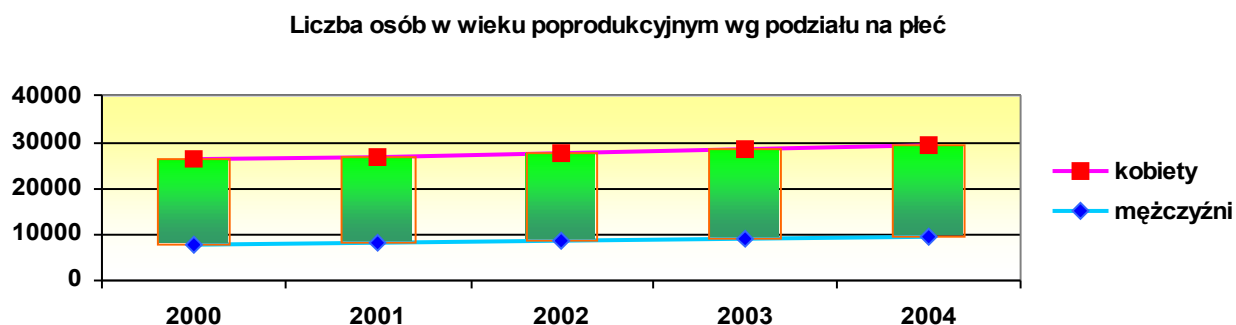
Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z powyższych wykresów największa zmiana widoczna jest w spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Ciekawym zjawiskiem jest również fakt, że liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym jak i przedprodukcyjnym była wyższa od liczby kobiet, z kolei znaczna różnica notowana jest w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym. Liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym znacząco różni się od liczby mężczyzn w tym wieku.

Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się różnicy w liczbie osób w wieku poprodukcyjnym w kolejnych latach, począwszy od 2000 roku.

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Na powyższym wykresie wyraźnie widać kształtowanie się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Za pomocą zielonych prostokątów przedstawiono różnicę w kształtowaniu się tej liczby na przestrzeni ostatnich 5 lat. Widać jak znacząco już od 2000 roku zaznaczała się ta dysproporcja.

W poniższych tabelach przedstawiono podstawowe informacje charakteryzujące ludność Zabrze oraz ludność Województwa Śląskiego.

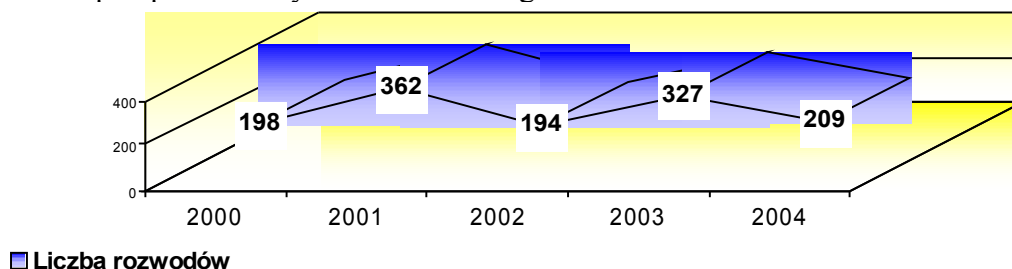
STAN LUDNOŚCI			
Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci			
		Zabrze	Województwo Śląskie
stałe miejsce zameldowania			
stan na 30 VI			
ogółem	osoba	193315	4706659
Mężczyźni	osoba	93712	2275879
Kobiety	osoba	99603	2430780
stan na 31 XII			
ogółem	osoba	192833	4699767
Mężczyźni	osoba	93411	2271763
Kobiety	osoba	99422	2428004
faktyczne miejsce zamieszkania			
stan na 30 VI			
ogółem	osoba	193212	4707825
Mężczyźni	osoba	93607	2276366
Kobiety	osoba	99605	2431459
stan na 31 XII			
ogółem	osoba	192546	4700771
Mężczyźni	osoba	93280	2272055
Kobiety	osoba	99266	2428716

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że ludność zamieszkująca na stałe Zabrze na koniec roku 2004 stanowiła 4,1% ludności zamieszkującej w Województwie Śląskim. W 2004 roku na terenie Zabrze zamieszkiwało 780 małżeństw, co stanowiło 3,3% ogólnej liczby małżeństw zamieszkujących w Województwie Śląskim.

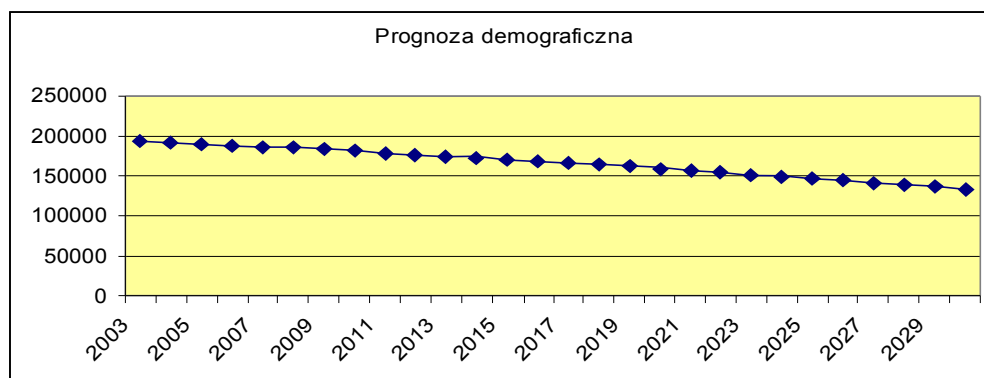
RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Analizując z kolei liczbę rozwodów w mieście Zabrzu w 2004 roku wyniosła ona 209. Jednak biorąc pod uwagę okres od 2000 roku zauważyć należy naprzemienne wzrosty i spadki w liczbie przeprowadzanych rozwodów w gminie Zabrze.

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności na terenie Zabrza będzie systematycznie spadać w ciągu najbliższych kilkunastu lat. Graficzną prognozę liczby ludności do 2030 roku przedstawiono na poniższym wykresie oraz w tabeli.

Źródło: Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego, 2004 rok

2005	2010	2015	2020	2025	2030
190 270	181 277	170 927	159 455	147 008	133 987

Źródło: Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego, 2004 rok

8.2 Ruch naturalny

Analizę ruchu naturalnego ludności oparto na współczynniku przyrostu naturalnego będącego bilansem dwóch składowych tego procesu, tj. poziomu urodzeń i wielkości zgonów.

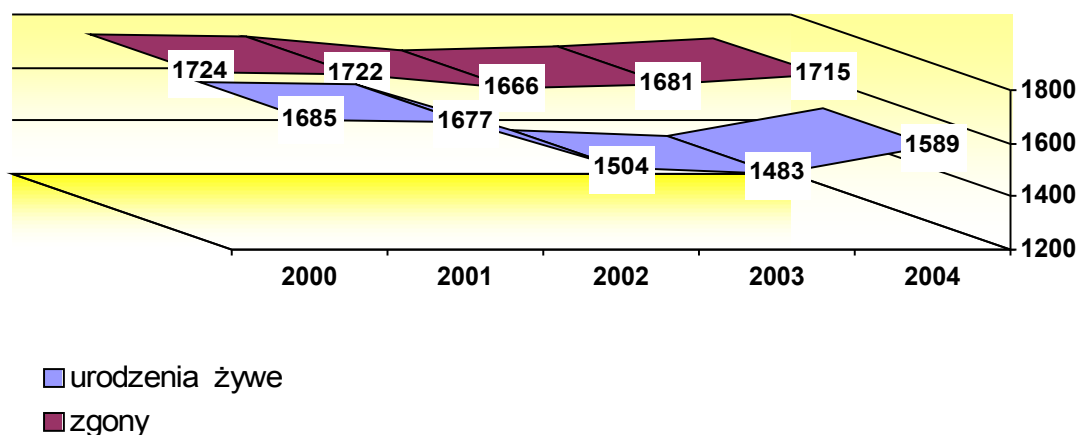
Powierzchnia [km ²]	Ludność		Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
	[tys.]	[na 1 km ²]		Ogółem	Niemowlęta	
80	192 546	2406	1589	1715	11	-126

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Od kilku lat ludność miasta Zabrza charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, czego przyczyną jest większa łączna liczba zgonów niż urodzeń. Na koniec roku 2004 przyrost naturalny wyniósł -126.

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Kształtowanie się liczby urodzeń i zgonów w Zabrzu od 2000 roku przedstawiają poniższy wykresy:

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl

Jak wynika z powyższego wykresu już od roku 2000 liczba zgonów znacząco przewyższa liczbę urodzeń żywych. Największą różnicę zanotowano w 2003 roku, wyniosła ona 198 osób. W analizowanym roku 2004 liczba zgonów przekroczyła liczbę urodzeń o 126 osób, co również stanowiło dość wysoki wskaźnik.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane na temat ruchu naturalnego z uwzględnieniem podziału na płeć.

Ruch naturalny wg płci			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Urodzenia żywe	Jednostka miary		
Ogółem	osoba	1589	40134
Mężczyźni	osoba	856	20639
Kobiety	osoba	733	19495
Zgony ogółem			
Ogółem	osoba	1715	45591
mężczyźni	osoba	945	24406
Kobiety	osoba	770	21185
Zgony niemowląt			
Ogółem	osoba	11	319
mężczyźni	osoba	6	192
Kobiety	osoba	5	127
Przyrost naturalny			
Ogółem	osoba	-126	-5457
mężczyźni	osoba	-89	-3767
Kobiety	osoba	-37	-1690

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Liczba urodzeń na terenie Zabrza stanowiła 4% ogólnej liczby urodzeń na terenie województwa, liczba zgonów z kolei 3,8%.

W porównaniu z rokiem 1997, w którym to sporządzony był ostatni Raport o Stanie Miasta przyrost naturalny uległ drastycznemu zmniejszeniu. Na koniec 1997 roku był jeszcze dodatni i wynosił 34, natomiast na koniec 2004 roku -126.

Ujemny przyrost naturalny to zjawisko, które dotyczy nie tylko Zabrze, przeważająca większość polskich miast boryka się z tym problemem. Przyczyn zaistniałej sytuacji należy upatrywać m.in. w :

- starzeniu się społeczeństwa,
- opóźnianiu wieku zawierania małżeństw,
- większej częstotliwości zapadania na choroby cywilizacyjne,
- warunkach ekonomiczno-konsumpcyjnych,
- złym stanie technicznym mieszkań,
- wysokim wskaźniku bezrobocia.

8.3 Migracje

Kolejnym, po ruchu naturalnym, czynnikiem determinującym poziom wzrostu bądź spadku liczby ludności na danym obszarze jest ruch „wędrownkowy”. Analiza bilansu tych przemieszczeń (napływu i odpływu ludności) w postaci salda migracji na rok 2004 wskazuje na fakt, iż obszar Zabrze charakteryzuje duże ujemne saldo migracji.

Liczba zameldowań w ruchu wewnętrznym ogółem w 2004 wyniosła 1200 osoby, co stanowiło 2,7% zameldowań w województwie, z kolei liczba zameldowań za granicę 49 i odpowiednio 4,1% w skali wojewódzkiej.

Analiza wymeldowań ludności w ciągu 2004 roku wykazała, iż 1563 dokonało wymeldowania w ruchu wewnętrznym, co stanowiło 3,3% wymeldowań w całym województwie, natomiast 495 osób dokonało wymeldowania za granicę, co wyniosło 8% w skali województwa.

Saldo migracji dla Zabrze w 2004 roku w ruchu wewnętrznym wyniosło –363, natomiast za granicę –446.

Szczegółowe dane dla Zabrze oraz Województwa Śląskiego dotyczące migracji ludności z uwzględnieniem typu, kierunku i płci migrantów przedstawiono w poniższej tabeli.

MIGRACJE			
Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Zameldowania			
w ruchu wewnętrznym			
Ogółem	osoba	1200	44600
mężczyźni	osoba	557	21194
Kobiety	osoba	643	23406
zagranica			
Ogółem	osoba	49	1204
mężczyźni	osoba	24	653
Kobiety	osoba	25	551
Wymeldowania			
w ruchu wewnętrznym			
Ogółem	osoba	1563	48183
mężczyźni	osoba	760	23043
Kobiety	osoba	803	25140
zagranica			
Ogółem	osoba	495	6213
mężczyźni	osoba	218	3228
Kobiety	osoba	277	2985

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

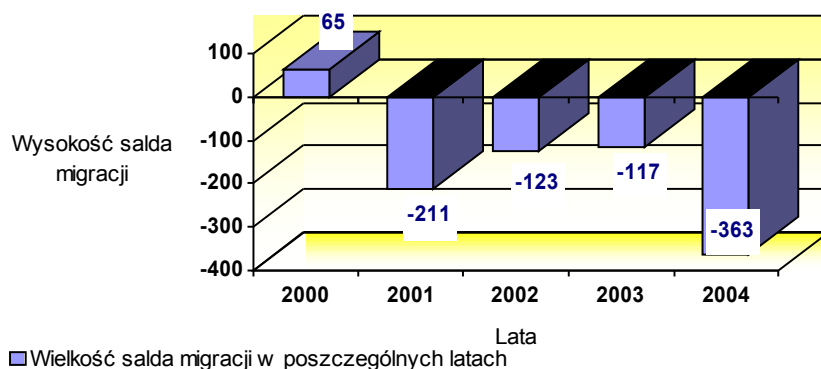
saldo migracji			
		Zabrze	Województwo Śląskie
w ruchu wewnętrznym			
Ogółem	osoba	-363	-3583
mężczyźni	osoba	-203	-1849
Kobiety	osoba	-160	-1734
zagranica			
Ogółem	osoba	-446	-5009
mężczyźni	osoba	-194	-2575
Kobiety	osoba	-252	-2434

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak pokazują dane liczbowe saldo migracji Zabrze w 2004 roku w ruchu wewnętrznym charakteryzowało się bardzo dużą, ujemną wartością (-363). Z liczby tej znaczną część stanowiło ujemne saldo migracji wśród mężczyzn (ok. 56%). Z kolei biorąc pod uwagę saldo migracji za granicą (-446) zauważyć należy zjawisko odwrotne - znaczną część salda stanowiło ujemne saldo migracji wśród kobiet (56,5%).

Poniżej przedstawiono kształtowanie się salda migracji na przestrzeni 5 lat. Jak wynika z wykresu w roku 2001 zanotowano ogromny, ujemny spadek salda migracji w porównaniu z rokiem poprzednim, jednakże od roku 2001 do roku 2003 saldo migracji ulegało nieznacznemu, corocznemu wzrostowi. Rok 2004 przyniósł ponowny, ogromny, bo aż dwukrotnie większy w porównaniu z rokiem 2003, ujemny przyrost salda migracji.

Warto zwrócić uwagę na znaczący, ujemny wzrost salda migracji w porównaniu z rokiem 1997 (ostatni ROSM*). We wspomnianym roku saldo migracji wyniosło -114 osób.

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Tak znaczna, ujemna wartość salda migracji świadczy o emigracji ludności poza granice miasta. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest wysoki wskaźnik bezrobocia i wciąż powiększające się sfery ubóstwa, które zmuszają mieszkańców Zabrze do poszukiwania miejsc pracy poza granicami miasta.

Poniżej w zestawieniu tabelarycznym przedstawiono szczegółowe dane dotyczące kształtowania się salda migracji na terenie miasta Zabrze.

Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunków		
Zameldowania		
Ogółem	osoba	1249
Miasta	osoba	953
Wieś	osoba	247
Zagranica	osoba	49
Wymeldowania		
Ogółem	osoba	2058
Miasta	osoba	1102
Wieś	osoba	461
Zagranica	osoba	495

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

8.4 Grupy ekonomiczne mieszkańców

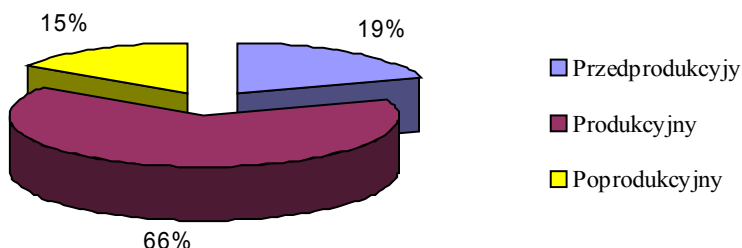
W poniższych zestawieniach tabelarycznych oraz na wykresach przedstawione zostały dane dotyczące struktury ekonomicznej mieszkańców miasta Zabrze w odniesieniu do całego województwa.

Ludność wg wieku produkcyjnego i płci			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	osoba	192546	4700771
Mężczyźni	osoba	93280	2272055
Kobiety	osoba	99266	2428716
w wieku przedprodukcyjnym			
Ogółem	osoba	37230	915612
Mężczyźni	osoba	19235	468958
Kobiety	osoba	17995	446654
w wieku produkcyjnym			
Ogółem	osoba	125921	3058043
Mężczyźni	osoba	64349	1570432
Kobiety	osoba	61572	1487611
w wieku poprodukcyjnym			
Ogółem	osoba	29395	727116
Mężczyźni	osoba	9696	232665
Kobiety	osoba	19699	494451

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Poniższy wykres jest ilustracją graficzną struktury wiekowej ludności w Zabrzu w 2004 roku.

Grupy ekonomiczne mieszkańców miasta Zabrze

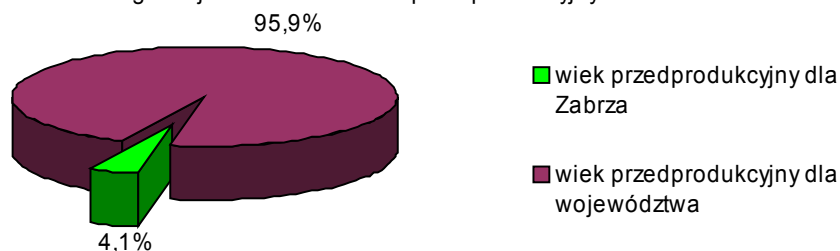

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z danych przedstawionych na wykresie największy procent stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym, jednak analizując poprzednie lata, stwierdzić należy, iż liczba ta, podobnie jak liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, systematycznie spada. Wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

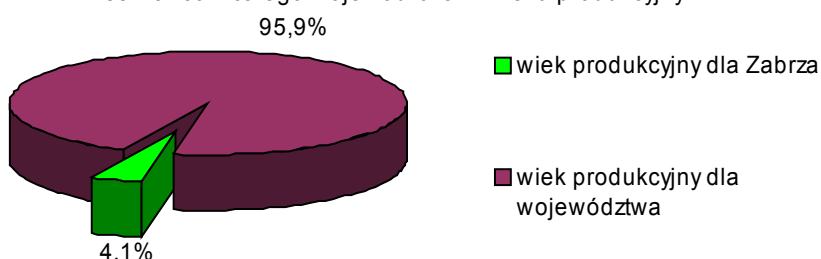
Poniższe wykresy przedstawiają udział poszczególnych grup ekonomicznych mieszkańców Zabrze w odniesieniu do Województwa Śląskiego.

Udział mieszkańców Zabrze w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców całego województwa w wieku przedprodukcyjnym

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Udział mieszkańców Zabrze w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców całego województwa w wieku produkcyjnym

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

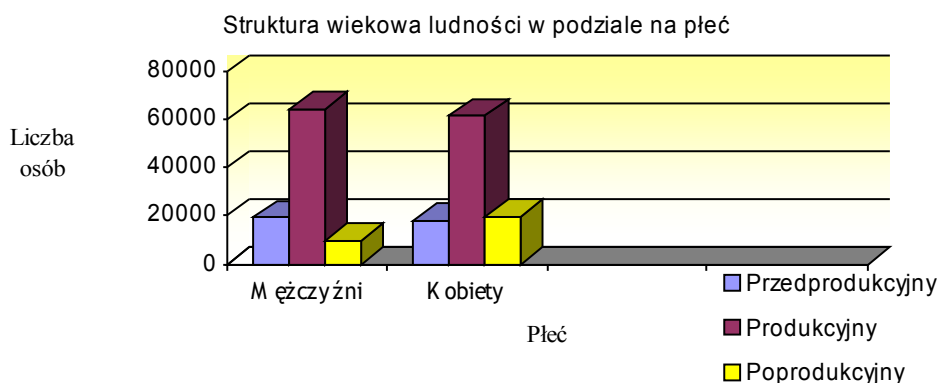
Udział mieszkańców Zabrze w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców całego województwa w wieku poprodukcyjnym

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

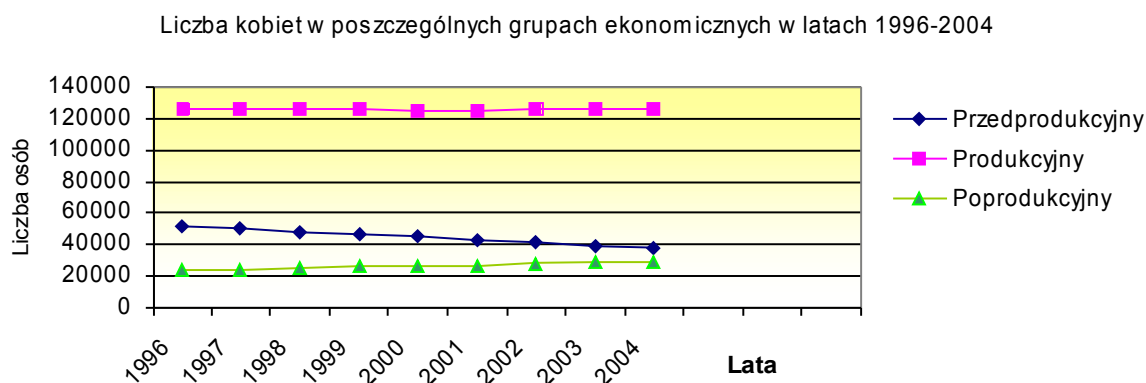
Jak obrazują wykresy poszczególne grupy ekonomiczne mieszkańców Zabrze kształtują się na tym samym poziomie w odniesieniu do poszczególnych grup ekonomicznych w całym województwie i stanowią 4% z każdej grupy ekonomicznej w województwie.

Poniżej przedstawiono strukturę wiekową ludności Zabrze w podziale na płeć. Jak widać zarówno liczba mężczyzn jak i kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie, z kolei drastyczne różnice widoczne są w liczbie mężczyzn i kobiet w wieku poprodukcyjnym. Liczba kobiet w tym wieku znacznie przewyższa liczbę mężczyzn, co świadczy o wysokiej umieralności wśród mężczyzn w wieku poprodukcyjnym, jak i również może być efektem wysokiej liczby zgonów mężczyzn w związku z udziałem w walkach I i II wojny światowej.

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Kształtowanie się ekonomicznych grup ludności w Zabrzu na przestrzeni 9 lat przedstawia poniższy wykres.

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Jak wynika z wykresu liczba osób w wieku przedprodukcyjnym systematycznie spada. Wiąże się to ze zmniejszającą się liczbą urodzeń i ujemnym przyrostem naturalnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym od 1996 roku zwiększa się, co już ujawnia się w postaci zjawiska „starzejącego” się społeczeństwa na obszarze gminy.

9 Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Zabrze czuwają następujące jednostki instytucje:

Instytucja	Telefony
Pogotowie Ratunkowe	999
Straż Pożarna	998
Policja	997
Straż Miejska	986, 271-80-52
Pogotowie Ciepłownicze	993
Pogotowie Energetyczne	991
Pogotowie Gazowe	992, 271-72-44
Pogotowie Wodno - Kanalizacyjne	994, 271-31-15
POLICJA	TELEFONY
Komenda Miejska Policji	277-92-00
I Komisariat Policji	271-84-37, 277-92-01
II Komisariat Policji	271-35-41, 277-92-02
III Komisariat Policji	271-48-22, 277-92-03
IV Komisariat Policji	271-48-70, 277-92-04
V Komisariat Policji	272-28-74, 277-92-05
STRAŻ POŻARNA	TELEFONY
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej	376-09-90, 271-20-20
Ochotnicza Straż Pożarna (OSP Makoszowy)	275-60-36
Ochotnicza Straż Pożarna (OSP Kończyce)	275-02-21, 275-03-98
Ochotnicza Straż Pożarna (OSP Mikulczyce)	271-06-65

Ochotnicza Straż Pożarna (OSP Grzybowice)	273-86-52
STRAŻ MIEJSKA	TELEFONY
Straż Miejska ul. Stalmacha 9	271-80-52, 271-24-51
Posterunek Straży Miejskiej ul. Piłsudskiego 29	0693-620-830
Posterunek Straży Miejskiej ul. Buchenwaldczyków 25	0693-620-837
Posterunek Straży Miejskiej ul. Wajdy 7	0693-629-828
Posterunek Straży Miejskiej ul. Kotarbińskiego 18	0609-673-833
Posterunek Straży Miejskiej ul. Gagarina 2	0609-673-593
Posterunek Straży Miejskiej ul. Zwrotnicza 11	0693-620-835
Posterunek Straży Miejskiej ul. Sikorskiego 74	0693-620-826
Posterunek Straży Miejskiej ul. Sitki 55	0693-620-825
Posterunek Straży Miejskiej ul. Olchowa 4	0693-620-831
Posterunek Straży Miejskiej	0693-620-833
Posterunek Straży Miejskiej	0693-620-829

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

9.1 Działania Straży Miejskiej i Policji

Głównymi problemami występującymi na terenie miasta, wynikającymi i wpływającymi na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, są:

- duża liczba osób długotrwale bezrobotnych (ok. 1135 osób),
- brak autorytetów moralnych dla młodych ludzi w ich najbliższym otoczeniu, a zwłaszcza w rodzinie,
- wysoki poziom przestępczości zwłaszcza przestępstw godzących w dobro lub mienie obywateli.

Do przestępstw tego typu należą wszelkie przestępstwa na osobie, a w szczególności rozboje, bójki i pobicia. Drugą szczególnie uciążliwą kategorią przestępstw, są przestępstwa dotyczące mienia obywateli czyli kradzieże i włamania. Zmiany procentowe wskaźników w w/w kategoriach przestępstw stanowią o wzroście lub spadku poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców miasta.

Szczegółowe dane dot. przestępstw w całym mieście prezentuje poniższa tabela:

Lp.	Kategoria przestępstw	2004		2003	
		Szt.	% wykrywalności	Szt.	% wykrywalności
	Razem przestępstwa o charakterze	7410	28,8	5739	31,1
1.	Kradzieże z włamaniem	1565	11,8	1350	12,1
2.	Rozbój i wymuszenia rozbójnicze	240	58,9	198	48,1
3.	Kradzież samochodów	492	9,2	378	6,4
4.	Bójki i pobicia	107	61,2	70	74,5
5.	Zniszczenia mienia	475	17,7	360	16,7
6.	Narkomania	89	93,1	32	98,4

Źródło: Komenda Miejska Policji w Zabrzu dane za rok 2004 i 2003

Zgodnie z danymi zawartymi w powyższej tabeli można zauważyć wzrost liczby przestępstw godzących w bezpieczeństwo obywateli miasta. Są to liczby odzwierciedlające wszczęte postępowania, zgodnie z danymi z poszczególnych komisariatów, a nie faktycznie dokonane czyny przestępcze. W tym miejscu zaznaczyć należy, iż część bójek, rozbojów i drobnych kradzieży nie została zgłoszona, ze względu na przekonanie o małej szansie wykrycia sprawcy czynu lub niewielką szkodliwość materialną czy cielesną dokonanego przestępstwa.

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców miasta czuwają jednostki Policji oraz Straż Miejska. Straż Miejska realizuje zadania z zakresu ochrony porządku publicznego, zaspokajania istotnych potrzeb mieszkańców oraz eliminowania zjawisk patologii społecznej, a także zapewnienia skutecznych, jednolitych form oddziaływania na stan porządku publicznego, czystości i estetyki na terenie miasta. Na dzień 31.12.2004 r. zadanie te wykonywało 55 funkcjonariuszy, zatrudnionych w dwóch referatach dzielnicowych, referacie patrolowo-interwencyjnym, sekcji dyżurnych i sekcji ochrony. Straż pełni służbę patrolową na terenie miasta w oparciu o 5 wydzielonych rejonów służbowych, odpowiadających terytorialnie rejonom działania komisariatów Policji w Zabrzu, obejmujących 24 rewiry służbowe, przyporządkowane poszczególnym strażnikom referatów dzielnicowych. W okresie 2004 r. do Straży Miejskiej w Zabrzu wpłynęło 11.558 zgłoszeń wymagających podjęcia interwencji. Dla porównania w 2003 r. było tych zgłoszeń 10.518, a więc nastąpił wzrost o 9,9 % . W 2004 r. strażnicy podjęli ogółem 20.775 interwencji (wzrost o 23,4% w stosunku do roku 2003 r.), dotyczących przede wszystkim wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, wykroczeń wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz wykroczeń przeciwko urządzeniom użytku publicznego. Straż przeprowadziła na terenie miasta w 2004 r. 44.175 kontroli porządkowych (wzrost w porównaniu z rokiem 2003 o 32,19%). Poza realizacją bieżących zadań w zakresie porządku i bezpieczeństwa, Straż Miejska kontynuuje akcje pod hasłem: „Zero tolerancji dla alkoholu”, która ma na celu wyeliminowanie negatywnych skutków spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim; akcja „Czystość w mieście”, której celem jest ograniczenie możliwości

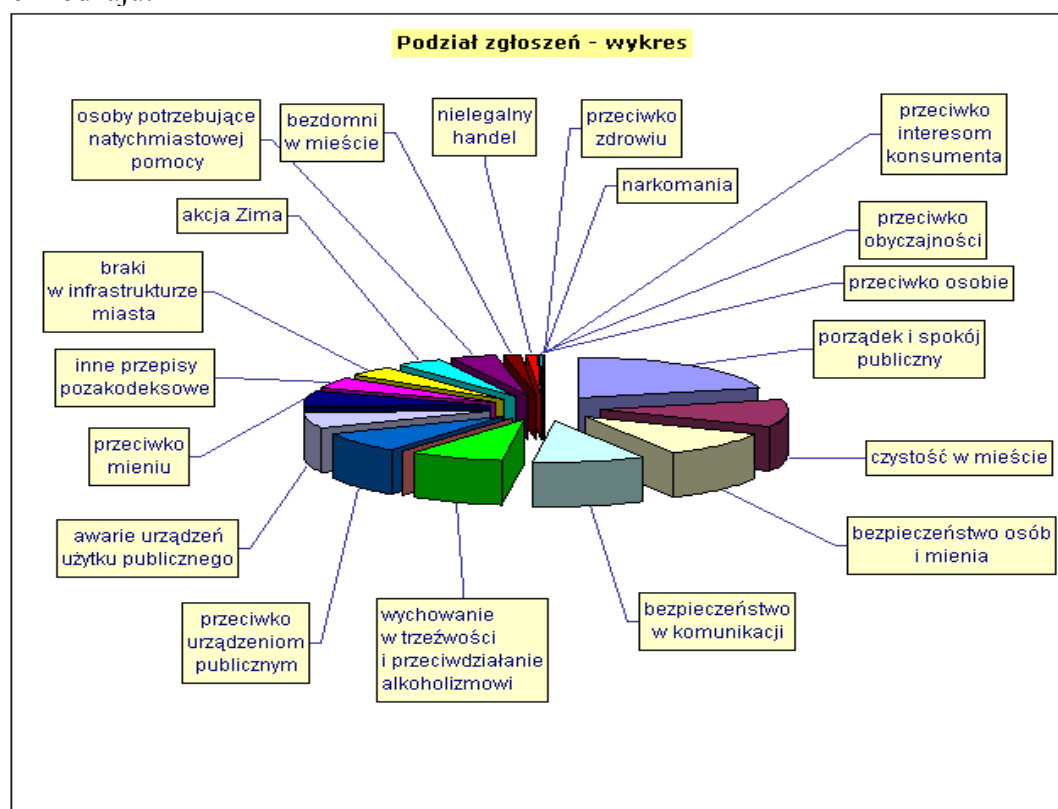
zanieczyszczania terenu miasta, poprzez kontrolę posesji prywatnych, lokali użytkowych, placów zabaw, parków, skwerów, ulic i chodników przede wszystkim w okresie wiosennym i jesiennym. Celem tych działań jest zdyscyplinowanie osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych w zakresie wywiązywania się z obowiązków utrzymania czystości na terenie użytkowanej nieruchomości. Działania Straży Miejskiej nie ograniczają się jedynie do wypełniania swoich ustawowych obowiązków, ale poza wymienionymi powyżej akcjami, realizowane są inne inicjatywy takie jak m.in.: akcja „Umowa”, „Straż Miejska – partnerem dzieci i młodzieży”, „Bezpieczne ferie”, „Lepiej razem niż osobno”, akcja „Małolat”, „Bezpieczny ogród”, „Grzyby”, „Bezpieczne kąpielisko”, „Lato w mieście” i wiele innych, które przede wszystkim mają na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i działania prewencyjne dla ograniczenia możliwych do zaistnienia sytuacji patologicznych. Wiele tych zadań realizowanych jest przy współpracy z zabrzańską policją poprzez patrole mieszane, co w znacznym stopniu zwiększyło ich liczbę i działania prewencyjne.

W 2004 roku strażnicy podjęli ogółem 20 775 interwencji (wzrost w porównaniu do roku 2003 o 23,4 %), dotyczących przede wszystkim:

- wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji,
- wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- wykroczeń przeciwko urządzeniom użytku publicznego

oraz 44 175 kontroli porządkowych (wzrost w porównaniu do roku 2003 o 32,19 %) na terenie miasta.

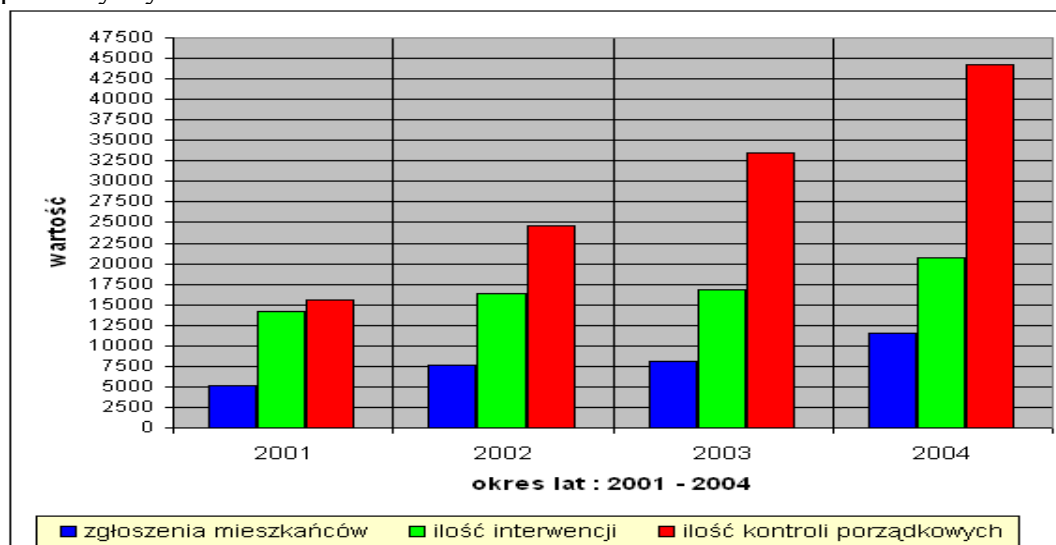
Poniższy wykres stanowi graficzne przedstawienie zgłoszonych interwencji według ich rodzaju.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Straży Miejskiej w Zabrzu w 2004 roku; <http://www.strazmiejaska.zabrze.pl>

Zgłoszenia mieszkańców kierowane do Straży Miejskiej w Zabrzu a ilość interwencji i kontroli podejmowanych przez strażników miejskich w okresie lat 2001-2004 przedstawia

poniższy wykres.

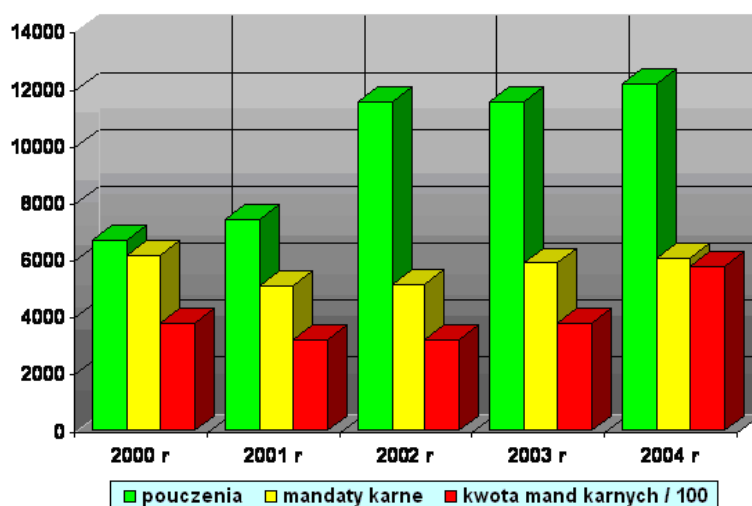

Źródło: Sprawozdanie z działalności Straży Miejskiej w Zabrzu w 2004 roku; <http://www.strazmiejska.zabrze.pl>

W wyniku wykonywania ustawowych i regulaminowych zadań funkcjonariusze:

- udzielili 12 278 pouczeń i poleceń (wzrost w porównaniu do 2003 roku o 6,48 %),
- ukarali 6060 osób mandataми karnymi (wzrost w porównaniu do 2003 roku o 3,09 %), na kwotę 574 770, zł (wzrost o 52,99 %) z czego do kasy Urzędu Miejskiego w Zabrzu wpłynęła kwota 172 914, 39 zł ,
- sporządzili 396 notatek służbowych o skierowanie wniosku o ukaranie przez Sądy Grodzkie,
- skierowali do Sądu Rejonowego w Zabrzu 277 wniosków o ukaranie sprawców wykroczeń (wzrost w porównaniu do 2003 roku o 38,5 %).

STRUKTURA PORÓWNAWCZA NAŁOŻONYCH MANDATÓW KARNYCH ORAZ UDZIELONYCH POLECEŃ I POUCZEŃ W LATACH 2000 – 2004.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Straży Miejskiej w Zabrzu w 2004 roku; <http://www.strazmiejska.zabrze.pl>

9.2 Działania Straży Pożarnej

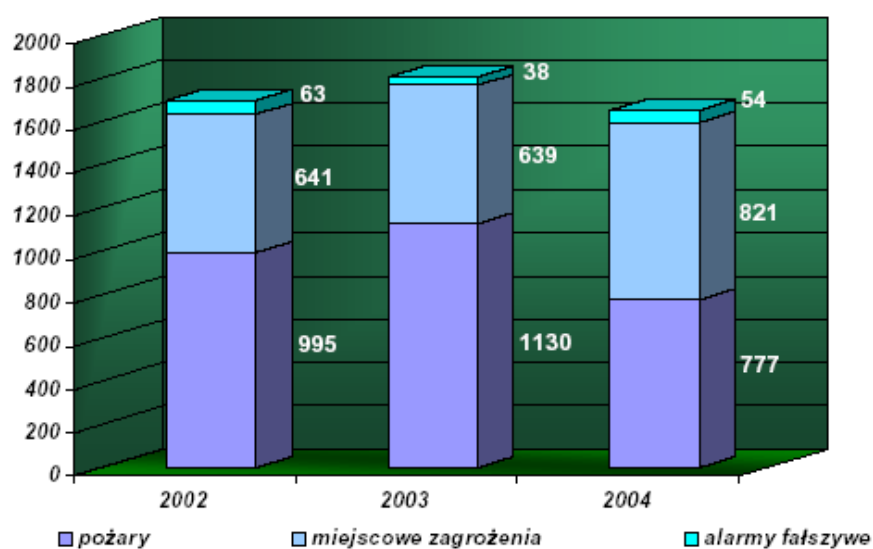

Fot. Państwowa Straż Pożarna w Zabrzu;
Źródło: <http://www.psp.zabrze.pl>, 2004 rok

W roku 2004 zanotowano łącznie **1652** wyjazdów oraz 24 w ramach pomocy sąsiedzkiej do innych rejonów. Zestawienie liczby interwencji za 3 ostatnie lata przedstawia poniższa tabela:

Rodzaj zdarzenia	2002r.	2003r.	2004r.
pożary	995	1130	777
miejscowe zagrożenia	641	639	821
alarmy fałszywe	63	38	54
Łącznie	1699	1807	1652

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu; www.psp.zabrze.pl

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu; www.psp.zabrze.pl, 2004 rok

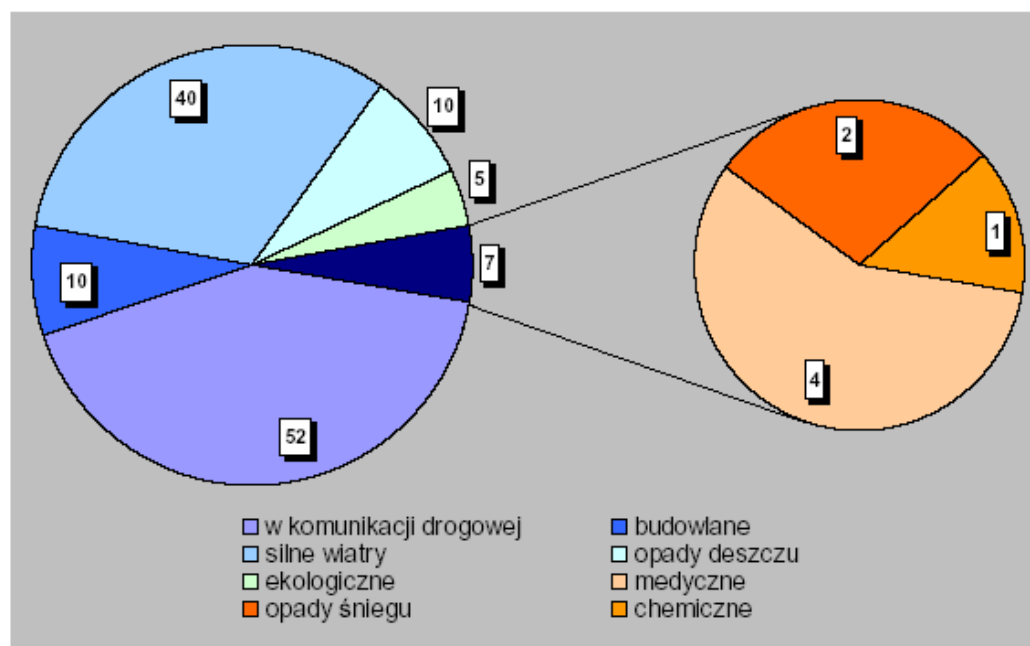
Działalność Straży Pożarnej przede wszystkim kojarzona jest z gaszeniem pożarów. Z przeprowadzonej analizy wynika, że liczba interwencji związana z pożarami (777) po raz pierwszy jest mniejsza niż liczba interwencji do tzw. „innych miejscowych zagrożeń” (821).

Podział powstałych pożarów według wielkości:

- małe – 764
- średnie – 12
- duże – 1

Podział miejscowych zagrożeń według rodzaju:

- w komunikacji drogowej – 52
- budowlane – 10
- silne wiatry – 40
- opady śniegu – 2
- ekologiczne – 5
- opady deszczu – 10
- chemiczne – 1
- medyczne – 4

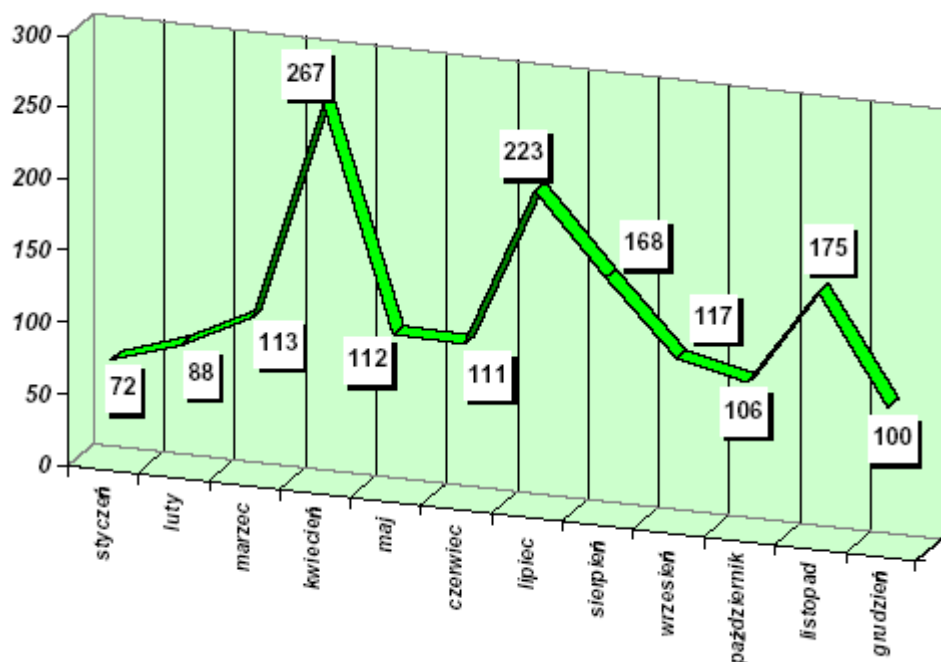
Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu; www.psp.zabrze.pl, 2004 rok

Podział interwencji według miejsca powstania:

- 433 zdarzenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych
- 191 zdarzeń – śmietniki, wysypiska śmieci
- 122 zdarzenia drogowe – samochody osobowe, ciężarowe, tramwajowe, kolejowe
- 96 zdarzenia w obiektach przyrodniczych, drzewa, jaskinie itp.
- 61 zdarzeń w innych obiektach, altankach, barakowozach itp.
- 48 zdarzenia w budynkach jednorodzinnych, bliźniakach
- 28 zdarzeń w obiektach widowiskowo-rozrywkowych i sportowych
- 15 zdarzeń – budynki gospodarcze /szopy, garaże, wiaty/
- 15 zdarzeń – obiekty służby zdrowia
- 16 zdarzeń w obiektach oświaty i nauki
- 13 zdarzeń – obiekty handlowo-usługowe
- 7 zdarzeń w obiektach administracyjno-biurowych
- 7 zdarzeń – inne obiekty użyteczności publicznej
- 4 zdarzeń – magazyny, hurtownie
- 208 zdarzeń w innych nietypowych obiektach i instalacjach

Liczba interwencji w poszczególnych miesiącach 2004r.:

Styczeń 72, Luty 88, Marzec 113, Kwiecień 267, Maj 112, Czerwiec 111, Lipiec 223, Sierpień 168, Wrzesień 117, Październik 106, Listopad 175, Grudzień 100.

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu; www.psp.zabrze.pl, 2004 rok

Największa liczba interwencji w poszczególnych miesiącach spowodowana była:

- kwiecień – pożary traw,
- lipiec – usuwanie gniazd owadów,
- listopad – nawałnica wietrzna i interwencje usuwania skutków wiatrołomów.

W prowadzonych działaniach ratowniczo-gaśniczych oprócz jednostek Państwowej Straży Pożarnej, czynnie uczestniczyły również jednostki OSP z terenu m. Zabrze. Łącznie OSP interweniowały 85 razy z udziałem 455 strażaków.

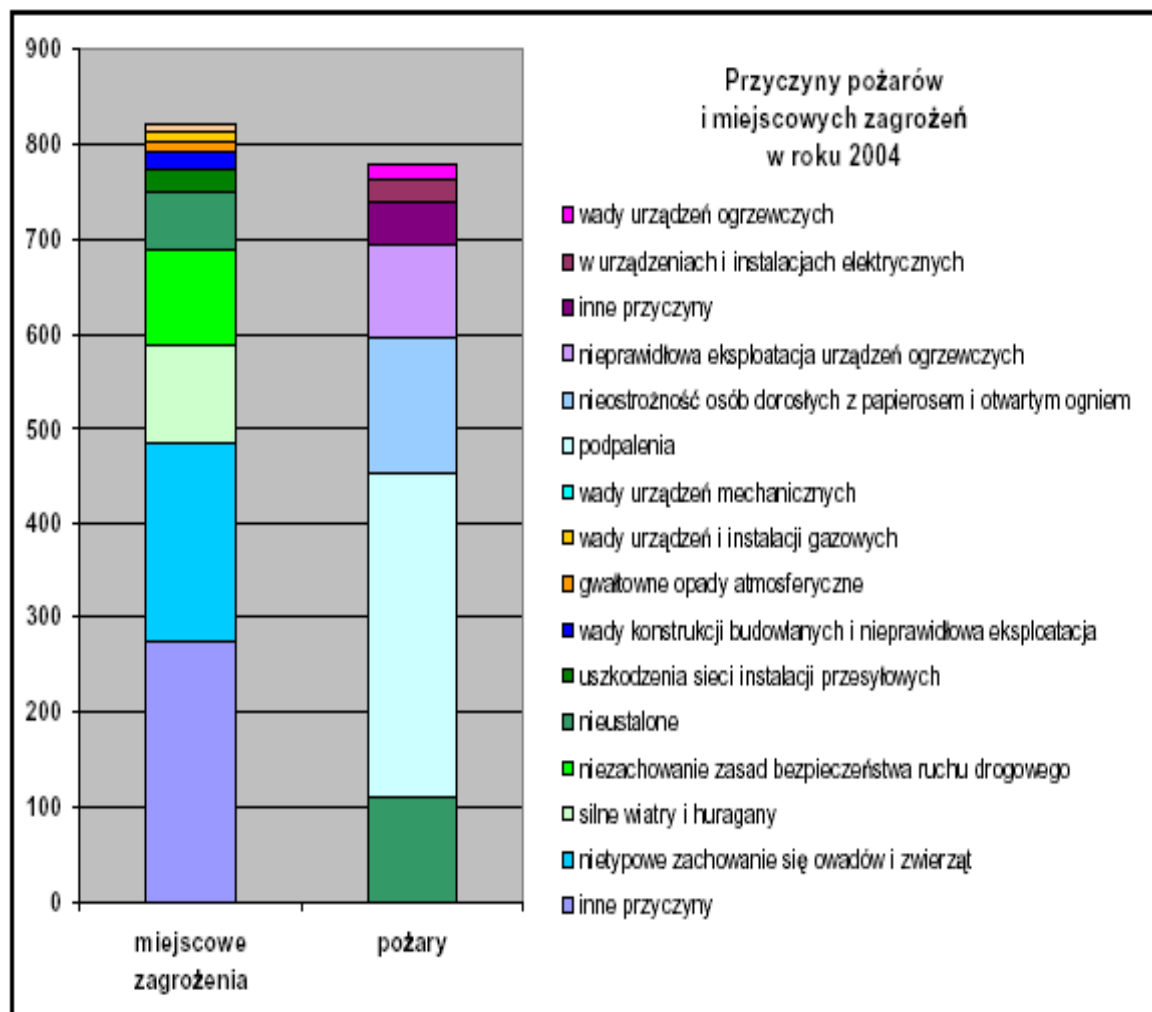
W poniższej tabeli przedstawiono przyczyny powstawania pożarów i miejscowych zagrożeń w 2004 roku w Zabrzu.

Przyczyny powstania pożarów i miejscowych zagrożeń w 2004r.			
Pożary	Liczba ogółem	Zagrożenia	Liczba ogółem
W tym z przyczyny:	777	W tym z przyczyny:	821
•podpalenie	342	•„inne przyczyny” (otwarcie mieszkania na prośbę policji, odpadające elementy budowlane, zbijanie sopli lodu itp.),	275
•nieostrożność osób dorosłych z papierosem i otwartym ogniem	144	•zdarzeń z powodu gwałtownych opadów atmosferycznych	11
•w urządzeniach i instalacjach elektrycznych	25	•na skutek silnych wiatrów i huraganów	104
•nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych	99	•z powodu niezachowania zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego	99
•wady urządzeń grzewczych	14	•powodu nietypowego zachowania się owadów i zwierząt	210

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

•inne przyczyny	44	•uszkodzeń sieci instalacji przesyłowych	25
•nie ustalono przyczyny powstania	109	•wad konstrukcji budowlanych i nieprawidłowej eksploatacji,	18
		•wad urządzeń i instalacji gazowych	11
		•wad urządzeń mechanicznych	7
		•nie ustalono przyczyny	61

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu; www.psp.zabrze.pl, 2004 rok

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu; www.psp.zabrze.pl, 2004 rok

10 Mieszkalnictwo

Znajdujące się na terenie miasta zasoby mieszkaniowe charakteryzuje następująca forma własności.

Struktura mieszkań	Ilość mieszkań	Powierzchnia w
Spółdzielcze	17 845	b.d
Gminne	19796	924 195
Zakładowe	9056	b.d
Wspólnotowe	12149	603 862,24
Prywatne	4916	260 799,90

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami i Gospodarki Lokalowej 2004 oraz Zarząd Budynków Komunalnych, 2004 rok

Na dzień 31.12.2004 r. w rejestrach Wydziału Zarządzania Nieruchomościami i Gospodarki Lokalowej znajdowało się około 11.000 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego oraz 570 wniosków o przyznanie mieszkania z Międzygminnego Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Mieszkania oddane do użytku			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem			
Mieszkania	miesz.	350	9938
Izby	izba	1093	48796
powierzchnia użytkowa	m ²	24927	1218385

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

Analizując powyższe zestawienie tabelaryczne stwierdzić należy, iż w 2004 roku w odniesieniu do całego województwa liczba oddanych do użytku mieszkań w mieście stanowiła 3,5% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytku na terenie całego województwa.

Ubytki mieszkań

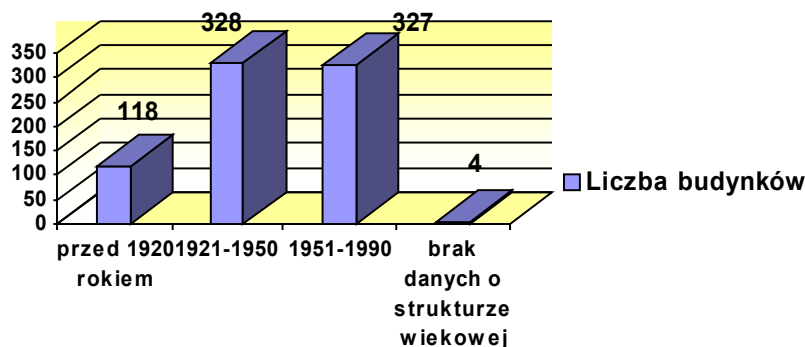
Ubytki mieszkań			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	miesz.	31	834
wyposażonych w wodociąg	miesz.	26	755
wyposażonych w ustęp	miesz.	12	453
wyposażonych w łazienkę	miesz.	14	259
wyposażonych w gaz sieciowy	miesz.	16	187
wyposażonych w centralne ogrzewanie	miesz.	4	99
izby	izba	87	2485
powierzchnia użytkowa	m ²	1774	50205

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

W powyższej tabeli przedstawiono ubytek liczby mieszkań wyposażonych w poszczególne media.

Według informacji Wydziału Zarządzania Nieruchomościami i Gospodarki Lokalowej oraz Zarządu Budynków Komunalnych w Zabrzu Sp. z o.o. wiele zabrzańskich mieszkań charakteryzuje jednak zły stan techniczny. Znaczna część budynków wybudowana została przed 1945 rokiem, stąd ich stan techniczny nie jest zadowalający.

Na terenie Zabrza budynkami mieszkalnymi zarządzają również m.in. zarządcy: Camion, Mak-Dom, Mikulczyce, Helenka. Spośród zarządzanych budynków 405 jest własnością wspólnot mieszkaniowych, 270 stanowi własność komunalną, natomiast 2 budynki stanowią własność komunalna socjalną. Struktura wiekowa tych budynków przedstawia się następująco:

Źródło: Wydział Gospodarki Gruntami , 2004 rok

Większość spośród wyżej wymienionych budynków wymaga remontu, z uwagi na fakt, iż przeważająca większość wybudowana została przed 1950 rokiem.

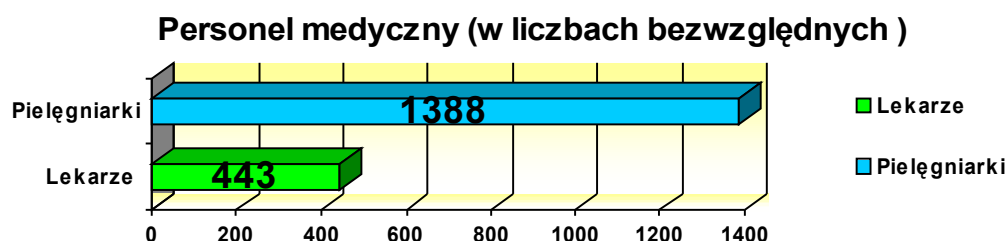
11 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

11.1 Ochrona zdrowia

Zabrze posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć medyczną. Na terenie miasta działa wiele publicznych oraz niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej. Zapewnia to mieszkańcom fachową opiekę medyczną, również specjalistyczną. Szpitale zapewniają udzielenie pierwszej pomocy i opieki szpitalnej. Zabrze może pochwalić się znanym na skalę światową ośrodkiem naukowo-badawczym i medycznym jakim jest Instytut Protez Serca działający przy Fundacji Rozwoju Kardiologii w Zabrzu. Ośrodek ten prowadzony jest przez znakomitego polskiego kardiologa Zbigniewa Religę i jest jednym z zaledwie kilkunastu na świecie, gdzie prowadzi się badania nad metodami ratowania życia gdy zagrożone jest serce, których efektem końcowym ma być zbudowanie całkowicie implantowalnego polskiego sztucznego serca.

Na poniższych wykresach przedstawiono wskaźniki charakteryzujące stan i poziom służby zdrowia działającej w gminie Zabrze.

Wybrany personel medyczny zatrudniony w służbie zdrowia w mieście Zabrzu

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

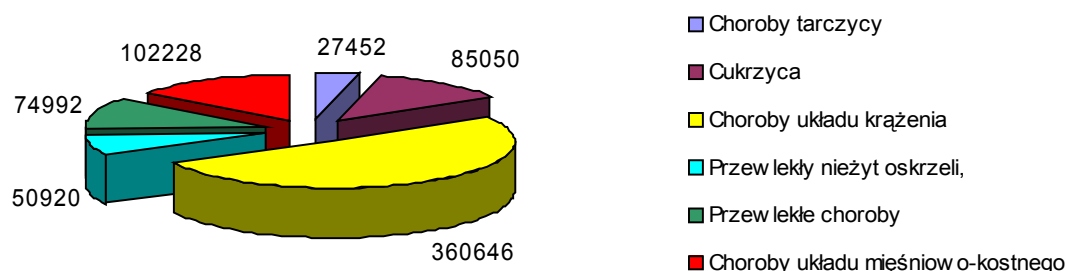
Wyszczególnienie	wskaźnik
	na 10 000 ludności
Lekarze	23,0
Pielęgniarki *	71,1

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

* Pielęgniarki łącznie z mgr pielęgniarstwa

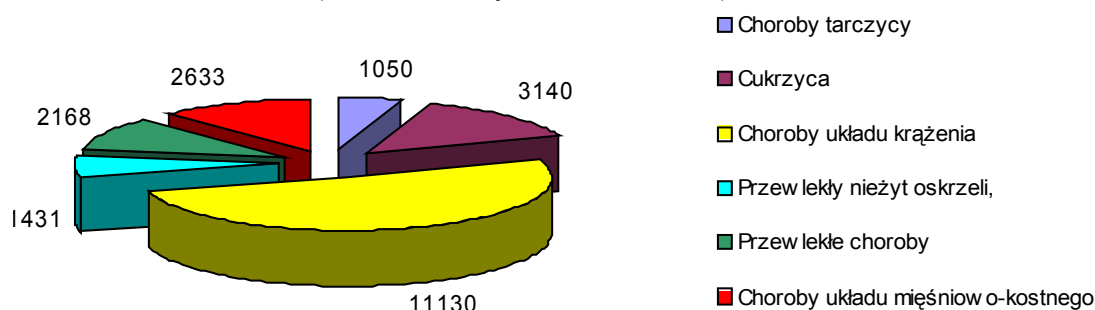
ROK 2003

STAN ZDROWIA OSÓB W WIEKU 19 LAT I WIĘCEJ OBJĘTYCH OPIEKĄ W PODSTAWOWEJ OPIECE ZDROWOTNEJ (WEDŁUG NAJCZĘSTSZYCH SCHORZEŃ) W WOJ. ŚLĄSKIM

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

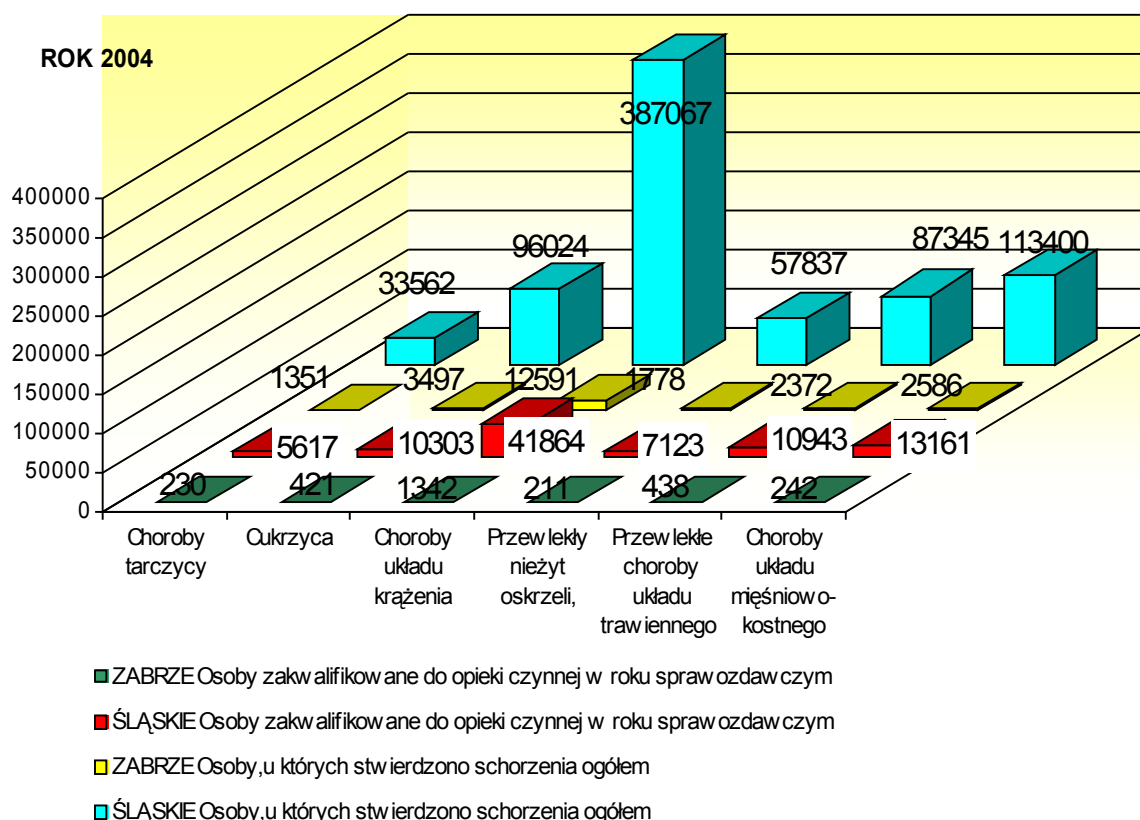
STAN ZDROWIA OSÓB W WIEKU 19 LAT I WIĘCEJ OBJĘTYCH OPIEKĄ W PODSTAWOWEJ OPIECE ZDROWOTNEJ (WEDŁUG NAJCZĘSTSZYCH SCHORZEŃ) W ZABRZU

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

Jak wynika z wykresu w obu przypadkach zarówno w Zabrze jak i w całym województwie śląskim w 2003 roku największa część osób w wieku powyżej 19 lat cierpiała na choroby układu krążenia. Znaczny odsetek stanowiły również osoby cierpiące na cukrzycę i choroby układu mięśniowo- szkieletowego.

Strukturę zachorowań osób w wieku powyżej 19 lat w województwie śląskim oraz w Zabrze w 2004 roku prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

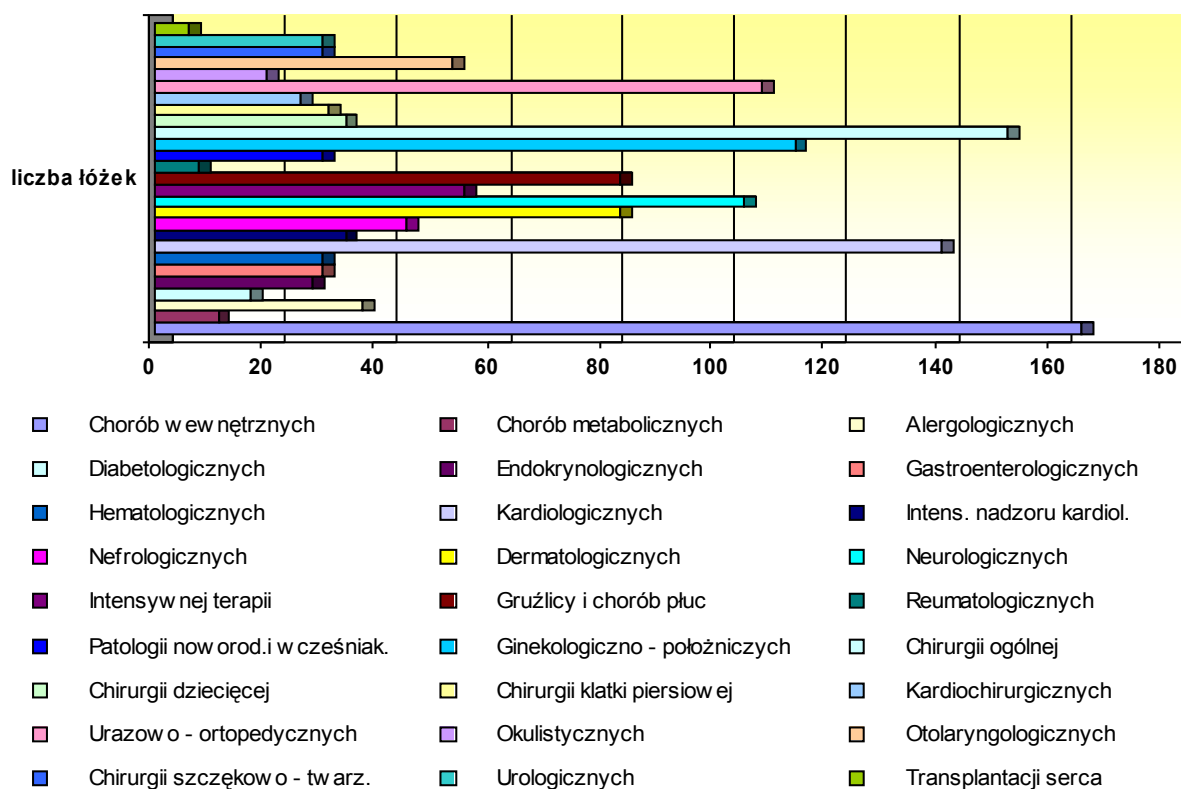
Jak wynika z wykresu przedstawionego powyżej największą grupę stanowiły osoby cierpiące na choroby układu krążenia. Drugą, znacznie mniej liczną grupę stanowiły osoby zapadające na cukrzycę (w Zabrzu) oraz choroby układu mięśniowo-kostnego (w woj. śląskim).

Ponadto analizując województwo śląskie stwierdzić należy, że w porównaniu z rokiem 2003, w każdym przypadku- wg rodzaju choroby- liczba osób, u których stwierdzono dane schorzenie wzrosła. W przypadku osób zakwalifikowanych do opieki czynnej spadła liczba osób cierpiących na choroby układu krążenia, cukrzycę oraz przewlekły nieżyt oskrzeli i dychawicę oskrzelową.

Analizując z kolei miasto Zabrze stwierdzono wysoki wzrost zachorowań na każdą z analizowanych chorób w 2004 roku -w porównaniu z rokiem 2003. Spadła natomiast liczba osób zakwalifikowanych do opieki czynnej w przypadku cukrzycy, chorób układu krążenia oraz przewlekłych chorób układu trawiennego i chorób układu mięśniowo-kostnego.

Szczegółowe dane dotyczące liczby i struktury szpitali ogólnych w mieście Zabrzu przedstawiono na poniższych wykresach.

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu największą liczbę łóżek posiadają oddziały chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, kardiologii, ginekologii i położnictwa oraz urazowo-ortopedycznej i neurologicznej.

Podstawowe informacje dotyczące szpitali ogólnych oraz zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych i opiekuńczo-leczniczych mieszczących się na terenie Zabrze przedstawiono w poniższych tabelach.

Wyszczególnienie	Adres	Liczba szpitali	Liczba łóżek /stan w dniu 31.12.2004 /	Wskaźnik łóżek na 10 000 ludności
Ogółem - M. Zabrze		5	1505	78,2
z tego:				
Zespolony Szpital Rejonowy	Zabrze, Zamkowa 4	1	464	x
Szpital Specjalistyczny	Zabrze, Skłodowskiej 10	1	220	x
Szpital Kliniczny nr 1	Zabrze, 3-go Maja 13	1	568	x
Szpital Kliniczny nr 3	Zabrze, Koziółka 1	1	83	x
Śląskie Centrum Chorób Serca	Zabrze, Szpitalna 2	1	170	x

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 roku

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Wyszczególnienie	Adres	Liczba zakł.	Liczba miejsc /stan w dniu 31.12.2004 /	Wskaźnik miejsc na 10 000 ludności
Zakł.Opiek.- Leczn.O.Kamilianów	Zabrze, Dubiela	1	69	3,6

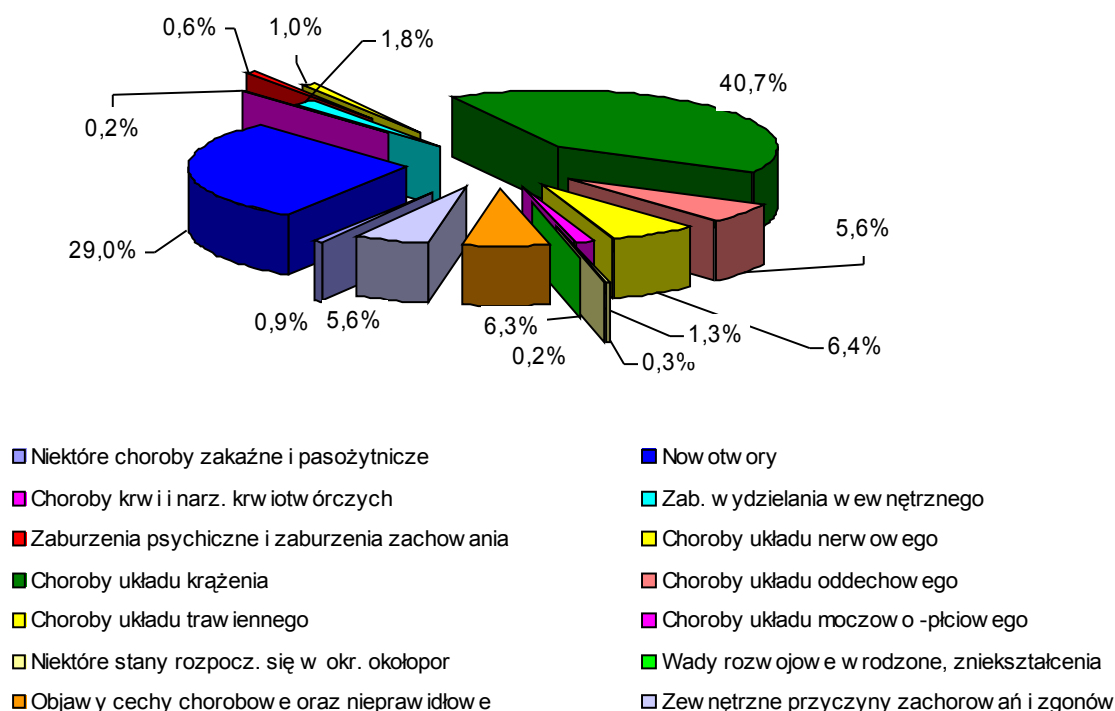
Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki działalności zabrzańskich szpitali w odniesieniu do szpitali śląskich.

Wyszczególnienie	Liczba łóżek / stan w dniu 31.12 /	Średnie wykorzystanie łóżek		Średnia długość pobytu pacjenta	Liczba leczonych na 1 łóżko
		w dniach	w %		
Śląskie - ogółem	27313	265,6	72,8	8,6	31,0
M. Zabrze	1505	267,6	73,3	8,0	33,6

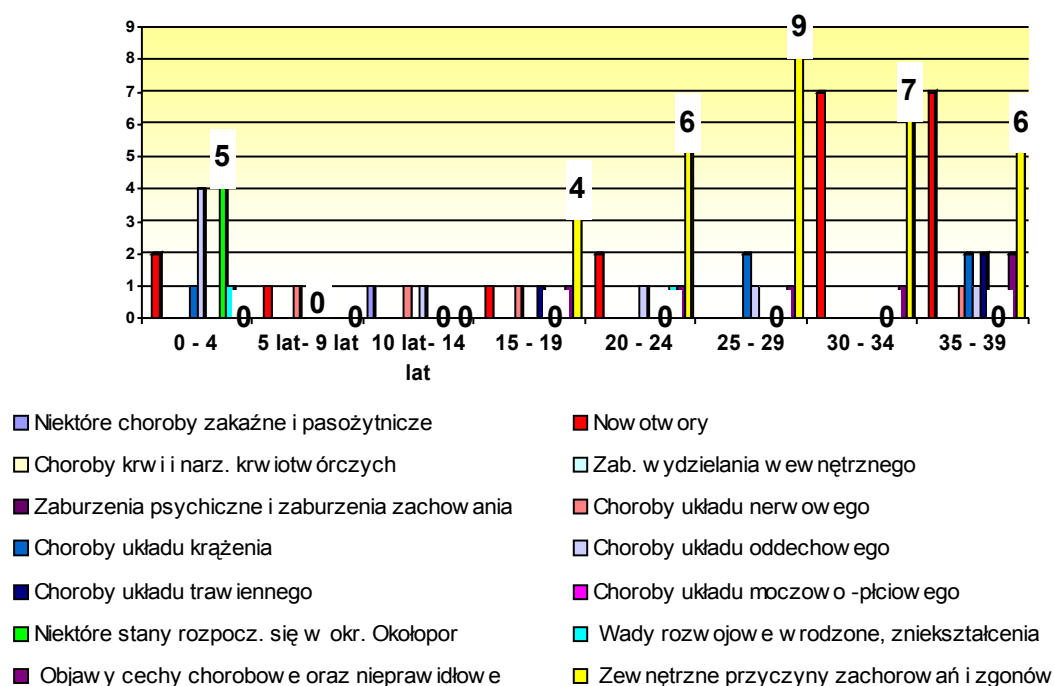
Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

Liczbę i strukturę zgonów mieszkańców Zabrze według przyczyn i grup wiekowych przedstawiono na poniższych wykresach.

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

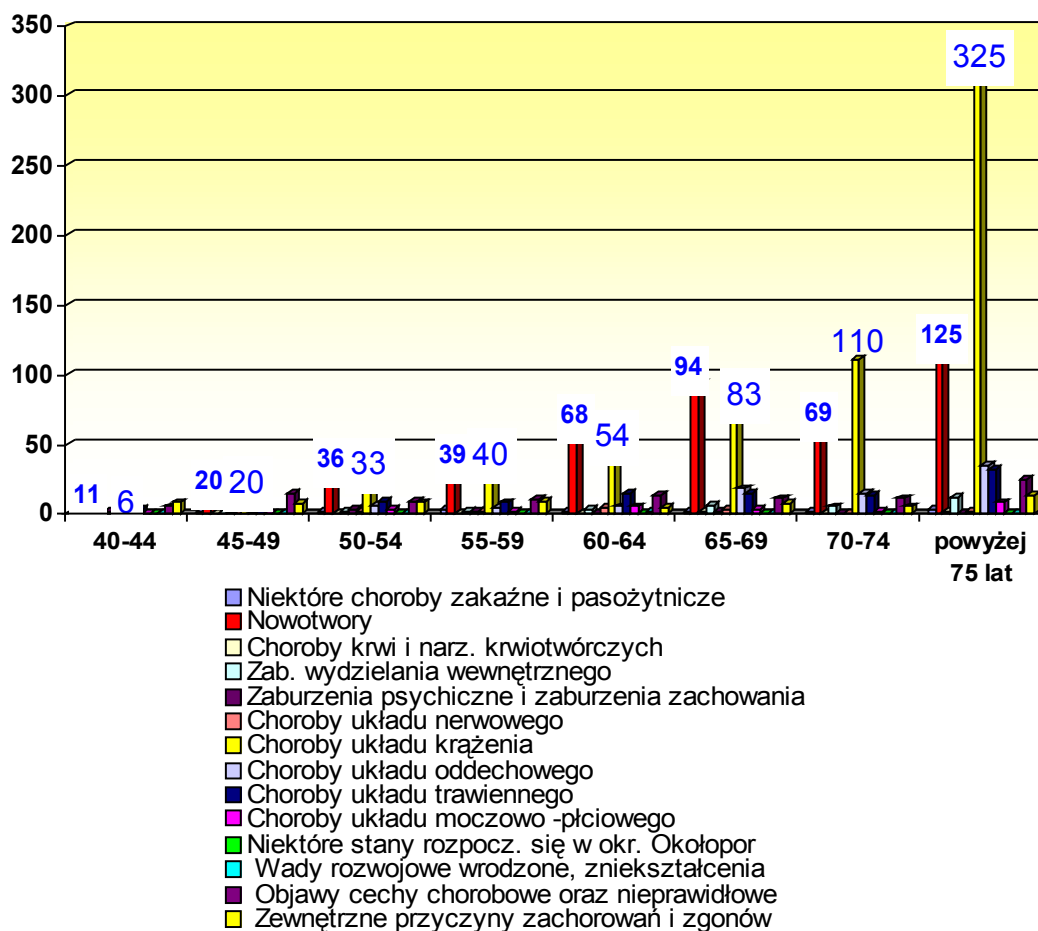
W 2004 roku ogółem w wyniku chorób zmarło 1659 osób. Najwięcej zgonów nastąpiło w wyniku chorób układu krążenia (40,7%) oraz nowotworów (29%). Strukturę zgonów wg poszczególnych grup wiekowych przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

Jak obrazuje powyższy wykres najwięcej zgonów w wyniku poszczególnych chorób zanotowano w przedziale wiekowym 25- 29 lat oraz 30-34 lat. Wg struktury chorób najwięcej zgonów w w/w przedziałach wiekowych nastąpiło w wyniku zewnętrznych przyczyn zachorowań i zgonów, lecz również w wyniku nowotworów. Zauważyć należy, iż stosunkowo dużo zgonów notuje się w przedziale 0-4 lat. Są one głównie spowodowane przez stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym oraz choroby układu oddechowego.

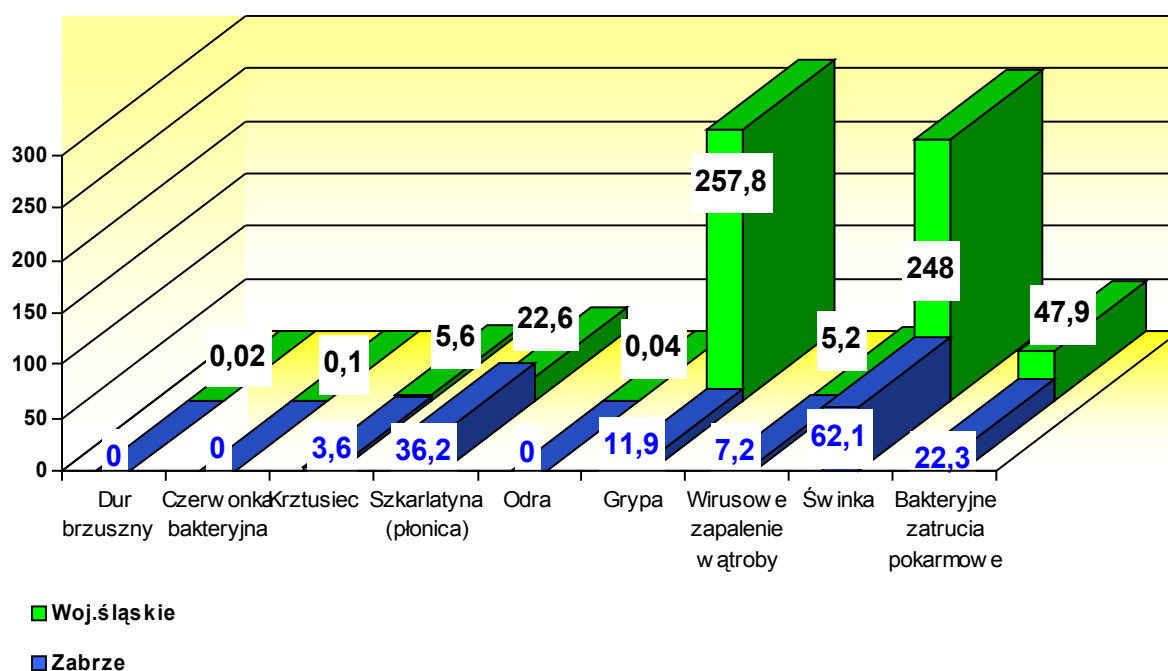
Liczbę i strukturę zgonów w kolejnych przedziałach powyżej 40 roku życia prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu liczba zgonów w kolejnych przedziałach grup wiekowych stopniowo wzrasta. Główne przyczyny zgonów kształtują się podobnie, tzn. największą liczbę zgonów powodują zewnętrzne przyczyny zachorowań jak i również nowotwory.

Strukturę zachorowań mieszkańców Zabrze na choroby zakaźne na 100 000 ludności w 2004 roku zaprezentowano poniżej.

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

W 2004 roku najwięcej osób w województwie śląskim zachorowało na grypę oraz świnkę. W Zabrzu z kolei wśród najczęściej spotykanych chorób zakaźnych, na które zapadali mieszkańcy okazała się świnka oraz szkarlatyna. Znaczną liczbę stanowiły również bakteryjne zatrucia pokarmowe.

Liczbę i strukturę osób cierpiących na zaburzenia psychiczne i leczących się w poradniach zdrowia psychicznego, w Zabrzu i w całym województwie śląskim, prezentuje poniższy wykres.

wyszczególnienie	Chorzy ogółem		W tym po raz pierwszy	
	śląskie	Zabrze	śląskie	Zabrze
ogółem	146235	3444	38131	790
A: z zaburzeniami psychicznymi; w tym:	138228	3372	34694	763
organiczne zaburzenia niepsychotyczne	9641	115	2140	28
organiczne zaburzenia psychotyczne	11262	299	2681	61
Schizofrenia	17505	625	2076	79
inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe	8557	193	1523	41
epizody afektywne	12641	390	3354	91
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	13971	267	2640	21
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	5812	111	1388	4
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	39597	990	12880	368
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	964	11	299	2
inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fiz.	698	2	162	0
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	4338	54	1171	24
upośledzenie umysłowe	6469	249	1187	21

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

całościowe zaburzenia rozwojowe	334	12	102	5
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego	762	0	280	0
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	5312	19	2695	16
nieokreślone zaburzenia psychiczne	365	35	116	2
B: Obserwacja stanu psychicznego, rozpoznanie nieustalone, bez zaburzeń psychicznych i rozpoznania niepsychiatrycznych	2210	0	929	0
C. Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu	4831	44	1945	20
W tym:				
zaburzenia niepsychotyczne spowodowane używaniem alkoholu	3750	35	1641	13
używanie szkodliwe	363	0	111	0
zaburzenia psychotyczne spowodowane używaniem alkoholu	718	9	193	7
D. Zaburzenia spowodowane używaniem środków psychoaktywnych innych niż alkohol	966	28	563	7
W tym:				
zaburzenia niepsychotyczne spowodowane używaniem innych substancji psychoaktywnych	792	15	472	5
zaburzenia psychotyczne spowodowane używaniem innych substancji psychoaktywnych	174	13	91	2

Źródło: Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono wykaz Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, dla których Rada Miejska w Zabrzu jest organem założycielskim.

Nazwa	Adres	Kontakt	Dyrektor
1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Szpital Rejonowy.	41-803 Zabrze ul. Zamkowa 4	tel.sekret. 032 271-69-00 centr. 032 271-32-51 fax 032 271-73-11 srzabrze@srzabrze.med.pl	mgr inż. Jan Węgrzyn
2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych.	41-800 Zabrze ul. 3 Maja 10	tel. 032 275-33-72 fax 032 275-33-72 spzoz2@o2.pl	lek. med. Teresa Pyrkosz
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień.	41-800 Zabrze ul. Park Hutniczy 6	tel. 032 278-11-99 fax 032 278-11-99 w.104 opilu@data.pl www.opilu.prx.pl	mgr Małgorzata Kowalcze
4. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Przychodnia Lekarska „WIGOR” w likwidacji.	41-800 Zabrze ul. K. Miarki 5	tel. 032 271-03-18 fax 032 271-03-18	Likwidator lek. med. Ewa Świętojańska
5. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Specjalistyczna Przychodnia dla Dzieci i Młodzieży ”Med-Junior” w likwidacji.	41-800 Zabrze ul. Pawliczka 20	tel. 032 271-83-00 medjunior@onet.pl	Likwidator lek. med. Ewa Świętojańska

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Do innych jednostek organizacyjnych realizujących zadania gminy w zakresie zdrowia należy Izba Wyrzeźwień mieszcząca się przy ulicy Wolności 94.

Zagrożenie alkoholizmem jest wyraźnie dostrzegane przez władze miasta. Rodziny dotknięte alkoholizmem nie pozostają ze swoimi problemami same, o czym świadczy działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu oraz organizacji, których statutowym zadaniem jest praca na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi.

Dane statystyczne Ośrodka Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Zabrzu

Ogólne dane liczbowe	2003 r.	2004 r.
porady indywidualne	8378	9933
Konsultacje	296	355
porady w ramach terapii grupowej	6013	5972
porady prawne	234	235
porady osobom nieubezpieczonym	102	26
porady w ramach Oddziałów Narodowego Funduszu Zdrowia	33	52

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

LICZBA ZGŁOSZEŃ	2003 r.	2004 r.
Ogółem	1865	2219
Kobiety	723	902
Mężczyźni	1142	1317
w tym pacjenci pierwszorazowi	1128	1283
Kobiety	463	561
Mężczyźni	665	722
Liczba przyjęć	2003 r.	2004 r.
pacjenci z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu	1030	1136
pacjenci z rozpoznaniem uzależnienia od narkotyków	264	278
osoby z rozpoznaniem uzależnienia od leków	27	23
osoby z rozpoznaniem uzależnienia od tytoniu	6	7
osoby z rozpoznaniem nerwicy	42	189
osoby z rozpoznaniem schizofrenii	19	41
pacjenci z rozpoznaniem patologiczny hazard	68	77
osoby współuzależnione	332	560
osoby z rozpoznaniem depresji	50	109

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

Dzienny Oddział Terapii Uzależnień

Liczba przyjęć	2003 r.	2004 r.
Ogółem	150	153
Kobiety	47	39
Mężczyźni	103	114
w tym w Młodzieżowym Dziennym Oddziale Terapii Uzależnień	30	38
Kobiety	10	11
Mężczyźni	20	27
zakończyło terapię	71	68

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

wypisało się na własną prośbę	67	66
Uczestnicy	2003 r.	2004 r.
osoby z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu	96	100
osoby z rozpoznaniem hazardu	15	11
osoby z rozpoznaniem uzależnienia od środków psychoaktywnych	38	42

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

Ponad to w Zabrzu mieszczą się również niepubliczne jednostki ochrony zdrowia działające w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Łącznie jest ich 139, szczegółowe ich zestawienie dostępne jest na stronie biuletynu informacji publicznej www.zabrze.magistrat.pl

Pomoc doraźna leży w gestii następujących organów:

Nazwa	Adres	Kontakt
NZOZ Firma Transportu Sanitarnego „ESKULAP” Wziasdowa Pomoc Medyczna.	ul. Heweliusza 13	tel. 032 370-16-07
Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe Stacja Pogotowia Ratunkowego w Zabrzu.	ul. Wyzwolenia 7	tel. 032 271-19-13

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

Sprawy osób niepełnosprawnych leżą w gestii następujących organów

Nazwa
Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych
Realizacja zadań PFRON
Orzekanie o Niepełnosprawności

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

11.2 Opieka społeczna

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono liczbę placówek stacjonarnej pomocy społecznej na terenie Zabrze oraz całego województwa.

PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ			
		Zabrze	Województwo Śląskie
placówki pomocy społecznej	ob*.	4	120
dom pomocy społecznej	ob.	4	93
filia	oddział	0	5
miejsca łącznie z filiami	miejsce	320	9518
pensjonariusze/mieszkańcy łącznie z filiami	osoba	320	9520

Źródło: Bank Danych Regionalnych; www.stat.gov.pl, 2004 rok

* ob.-obiekt

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

W związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, uprawnienia do świadczeń rodzinnych zyskały rodziny, których dochód na osobę wynosi nie więcej niż 504 zł miesięcznie, a w przypadku kiedy rodzina wychowuje dziecko niepełnosprawne 583 zł. W katalog świadczeń rodzinnych weszły:

- Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami z tytułu:
 - urodzenia dziecka,
 - opieki nad dzieckiem w czasie urlopu wychowawczego,
 - samotnego wychowywania dziecka do lat 7 po upływie możliwości pobierania zasiłku dla bezrobotnych,
 - samotnego wychowywania dziecka,
 - rozpoczęcia roku szkolnego,
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - podjęcia nauki przez dziecko poza miejscem zamieszkania.
- Świadczenia opiekuńcze;
 - zasiłek pielęgnacyjny,
 - świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym.
- Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne.
- Składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób nie uprawnionych do ubezpieczenia z innego tytułu, a pobierające świadczenie pielęgnacyjne lub dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka i upływu okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Struktura świadczeń rodzinnych w 2004 roku przedstawiała się następująco:

Rodzaj świadczenia	Liczba uprawnionych opiekunów	Liczba dzieci z przyznanymi świadczeniami
Zasiłek rodzinny	6682	12595
Dod. z tyt. urodzenia dziecka	672	686
Dod. z tyt. opieki w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.	639	639
Dod. z tyt. kształcenia i rehabilitacji do 5 roku życia	78	85
Dod. z tyt. kształcenia i rehabilitacji po 5 roku życia	468	574
Dodatek na dojazd do szkoły	202	287
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	4303	7578
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania art.70 ust.1 (pobierający alimenty z FA)	866	1165
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania art.70a ust.2 (jw. o dochodach do 612 zł/ os.)	31	41
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania	3889	7826
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka niepełnosprawnego	12	14
Dodatek z tyt. podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	26	32
Dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	69	71

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR* za 2004 rok

Świadczenia opiekuńcze:

Rodzaj świadczenia	Liczba uprawnionych /opiekunów	Liczba dzieci z przyznanymi świadczeniami.
Zasiłek pielęgnacyjny dla osób pow. 75 roku życia	20	-
Zasiłek pielęgnacyjny z tyt. niepełnosprawności	917	949
Świadczenia pielęgnacyjne	447	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Nowa ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku zmieniła liczne zasady organizacji pomocy i przyznawania świadczeń. Najistotniejsze zmiany to:

- wprowadzenie przepisów zrównujących w uprawnieniach do ubiegania się o realizację zadań pomocy społecznej podmioty niepubliczne,
- wprowadzenie organizacji pożytku publicznego,
- wprowadzenie prawodawstwa dot. pomocy dla uchodźców,
- wprowadzenie zabezpieczeń socjalnych dla obywateli UE,
- przesunięcie niektórych zadań (zasiłki stałe, gwarantowane) do innych systemów zabezpieczeń społecznych,
- przesunięcie zasiłków okresowych do zadań obowiązkowych gminy,
- rozszerzenie katalogu usług socjalnych dla rodzin,
- zmiany w procedurze postępowania przy przyznawaniu świadczeń.

W zakresie działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu, w 2004 roku znaleźli się mieszkańcy miasta w trudnej sytuacji życiowej, której nie byli w stanie przezwyciężyć wykorzystując swoje środki, możliwości i uprawnienia. Pomocą ośrodka objęte były w szczególności osoby i rodziny dotknięte:

- ubóstwem,
- sieroctwem,
- bezdomnością,
- bezrobociem,
- niepełnosprawnością,
- długotrwałą lub ciężką chorobą,
- przemocą w rodzinie,
- potrzebą ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- uzależnieniami,
- trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- brakiem umiejętności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ośrodek w swych działaniach wykorzystuje środki i formy pomocy przewidziane ustawą o pomocy społecznej tj:

- zasiłki pieniężne,
- zasiłki w naturze,
- świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
- ośrodki wsparcia,
- mieszkania chronione i adaptacyjne,
- domy pomocy społecznej,

- Zespół Interwencji Kryzysowej,
- świetlice środowiskowe,
- organizowanie finansowania działań rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych,
- pracę socjalną.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie wykorzystując w/w oraz inne formy pomocy realizuje komplementarne programy nastawione na przeciwdziałanie marginalizacji społecznej oraz readaptację i usamodzielnienie. Są to uchwalone przez Radę Miejską w Zabrzu :

- Miejski Program Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności,
- Miejski Program Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,
- Miejski Program „Miasto mieszkańcom, mieszkańcy miastu”,
- „Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Zabrze”.

W 2004 roku we współpracy z Towarzystwem im. Św. Brata Alberta, Stowarzyszeniem „Żyj i Daj Życ” wypracowano projekt aktualizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności”.

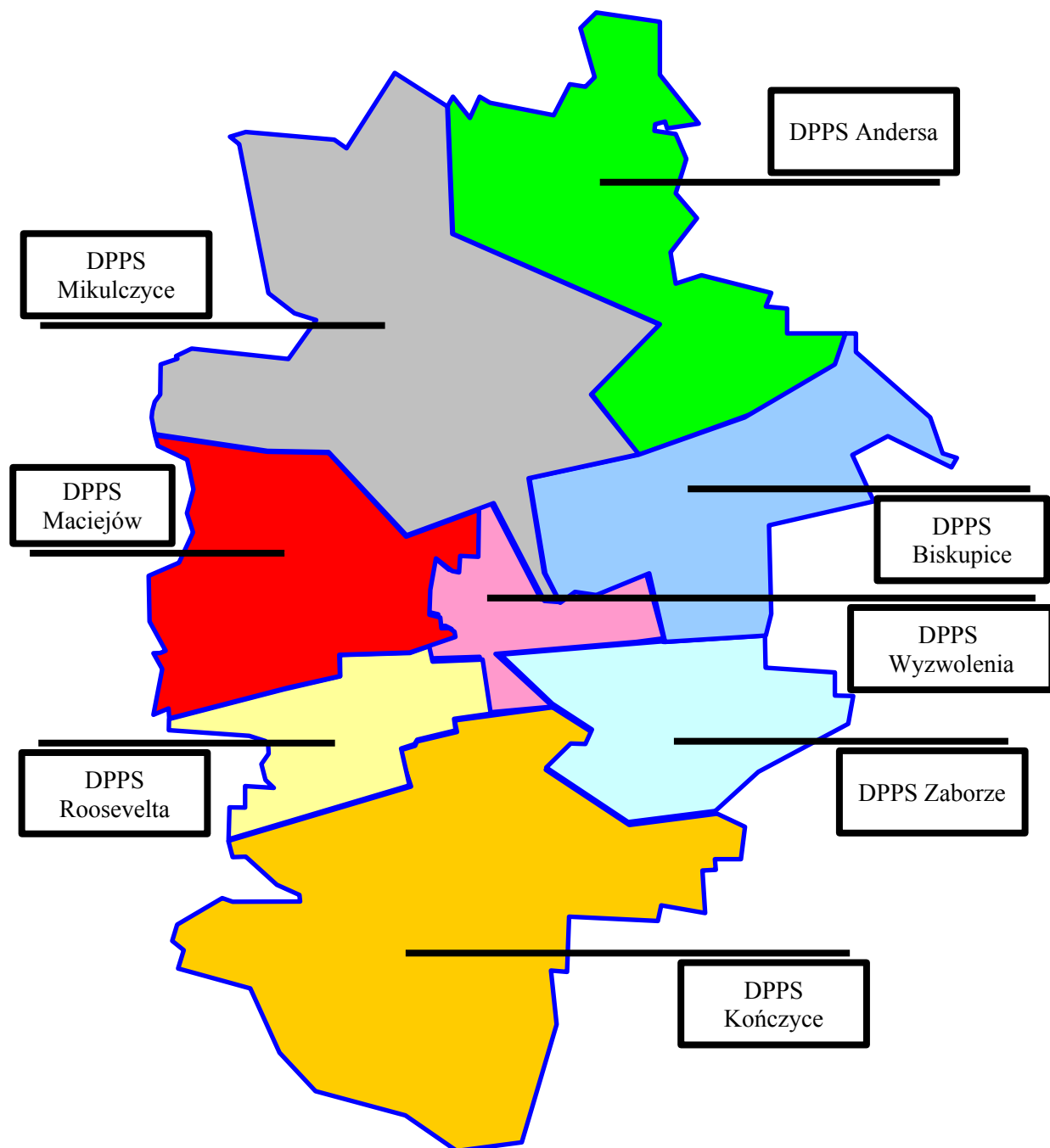
Rozpoczęta lub kontynuowana była realizacja autorskich projektów w ramach Dzielnicowych Punktów Pomocy Społecznej, są to min. :

- Projekt domów socjalnych przy ul. Legnickiej 17 i przy ul. 3 Maja 122a;
- Projekty „Ulica” i „Schron” na rzecz dzieci, których głównym środowiskiem życia jest ulica. Projekt w 2004 roku został rozszerzony poprzez utworzenie świetlicy przy ul. Dworcowej 8a. Powstała też grupa dla młodzieży, która spotyka się w pomieszczeniach MOPR przy ul. Wyzwolenia 7. Stale realizowana jest praca uliczna i zajęcia z tzw. pedagogiki ulicy.
- Projekt na rzecz społeczności romskiej.
- Projekt Grupy Wsparcia dla Rodzin z Dzieckiem Niepełnosprawnym,
- Program Pomocy Osobom Bezdomnym „Wróć z nami”. Pracownicy socjalni 3 razy w tygodniu rozdają osobom bezdomnym, które nie chcą korzystać z długofalowej pomocy, gorące posiłki, odzież, środki opatrunkowe. Jednocześnie wręczane są ulotki z informacją o działających miejscach schroniskowych i możliwości uzyskania innej pomocy. Program realizowany przez pracowników ośrodka zyskał w 2004 roku pomoc finansową Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zabrzeńskich Zakładów Mechanicznych,
- Program „Nie jestem sam” realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem „Żyj i Daj Życ” - forma grupy uspołeczniająco- wspierającej w ramach, której prowadzone były zajęcia dot. rynku pracy, problemów uzależnień. W ramach programu uczestnicy mieli też możliwość pójścia do kina, co dla niektórych było pierwszym takim wydarzeniem od kilkunastu lat. Program uzyskał dofinansowanie z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.
- Program edukacyjny dla rodzin osób chorych na schizofrenię.
- Klub rodzin zastępczych- realizowany w DPPS* Wyzwolenia, którego celem jest wsparcie rodzin zastępczych w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

Na przedstawionej poniżej mapie pokazano usytuowanie poszczególnych oddziałów DPPS na terenie Zabrza. Obecnie na terenie miasta znajduje się 8 oddziałów Dzielnicowych Punktów Pomocy Społecznej, obejmujących swym zasięgiem poszczególne dzielnice miasta.

* DPPS- Dzielnicowy Punkt Pomocy Społecznej

**MAPA
– MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE
W ZABRZU – OBSZARY DZIAŁANIA DPPS**

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę rodzin, które w 2004 roku skorzystały z pomocy ze względu na występujące w tych rodzinach dysfunkcje oraz porównano z charakterystyką z 2003 roku.

Główne powody przyznania pomocy, liczba rodzin objętych pomocą i osób w tych rodzinach w 2003 roku i 2004 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2003 rok		2004 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	4879	13623	5168	14457
Sieroctwo	88	232	72	194
Bezdomność	313	467	289	316
Potrzeba ochrony macierzyństwa	392	1490	196	813
Bezrobocie	4877	13376	4868	14452
Niepełnosprawność	2498	5949	1970	4709
Długotrwała choroba	1567	3873	1361	3445
Bezradność w sprawach opiekuńczych	811	2861	730	2936
Rodziny niepełne	472	1388	448	1559
Rodziny wielodzietne	275	1863	191	1316
Przemoc w rodzinie*	-	-	310	1265
Alkoholizm	683	1474	563	1275
Narkomania	18	52	27	67
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	82	155	80	163
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu placówki opiek.-wychowawczej*	-	-	8	8
Trudności w integracji uchodźcy*	-	-	-	-
Zdarzenie losowe*	-	-	-	-
Sytuacja kryzysowa*	-	-	160	610
Poradnictwo specjalistyczne, prawne, psychologiczne, rodzinne *	-	-	1250	3454

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

*Kategorie wyróżnione dopiero w 2004 roku. Liczby w kolumnach nie sumują się gdyż w rodzinach zwykle występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

Liczba wszczętych postępowań i wydanych decyzji administracyjnych w 2003 i 2004 roku.

	2003 rok	2004 rok
Ilość wszczętych postępowań	23647	22750
Ilość wydanych decyzji	30716	34848
Liczba rodzin korzystających z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej	193	44

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Liczba odwołań w 2003 i 2004 roku.

	2003 rok	2004 rok
Liczba odwołań	129	89
Liczba uchylonych decyzji	17	32
Odwołania nie zakończone	27	11
Procentowy udział uchylonych decyzji do wniesionych odwołań	13%	35%
Procentowy udział uchylonych decyzji do wszystkich decyzji wydanych przez MOPR	0,055%	0,09%

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Nowi i usamodzielnieni klienci MOPR w 2003 i w 2004 roku.

	2003 rok	2004 rok
Liczba rodzin, nowych klientów MOPR	1287	1026
Liczba usamodzielnionych rodzin :	322	184
w tym usamodzielnionych w wyniku intensywnej pracy pracownika socjalnego.	33	70

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Osoby skierowane do DPS w 2004 roku.

	Miejsca statutowe	Liczba osób umieszczonych	Liczba osób oczekujących
DPS ul. Brysza 3	66	10	2
DPS ul. Jaskółcza 11	73	9	1
DPS ul. Cisowa 6*	65	8 (3+5)**	14
DPS ul. Matejki 62	111	19 (18+1)**	11

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

*DPS prowadzony przez zakon Kamilianów

** Osoby umieszczone mieszkańcy Zabrze + osoby z poza Zabrze.

Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych i sprzętu ortopedycznego.

	2003 rok	2004 rok
Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	1127	1112
Przyznane dofinansowania	902	999
Liczba wniosków dot. dofinansowania do sprzętu ortopedycznego	154	370
Przyznane dofinansowanie	149	370

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Dożywianie dzieci w szkołach.

	2003 rok	2004 rok
Liczba dożywianych dzieci	4051	4094

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Usługi opiekuńcze.

	2003 rok	2004 rok
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w tym:	395	358
Podstawowymi	361	308
Specjalistycznymi	60	50
Specjalistycznymi dla osób zaburzonych	34	34

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Zestawienie danych dotyczących działalności Zespołu Interwencji kryzysowej.

Przyczyny zgłoszeń do ZIK	2003 rok	2004 rok
Przemoc domowa	420	478
Kryzysy rodzinne i małżeńskie	167	109
Uzależnienia	62	61
Problemy wychowawcze	24	27

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Zaniedbania opiekuńcze	51	73
Przemoc seksualna	11	12
Zaburzenia psychiczne	26	21
Problemy emocjonalne	54	31
Problemy natury prawnej	77	148
Sprawy mieszkaniowe	5	7
Bezdomność	3	5
Inne sytuacje kryzysowe	33	43
Liczba wystawionych niebieskich kart	161	218
Liczba uczestników grupy wsparcia dla kobiet, ofiar przemocy	17	11
Liczba uczestników grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży	11	-
Terapia rodzinna systemowa	8	21
Terapia sprawców przemocy	42	38
Ogółem liczba klientów	923	1015
Ogółem liczba porad i interwencji	2637	2450

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Rodzinna opieka zastępcza

	2003 rok	2004 rok
Liczba rodzin zastępczych	291	295
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	392	441
Rodziny zastępcze spokrewnione	184	186
Rodziny zastępcze niespokrewnione*	107/52	109/53
Pogotowia rodzinne	3	5
Nowo zawiązane rodziny zastępcze	44	33
Pozyskane rodziny zastępcze	8	15
Rodziny zastępcze na liście MOPR**	27	42
Przeprowadzone adopcje	5	7
Usamodzielnienia i kontynuacje nauki	42	39
Liczba mieszkańców mieszkań chronionych	9	7

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

*W zestawieniu uwzględniono liczbę rodzin nie spokrewnionych wg definicji z ustawy o pomocy społecznej oraz liczbę rodzin nie będących w żadnym pokrewieństwie z rodzicami naturalnymi

**Rodziny krótkoterminowe nie spokrewnione będące w stałej gotowości do przyjęcia dzieci; umieszczone na liście do dyspozycji sądu rejonowego.

Zespół Kwalifikujący Dzieci i Młodzież do Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

	2003 rok	2004 rok
Skierowania do Centrum Wsparcia Kryzysowego	42	88
Skierowania do Domu Dziecka w Zabrzu	6	8
Skierowania do placówek poza Zabrzem	8	14
Skierowania dla dzieci spoza Zabrze	14	4
Ogółem rozpatrywanych spraw	298	463

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Zestawienie rodzajów świadczeń, zadania zlecone.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Razem	4066		3105	3799	9312	11655
Zasiłki stałe ogółem	338	319	338	318	1577	1534
Dodatki do zasiłków stałych*			-		-	
Zasiłki stałe wyrównawcze – ogółem	887	1023	840	986	1507	1684
Dodatki do zasiłków stałych wyrównawczych *			-		-	
Zasiłek okresowy gwarantowany	110	77	110	77	316	218
Zasiłki okresowe specjalne	8		8		24	
Zasiłki okresowe ogółem	1568	4361	1561	4087	5078	12412
W tym przyznane z powodu: Braku możliwości zatrudnienia	1406	2937	1339	2692	4535	8231
Długotrwałej choroby	25	757	25	746	97	2172
Niepełnosprawności	107	667	107	649	360	2009
Renta socjalna*	917		860		2701	
Dodatki do renty socjalnej			-		-	
Ochrona macierzyństwa	502	280	496	279	2195	1105
W tym: Zasiłki dla kobiet w ciąży oraz osób wychowujących dzieci	502	280	496	279	2195	1105
Jednorazowy zasiłek pieniężny na dziecko	408	164	402	164	1795	701
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego	7	1	7	1	7	1
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej	-	-	-	-	-	-
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	22	34	22	34	27	41
Zasiłki rodzinne*						
Zasiłki pielęgnacyjne*						
Pomoc dla kombatantów	-	-	-	-	-	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

*ustawodawca usunął je z katalogu świadczeń

Zestawienie rodzajów świadczeń, zadania własne.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Razem	9828	10295	6100	6121	17717	16831
Schronienie	209	214	165	167	241	214
Posiłki ogółem	4165	4198	2426	2631	10454	9758

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

W tym dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole	4051	4094	2314	2541	10320	9670
Ubranie	717	1039	682	1016	2242	3480
Usługi opiekuńcze	361	358	358	355	392	444
W tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	60	50	58	50	64	85
Pomoc finansowa na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne w publicznych zakładach opieki zdrowotnej	103	86	97	83	291	245
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1	-	1	-	5	
Sprawienie pogrzebu	41	56	41	56	51	79
Inne zasiłki celowe i w naturze – ogółem	5287	5841	5099	5255	14826	15221
W tym zasiłki specjalne celowe	27	17	26	17	40	32
Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie ogółem	-	-	-	-	-	-
W tym w naturze	-	-	-	-	-	-
Jednorazowy zasiłek celowy	-	-	-	-	-	-
Pożyczka nieoprocentowana	-	-	-	-	-	-
Poradnictwo specjalistyczne w szczególności prawne i psychologiczne	1153	1250	1153	1250	3153	3454
Dofinansowanie do kosztu pobytu w DPS*	-	45	-	43		45
Praca socjalna	x	1816	3247	1816	9581	5453

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Zespół Interwencji Kryzysowej

W Zabrzu przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie działa również Zespół Interwencji Kryzysowej, który zajmuje się przypadkami przemocy w rodzinie.

W 2004 roku z pomocy zespołu skorzystało 1015 osób. Swoim działaniem zespół obejmuje obszar całego miasta. Łącznie udzielono 2450 porad. Porady obejmują spotkania w siedzibie zespołu, wizyty w miejscu zamieszkania oraz kontakty telefoniczne.

Zestawienie liczby klientów oraz liczby porad w poszczególnych miesiącach 2004 roku.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
l.klientów	163	125	102	79	69	96	85	63	79	52	62	40
l.porad	258	232	214	202	210	225	224	175	217	197	162	134

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPR za 2004 rok

Do zespołu zgłaszały się osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej z powodu:

1.Przemocy w rodzinie - 478 osoby. Z pomocy skorzystało 440 osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym także dzieci, oraz 38 osoby stosujące przemoc. Wprowadzono systemową terapię małżeńską w pracy z osobami uwikłanymi w przemoc. W 90% przypadków zgłoszonej przemocy problemem współwystępującym było nadużywanie alkoholu.

2.Kryzysów rodzinnych i małżeńskich - 109 osób. Kryzysy rodzinne związane są z kolejnymi fazami życia rodzinnego (np. zawarcie małżeństwa, pierwsze dziecko, dorastanie dziecka, syndrom pustego gniazda), zaburzoną komunikacją w rodzinie, zdradą, trudnością w wyrażaniu uczuć, różnymi oczekiwaniami i różnymi wzorcami wyniesionymi z rodzin pochodzenia, nadmierną ingerencją rodziców oraz przypadki kryzysów losowych, incydentalnych wywołanych przez zdarzenia nieprzewidywalne takie, jak: poważna choroba, okres żałoby po śmierci członka rodziny, utrata pracy. W 2004 roku z terapii rodzinnej i małżeńskiej skorzystało 21 rodzin.

3.Uzależnień od alkoholu i narkotyków - 61 osób. Zgłaszały się osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków oraz członkowie ich rodzin.

4.Problemów wychowawczych - 27 osób. Problemy wychowawcze zgłaszane były przez rodziców oraz pedagogów szkolnych i obejmowały: agresywne zachowania w szkole wobec rówieśników i rodzeństwa, wycofanie się z kontaktów rówieśniczych, ucieczki z domu, wagarowanie, trudności w nauce, kradzieże itp.

5.Zaniedbań opiekuńczych - 73 osoby. Zgłaszane sytuacje dotyczyły: zaniedbań opiekuńczych, higienicznych, niedożywienia, porzucenia, pozostawienia bez opieki.

6.Przemocy seksualnej - 12 osób. Z pomocy korzystały dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe, które były bezpośrednio po zdarzeniu. Pomocy udzielano także rodzicowi, z którym pracowano nad wzmocnieniem jego roli wspierającej i zabezpieczającej.

7.Zaburzeń psychicznych - 21 osób. Zgłoszenia obejmowały osoby, które do tej pory nie podejmowały leczenia psychiatrycznego lub takie, które leczenie przerwały. Ponadto z pomocy korzystały także osoby spokrewnione z chorym.

8.Problemów emocjonalnych - 31 osoby. Problemy emocjonalne były wynikiem zaburzonej relacji i więzi w rodzinie pochodzenia, przeżytych w przeszłości sytuacji traumatycznych np. gwałtów i przemocy seksualnej, przemocy ze strony rodziców, zaburzeń nerwicowych wywołanych aktualną trudną sytuacją życiową, choroby psychosomatycznej lub innej, bezrobocia.

9.Regulowania sytuacji prawnej - 148 osób. Zgłaszały się osoby oczekujące pomocy prawnej w sprawach rodzinnych (alimenty, rozwód, separacja, ograniczenie władzy rodzicielskiej), sprawach cywilnych (eksmisja, podział majątku, sprawy spadkowe). Klienci zgłaszali się sami lub byli kierowani przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policjantów. W roku 2003 z pomocy prawnej skorzystały 77 osoby, w roku 2002 – 52, a w roku 2001 - 54.

10.Spraw mieszkaniowych - 7 osób. W tych przypadkach problem dotyczył zadłużenia, toczącej się sprawy o eksmisję, ubiegania się o przydział mieszkania.

11.Bezdomności - 5 osób. Przyczyną bezdomności była głównie eksmisja. Udzielana pomoc obejmowała umieszczenie w Schronisku Św. Brata Alberta, w Przytulisku Św. Brata Alberta oraz w Domu Noclegowym.

12.Innych sytuacji kryzysowych - 43 osoby. Do zespołu zgłaszały się lub telefonowały osoby z powodu: konfliktów z sąsiadami, rodziną, problemów finansowych i powstałych na tym podłożu konfliktów w rodzinie, zadłużenia w banku, spraw urzędowych. Część z tych osób oczekiwała wysłuchania i wsparcia, w niektórych przypadkach udzielono porady oraz skierowano do odpowiednich instytucji.

Pomoc udzielana jest w formie porad i konsultacji indywidualnych w siedzibie zespołu oraz przez telefon, długoterminowej pomocy psychologicznej, terapii małżeńskiej

i rodzinnej, interwencji w miejscu zamieszkania klientów i w instytucjach w sprawach klientów.

W 2004 roku po raz pierwszy zgłosiło się do Zespołu Interwencji Kryzysowej 478 klientów, 531 korzystało z pomocy już wcześniej w latach 2000-2003. Biorąc pod uwagę częstotliwość kontaktów oraz czas pozostawania w kontakcie można wyróżnić klientów stałych - 113 osób.

11.3 Stan sanitarny miasta

Analiza stanu sanitarno- epidemiologicznego miasta Zabrze wykazała, że liczba kontroli sanitarnych przeprowadzonych przez Oddział Nadzoru Sanitarnego w 2004 roku wyniosła 3151.

Wyszczególnienie kontroli według poszczególnych sekcji przedstawiono w poniższej tabeli.

Nazwa sekcji	Liczba kontroli
Sekcja epidemiologii	349
Sekcja Higieny Komunalnej	507
Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży	157
Sekcja Higieny Pracy	63
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku	2075

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach, 2004 rok

Liczbę wydanych decyzji w sprawach dotyczących w/w kontroli podano w poniższej tabeli:

Nazwa sekcji	Liczba decyzji
Sekcja Epidemiologii	7
Sekcja Higieny Komunalnej	20
Sekcja Dzieci i Młodzieży	9
Sekcja Higieny Pracy	23
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku	562

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach, 2004 rok

Łącznie wydano 621 decyzji w sprawach dotyczących kontroli przeprowadzanych przez poszczególne sekcje. W ramach decyzji Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku 187 decyzji dotyczyło usunięcia stwierdzonych uchybień techniczno-sanitarnych, 375 decyzji z kolei było decyzjami potwierdzającymi spełnienie wymagań higieniczno-sanitarnych (zmiana właściciela, sprzedaż napojów alkoholowych oraz środki transportu przeznaczone do przewozu żywności).

W wyniku przeprowadzonych inspekcji w 2004 roku nie unieruchomiono żadnych obiektów. W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono liczbę badań wraz z ich częstotliwością przeprowadzania:

Nazwa sekcji	Rodzaj badania	Liczba badań	Częstotliwość
Sekcja Epidemiologii	Skuteczność procesów sterylizacji	93	
Sekcja Higieny Komunalnej	Pobrano:	20	
	- Wodę wodociagową do badań bakteriologicznych	151 próbek w ramach monitoringu kontrolnego	Od 1x na 2 tygodnie do 1x w miesiącu
	- wodę wodociagową do badań fizykochemicznych	151 próbek w ramach monitoringu kontrolnego	Od 1x na 2 tygodnie do 1x w miesiącu

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

	-do badań bakteriologicznych	31 próbek w ramach nadzoru bieżącego	
	-do badań fizykochemicznych	8 próbek w ramach nadzoru bieżącego	
	-do badań bakteriologicznych	28 próbek z basenów krytych sezonowych	1x na 3 tygodnie
	-do badań fizykochemicznych	27 próbek z basenów krytych sezonowych	1x na 3 tygodnie
Sekcja Dzieci i Młodzieży		0	
Sekcja Higieny Pracy		0	
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku		0	

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach, 2004 rok

Jak wynika z powyższego zestawienia tabelarycznego najczęstsze kontrole przeprowadzane były przez Sekcje Epidemiologii i dotyczyły skuteczności procesów sterylizacji.

12 Oświata i wychowanie

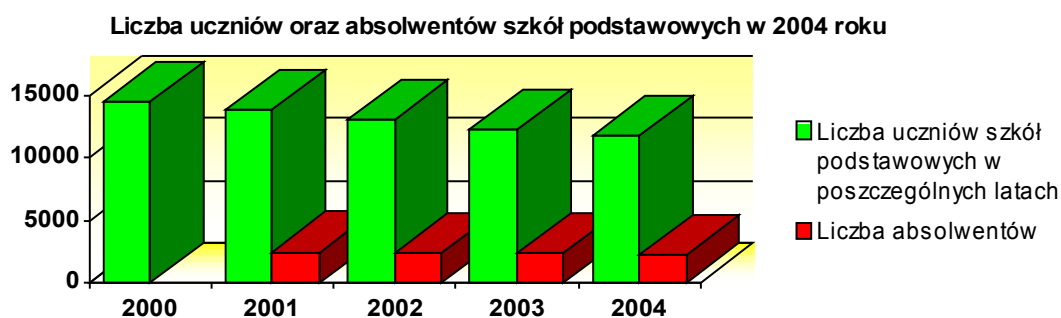
Edukacja na terenie Zabrze reprezentowana jest przez:

- Szkolnictwo przedszkolne
- Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe
- Szkolnictwo wyższe

Według stanu na dzień 1 września 2004 w Zabrzu funkcjonowało:

Rodzaj placówki	Liczba	Liczba uczniów w wg typu szkół	Liczba zatrudnionych nauczycieli w etatach	Liczba zajęć pozalekcyjnych w szkołach	Izby lekcyjne ogółem	
					Liczba pracowni przedmiotowych	Liczba pracowni komputer
Przedszkola publiczne	39		2608	520	388	98
Przedszkola niepubliczne	5					
Szkoły podstawowe	37	11 698				
Gimnazja publiczne	30	7 219				
Gimnazja niepubliczne	4					
Licea ogólnokształcące publiczne	12	2 573				
Licea profilowane	12	1 425				
Technika	8	2 773				
Zasadnicze szkoły zawodowe	10	1 188				
Szkoły artystyczne	3					

Źródło: Wydział Oświaty, UM Zabrze, 2004 rok

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Liczba obiektów sportowych na terenie zabrzańskich szkół na koniec roku 2004 przedstawiała się następująco:

- dwa baseny (jeden o wymiarach 25mx 12,5 oraz jeden basen o wymiarach 12,5m x 7,75),

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

- 54 sale gimnastyczne,
- 60 boisk szkolnych.

Liczba uczniów korzystających z form opieki w świetlicach szkolnych na koniec roku 2004 wyniosła 5108, natomiast liczba zabrzańskich placówek zajęć pozaszkolnych - 4.

Liczba uczestników zajęć pozaszkolnych i kół zainteresowań wyniosła 5200.

Liczbę nauczycieli zabrzańskich szkół publicznych według stopnia awansu zawodowego (stan na 10.09.2004r.) prezentuje poniższa tabela.

	stażysta	kontraktowy	mianowany	dplomowany	Ogółem:
Przedszkola:	7,42	36,15	209,16	24,86	277,59
Zerówki:	1,00	2,00	9,00	0	12,00
Szkoły Podstawowe:	52,69	160,68	559,83	128,92	902,12
Gimnazja:	25,88	134,08	254,29	102,31	516,56
Placówki prowadzone przez gminę razem:	86,99	332,91	1 032,28	256,09	1 708,27
Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne:	33,28	134,41	290,94	166,70	625,33
Szkoły specjalne:	27,01	49,99	82,44	17,25	176,69
Inne: (poradnia, ogniska, bursa, CKP)	4,00	16,35	48,08	29,22	97,65
Placówki prowadzone przez powiat razem:	64,29	200,75	421,46	213,17	899,67
Ogółem:	151,28	533,66	1 453,74	469,26	2 607,94

Źródło: <http://www.zabrze.magistrat.pl>, 2004 rok

W 2004 roku łączna kwota wydatków na jednego ucznia w poszczególnych szkołach wyniosła 3 463 zł (z remontem) oraz 3 433 zł (bez remontu).

	początk. limit środków	Deficyt początk.	wykon. 2004 r.	w tym remonty	zwiększ. limitu 2004 r.	średnia liczba uczniów	kwota na ucznia (z remont)	kwota na ucznia (bez rem)
SP1	1 328 087	694 363	1 749 612	8 038	413 487	415	4 216	4 197
SP2	839 863	254 998	978 311	12 400	126 048	264	3 706	3 659
SP4	949 935	198 009	1 048 952	3 000	96 017	308	3 406	3 396
SP5	1 959 423	168 147	1 952 084	4 884		676	2 888	2 880
SP6	1 225 382	101 995	1 314 938	5 371	84 185	443	2 968	2 956
SP7	1 996 172	84 297	1 978 188	5 575		644	3 072	3 063
SP8	1 305 040	165 225	1 407 818	3 000	99 778	306	4 601	4 591
SP11/Z7	546 840	235 915	707 288	21 000	139 448	154	4 593	4 456
SP13	678 825		529 543	2 162		193	2 744	2 733
SP14	1 659 186	536 682	2 105 537	12 833	433 518	417	5 049	5 018
SP15	781 403		1 084 020	3 000	299 617	264	4 106	4 095
SP16	971 474		1 246 168	34 074	240 620	314	3 969	3 860
SP17	1 327 792	136 298	1 442 636	3 000	111 844	425	3 394	3 387
SP18	1 606 920	139 756	1 733 736	4 708	122 108	571	3 036	3 028
SP19	711 890	667 093	1 478 606	46 719	719 997	204	7 248	7 019
SP21	1 221 885	78 547	1 230 457	3 053	5 519	457	2 692	2 686
SP22	1 170 991	81 370	1 260 995	13 122	76 882	365	3 455	3 419

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

SP23	621 502	136 815	802 559	13 198	167 859	204	3 934	3 869
SP24	1 414 974	152 518	1 463 850	27 539	21 337	467	3 135	3 076
SP25	1 315 412	449 538	1 612 807		297 395	418	3 858	3 858
SP26	874 930	116 870	962 098	20 927	66 241	298	3 229	3 158
SP28	1 623 437	123 406	1 744 780	38 540	82 803	584	2 988	2 922
SP30	1 782 602	98 555	1 839 528	51 735	5 191	625	2 943	2 860
SP31	1 304 913	125 740	1 431 951	2 760	124 278	419	3 418	3 411
SP32/Z8	331 870	171 600	495 694	14 200	149 624	104	4 766	4 630
SP34/Z6	550 904	140 063	688 815	7 900	130 011	159	4 332	4 282
SP35/Z18	476 686	184 625	560 202	4 700	78 816	159	3 523	3 494
SP36	1 541 387	96 413	1 671 141	3 500	126 254	498	3 356	3 349
SP42	1 638 819		1 834 303	7 600	187 884	524	3 501	3 486
SP43	1 335 023		1 428 564	11 686	81 855	441	3 239	3 213
SP46	295 364	294 392	509 734	3 000	211 370	87	5 859	5 825
nepubl.					0			
	35 388 931	5 633 230	40 294 915	393 224	4 512 760	11 407	3 532	3 498
SP38	852 363	282 897	1 049 999		197 636	89	11 798	11 798
SP39	1 138 960		1 076 614	7 500		125	8 613	8 553
SP40	538 334	411 926	808 420	3 000	267 086	71	11 386	11 344
SP41	817 080	130 175	1 043 284	24 000	202 204	51	20 457	19 986
SP44	175 949	189 506	290 312	1 452	112 911	32	9 072	9 027
SP1					0			
	3 522 686	1 014 504	4 268 629	35 952	779 837	368	11 600	11 502
	Aktualny plan	Deficyt początk.	wykon. 2004 r.	w tym remonty	zwiększ. limitu 2004 r.	średnia liczba uczniów	kwota na ucznia (z remont)	kwota na ucznia (bez rem)
SP8	85 600	29 773	98 898	2 620	10 678	40	2 472	2 407
SP14	47 800		39 824			25	1 593	1 593
SP21	68 832		63 230			35	1 807	1 807
SP28	95 600		91 519			51	1 794	1 794
SP42	47 800		47 799			22	2 173	2 173
SP43	0				dot. celowa	10		
	Aktualny plan	Deficyt początk.	wykon. 2004 r.	w tym remonty	zwiększ. limitu 2004 r.	średnia liczba uczniów	kwota na ucznia (z remont)	kwota na ucznia (bez rem)
P2	243 496	41 671	258 476	2 720	12 260	75	3 446	3 410
P22/Z9	146 098	23 920	146 021	3 000		49	2 980	2 919
P30	194 797	0	184 188	3 000		64	2 878	2 831
P31/Z7	152 185	74 996	154 972	2 000	787	47	3 297	3 255
P40	143 054	47 110	186 210	3 000	40 156	47	3 962	3 898
zakłady					0			
	1 225 262	217 470	1 271 137	16 340	63 881	465	2 734	2 698
G1	752 060	397 956	943 852		191 792	349	2 704	2 704
G2/ZSO5	1 704 836	216 218	1 790 620		85 784	580	3 087	3 087
G3/Z11	1 081 033	168 037	1 081 027	3 000		407	2 656	2 649

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

G4/Z12	744 885	91 119	798 868		53 983	281	2 843	2 843
G5/Z4	452 349		482 070	1 708	28 013	159	3 032	3 021
G6/Z15	1 137 000		1 119 533	3 000		357	3 136	3 128
G7/Z7	365 751	162 087	448 069		82 318	144	3 112	3 112
G9	1 888 076	447 495	2 243 691	13 999	341 616	619	3 625	3 602
G10	1 340 010	104 140	1 388 401		48 391	509	2 728	2 728
G11/CE	489 540		488 770			192	2 546	2 546
G12	1 112 998	186 600	1 216 054	3 600	99 456	374	3 251	3 242
G13	1 138 949	431 426	1 555 730	29 000	387 781	396	3 929	3 855
G15/ZSZ3	934 715	70 669	978 013		43 298	322	3 037	3 037
G16	934 845	215 061	1 059 383		124 538	310	3 417	3 417
G17/Z14	916 159	227 252	1 100 798		184 639	303	3 633	3 633
G19	500 000	481 517	692 505		192 505	92	7 527	7 527
G20	1 098 317	74 929	1 129 638	30 194	1 127	353	3 200	3 115
G21	1 506 838	382 808	1 675 447	3 000	165 609	466	3 595	3 589
G24	727 881	279 988	1 008 657	6 660	274 116	252	4 003	3 976
G25	765 282	204 344	917 864	3 000	149 582	262	3 503	3 492
G27/Z13	361 511	44 146	381 857	2 640	17 706	131	2 915	2 895
G29	935 025	220 323	1 079 134	2 997	141 112	321	3 362	3 352
	20 888 060	4 406 115	23 579 981	102 798	2 613 366	7 179	3 285	3 270
80111	Aktualny plan	Deficyt początk.	wykon. 2004 r.	w tym remonty	zwiększ. limitu 2004 r.	średnia liczba uczniów	kwota na ucznia (z remont)	kwota na ucznia (bez rem)
G38	458 060	197 080	591 770		133 710	65	9 104	9 104
G39	749 500		744 078	13 000		87	8 553	8 403
G40	376 352	150 247	476 799	3 000	97 447	61	7 816	7 767
G41	436 766	246 408	650 323		213 557	43	15 124	15 124
G42 nowe	69 328	55 255	82 816		13 488	10	8 282	8 282
G44	114 395	109 388	192 747	350	78 002	34	5 669	5 659
	2 204 401	758 378	2 738 533	16 350	536 204	300	9 128	9 074
80120					0			
LO1/ZSO	1 404 330	288 324	1 465 049	8 650	52 069	498	2 942	2 924
LO2/ZSO5	1 529 716	152 170	1 741 489	12 757	199 016	473	3 682	3 655
LO3/ZSO11	1 278 840	246 020	1 541 110	33 793	228 477	425	3 626	3 547
LO4/ZSO12	792 220	200 000	826 444		34 224	272	3 038	3 038
LO5/Z4	517 660	125 170	689 305	4 000	167 645	163	4 229	4 204
LO6/ZSO13	640 640	237 888	819 565	3 000	175 925	205	3 998	3 983
LO7/Z10	531 960	68 857	589 319		57 359	186	3 168	3 168
LO8/Z14	396 772	189 966	530 671	23 052	110 847	108	4 914	4 700
LO9/CE	648 010		641 080			217	2 954	2 954
	Aktualny plan	Deficyt początk.	Wykon. 2004 r.	w tym remonty	zwiększ. limitu 2004 r.	średnia liczba uczniów	kwota na ucznia (z remont)	kwota na ucznia (bez rem)
LO10/ZCKO	88 660	34 210	133 230		44 570	49	2 719	2 719
LO11/Z3n	83 798	114 693	109 603	6 019	19 786	41	2 673	2 526
	7 828 808	1 657 298	9 086 865	91 271	1 089 918	2 637	3 446	3 411
80123								

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

LP1/CE	180 570	264 680	369 654		189 084	154	2 400	2 400
LP2/ZSZ2		271 648			0			
LP3/ZSZ3	251 901	173 977	363 823	183	111 739	118	3 083	3 082
LP4/ZSEU	239 650	275 950	332 178	3 000	89 528	207	1 605	1 590
LP5/ZSpoż	98 280	30 252	116 577		18 297	75	1 554	1 554
LP6/ZCKO	263 552	328 698	430 414		166 862	175	2 460	2 460
LP7/Z10	102 545	114 270	170 101		67 556	77	2 209	2 209
LP8/Z17	219 083	168 747	252 992	2 200	31 709	200	1 265	1 254
LP9/Z15	44 100	33 100	84 500		40 400	37	2 284	2 284
LP10/ZSS	40 000	70 485	52 991		12 991	23	2 304	2 304
LP11/Z18	63 895	182 295	118 979		55 084	37	3 216	3 216
Lpsalez					0			
	1 503 576	1 914 102	2 292 209	5 383	783 250	1 103	2 078	2 073
80124								
ZSS42	136 180	76 824	150 030		13 850	16	9 377	9 377
80130								
CE	2 012 863	353 847	2 191 441	6 055	172 523	698	3 140	3 131
ZSZNr2		194 528						
ZSZNr3	1 118 128	125 103	1 196 502	4 363	74 011	429	2 789	2 779
ZSNr4	116 996	135 124	186 444		69 448	51	3 656	3 656
ZSNr10	830 620	315 754	1 096 219	10 662	254 937	290	3 780	3 743
ZCKOZ	2 088 053	1 026 467	2 642 795	60 772	493 970	776	3 406	3 327
ZSEU	1 576 031	234 669	1 827 677	15 911	235 735	621	2 943	2 917
ZSSam	1 555 515	203 735	1 729 171	13 000	160 656	603	2 868	2 846
ZSSpoż	2 138 288	431 726	2 440 633	30 907	271 438	1 042	2 342	2 313
ZS17/mech	1 305 885	52 295	1 406 279	20 000	80 394	533	2 638	2 601
ZS15	561 800		532 400			263	2 024	2 024
Medyk	568 902	117 427	604 737		35 835	116	5 213	5 213
	13 873 081	3 190 675	15 854 298	161 670	1 848 947	5 422	2 924	2 894
80132								
OSSP	993 724	253 936	1 161 545	25 807	142 014	199	5 837	5 707
80134								
Zas Spec	1 204 943	586 854	1 519 718	40 980	273 795	191	7 957	7 742
80140								
CKP	1 403 175	217 191	1 704 647	14 930	286 542	750	2 273	2 253
Ogółem 801	90 309 007	20 003 401	104 072 537	904 705	12 958 214	30 053	3 463	3 433

Źródło: <http://www.zabrze.magistrat.pl>, 2004 rok

Szkolnictwo wyższe w Zabrzu reprezentuje Wydział Lekarski i Oddział Stomatologiczny Śląskiej Akademii Medycznej oraz Wydział Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej.

Wydział Organizacji i Zarządzania rozpoczął swą działalność z dniem 1 września 1995 r. w wyniku przekształcenia Instytutu Organizacji i Zarządzania Przedsiębiorstwem. Od 1 października 1998 roku nowa siedziba Wydziału znajduje się w Zabrzu.

Fot. Wydział Organizacji i Zarządzania, w Zabrzu Politechnika Śląska
Źródło: <http://www.polsl.pl>

Źródło: <http://www.woiz.polsl.gliwice.pl/>

Źródło: <http://www.woiz.polsl.gliwice.pl/>

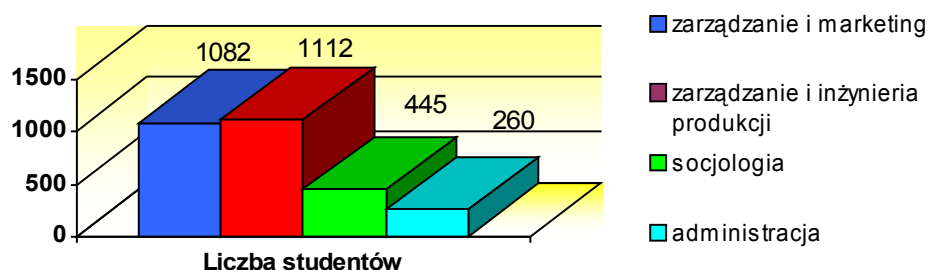

Źródło: <http://www.woiz.polsl.gliwice.pl/>

W Zabrzu na Wydziale Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej studiuje ponad 3500.

W rozbiciu na poszczególne kierunki ilości studentów przedstawiają się następująco:
Studia dzienne:

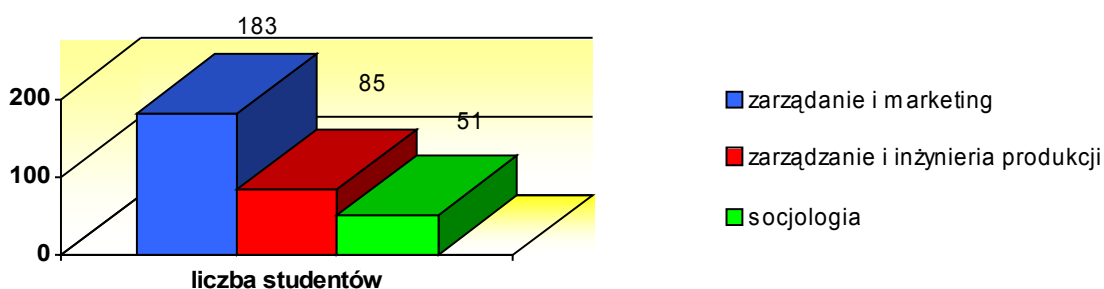
- Zarządzanie i marketing: 1082
- Zarządzanie i inżynieria produkcji: 1112
- Socjologia: 445
- Administracja: 260

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Politechniki Śląskiej, 2004 rok

Studia wieczorowe:

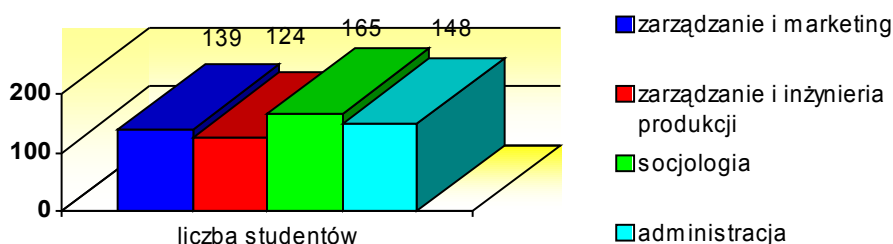
- Zarządzanie i marketing: 183
- Zarządzanie i inżynieria produkcji: 85
- Socjologia: 51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Politechniki Śląskiej, 2004 rok

Studia zaoczne:

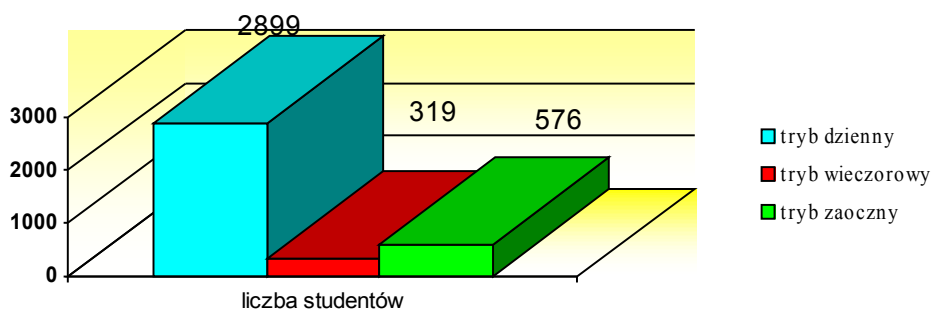
- Zarządzanie i marketing: 139
- Zarządzanie i inżynieria produkcji: 124
- Socjologia: 165
- Administracja: 148

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Politechniki Śląskiej, 2004 rok

Łącznie 3 794 studentów.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę studentów w rozbiu na poszczególne tryby studiowania, tj. dzienne, wieczorowe, zaoczne.

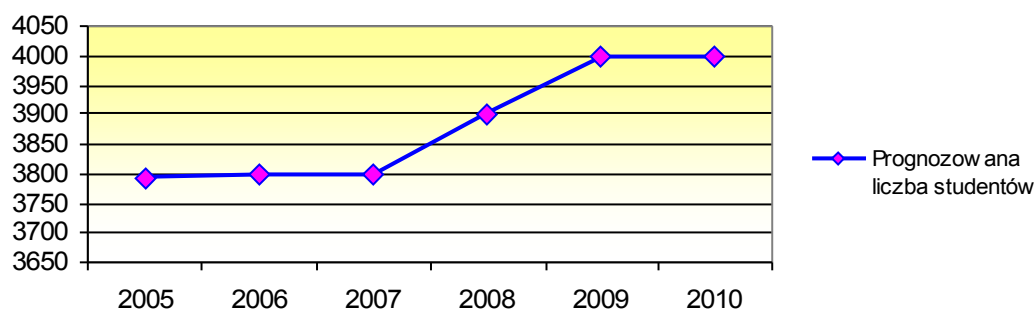
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Politechniki Śląskiej, 2004 rok

Jak wynika z powyższego wykresu największym powodzeniem cieszą się studia dzienne, na których studiuje 2899 studentów.

Prognozowaną liczbę studentów na kolejne lata przedstawia poniższe zestawienie:

2005	2006	2007	2008	2009	2010
3794	3800	3800	3900	4000	4000

Źródło: Dane Politechniki Śląskiej, 2004 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Politechniki Śląskiej, 2004 rok

Jak wskazują powyższe dane liczba studentów będzie sukcesywnie wzrastała, szczególnie znaczący wzrost przewidywany jest w latach 2007-2009, w latach 2009-2010 z kolei przewiduje się okres stagnacji, w wyniku czego liczba studentów będzie utrzymywała się na stałym poziomie.

Strukturę wydziału Śląskiej Akademii Medycznej tworzy 67 jednostek organizacyjnych:

- 37 klinik,
- 26 zakładów,
- Studium Doktoranckie,
- Kolegium Kształcenia Podyplomowego,
- Studium Języków Obcych i Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

zlokalizowanych w Zabrze, Zabrze-Rokitnicy, Bytomiu, Gliwicach, Katowicach i Tarnowskich Górach. Dwie placówki są placówkami zamiejscowymi (Krynica, Kędzierzyn-Koźle).

Fot. Śląska Akademia Medyczna, Wydział Lekarski i oddział Stomatologiczny w Zabrzu
Źródło: <http://www.slam.katowice.pl>

Ponad to w Zabrzu swoje siedziby mają renomowane placówki naukowe i ochrony zdrowia np. Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska, Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla, Zakład Polimerów Polskiej Akademii Nauk, Instytut Protez Serca prof. Zbigniewa Religi działający przy Fundacji Rozwoju Kardiologii, Śląskie Centrum Chorób Serca i Śląskie Centrum Pediatrii.

Poniżej przedstawiono fotografie renomowanych ośrodków naukowych.

(ITAM)

Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska Polskiej Akademii Nauk

Centrum Chemii i Polimerów

Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla

Instytut Protez Serca przy Fundacji
Rozwoju Kardiologii

13 Kultura i sport

13.1 Kultura i sztuka

Kulturę i sztukę w Gminie Zabrze reprezentują następujące ośrodki:

- Dom Muzyki i Tańca
- Teatr Nowy
- Muzeum Miejskie
- Miejska Biblioteka Publiczna
- Miejski Ośrodek kultury
- Filharmonia

• Dom Muzyki i Tańca (DMiT)

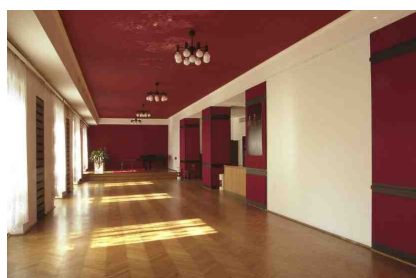
Dom Muzyki i Tańca jest najbardziej znanym obiektem kulturalnym w mieście. W gmachu Domu Muzyki i Tańca mieszczą się 4 sale.

➤ **Sala widowiskowa**, która zaliczana jest do grupy największych w Polsce. Sala liczy 1950 miejsc ułożonych w amfiteatralny układ. Scena wyposażona jest w dwie elektrycznie rozsuwane kurtyny. Główną - w odległości 8 m i pomocniczą - w odległości 6 m od horyzontu.

Źródło: www.dmit.a4.pl

➤ Sala Bankietowa

Źródło: www.dmit.a4.pl

Jej parametry umożliwiają organizację 300-osobowego przyjęcia stojącego. Doskonale nadaje się również do organizowania konferencji, spotkań lub seminariów.

➤ Sala Klubowa

Usytuowanie sali sprawia, że nadaje się do spotkań autorskich o atmosferze klubów dyskusyjnych. Wielkością przestrzeni jest zbliżona do Sali Bankietowej.

➤Foyer

Eleganckie wnętrze może zostać zaanektowane jako miejsce na wystawy, bale itp. Rozległa przestrzeń sprzyja organizacji dużych imprez: festiwali i galerii, a także imprez towarzyszących”.

Źródło: www.dmit.a4.pl

W 2004 roku Dom Muzyki i Tańca zorganizował 34 koncerty.

• Teatr Nowy

Teatr Nowy w Zabrzu został założony w 1959 roku. Do dnia dzisiejszego przygotował ponad 220 premier, w tym premiery autorów śląskich (m.in. Albina Siewierskiego, Stanisława Bieniasza, Stanisława Piskorza). W zabrzańskim Teatrze Nowym pracowało (lub z nim współpracowało) wielu najlepszych aktorów scen śląskich, uhonorowanych Złotymi i Srebrnymi Maskami – regionalną nagrodą przyznawaną najwybitniejszym twórcom teatralnym. Byli wśród nich m.in.: Hanna Boratyńska, Wincenty Grabarczyk, Mieczysław Całka, Andrzej Lipski, Wojciech Leśniak, Zbigniew Stryj .

W 1974 roku Teatr Nowy uhonorowany został Złotą Odznaką „Zasłużonego w rozwoju województwa katowickiego”. Jako pierwszy teatr w Polsce wyróżniony został także Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Od 2000 Teatr Nowy w Zabrzu (wraz z Miastem Zabrze) jest organizatorem Ogólnopolskiego Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona. Dane dotyczące działalności Teatru Nowego w 2004 roku:

- liczba miejsc na sali teatralnej - 395
- liczba premier - 3
- liczba wystawionych spektakli - 155
- w tym: w siedzibie - 134
- w terenie - 21
- ilość widzów ogółem - 29.730
- w tym : w siedzibie - 23.244
- w terenie - 6.486
- liczba pracowników ogółem - 71 osób (66 etatów)
- w tym aktorów - 19 osób (19 etatów)

Źródło: www.teatrnowywwzabrzu.art.pl

• Miejska Biblioteka Publiczna

Miejska Biblioteka publiczna mieści się w Zabrzu przy ul. Ks. Józefa Londzina 3. Biblioteka została utworzona dnia 15 listopada 1945 roku. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Dane statystyczne za 2004 rok przedstawiono poniżej:

- Księgozbiór 227 586 książek
- Liczba pracowników 81 osób, w ty, 54 pracowników merytorycznych
- Liczba czytelników 39 416 osób

Porównanie danych statystycznych za lata 2002- 2004 prezentuje poniższa tabela:

Rok	Liczba czytelników*	Księgozbiór w woluminach	Wpływy w woluminach					Ubytki w woluminach
			Zakup ze środków samorządowych	Dotacje z Ministerstwa Kultury	Inne wpływy (dary itp.)	Przejęcie z innych bibliotek w ramach sieci	Wpływy ogółem	(książki zniszczone, zdeaktualizowane, nieodane przez czytelników)
2002	42 185	227 346	8 097	-	1 217	346	9 660	17 216
2003	40 024	222 508	7 812	-	4 293	122	12 227	17 065
2004	39 416	227 586	4 919	3 032	4 452	319	12 722	7 644

Źródło: Dane Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabrzu, 2004 rok

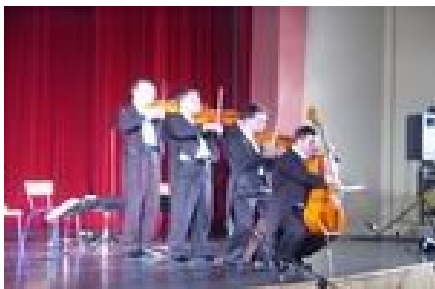
• Miejski Ośrodek Kultury

Miejski Ośrodek Kultury Guido mieści się w Zabrzu przy ul. 3-go Maja 91 a. Dysponuje salą widowiskową na 400 miejsc siedzących oraz salą bankietową na 40 - 50 miejsc siedzących.

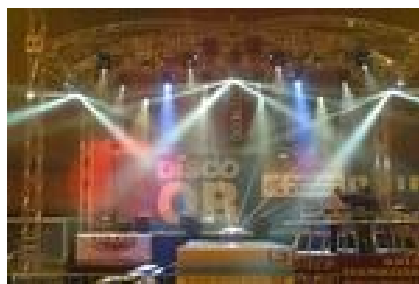
* Biblioteki nie prowadzą statystyk czytelników z podziałem na czytelników stałych, nowo zarejestrowanych bądź wyrejestrowanych.

Podstawowym założeniem działalności jest tworzenie warunków dla rozwoju wszelkich form aktywności kulturalnej mieszkańców miasta Zabrze. MOK* posiada 5 filii, należą do nich:

- 1) Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu – Biskupicach
- 2) Ośrodek Kultury Guido
- 3) Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu – Pawłowie
- 4) Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu – Kończycach
- 5) Kino "ROMA" w Zabrzu

Źródło: www.mok.art.pl

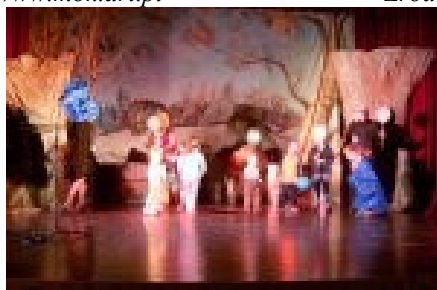
Źródło: www.mok.art.pl

Źródło: www.mok.art.pl

Źródło: www.mok.art.pl

Źródło: www.mok.art.pl

• Filharmonia

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Zabrzu powstała wiosną 1950 r. jako Filharmonia Górnicza Związku Zawodowego Górników. Początkowo zasadniczym celem działalności nowo powstałego zespołu symfonicznego było propagowanie i popularyzacja muzyki wśród klasy robotniczej śląskich zakładów pracy. Drugim nurtem działalności - szczególnie pielęgowanym do dziś, jest akcja koncertów dla dzieci i młodzieży ze specjalnie przygotowanymi programami.

W ponad 50-letniej działalności Orkiestry koncertowali z nią najwybitniejsi artyści z kraju i zagranicy.

Szczegółowe dane dotyczące działalności Filharmonii w 2004 roku przedstawiono poniżej:

* MOK- Miejski Ośrodek Kultury

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

▪ Liczba muzyków w 2004 r.	59
▪ Ilość miejsc na sali koncertowej	100
▪ Liczba koncertów w 2004 r.	103
▪ Liczba sprzedanych biletów w 2004 roku	8.650

Źródło: www.filharmonia.zabrze.pl

Szczegółowe dane liczbowe na temat ośrodków kulturalnych w Zabrzu przedstawiono w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Biblioteki			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Placówki biblioteczne			
biblioteki i filie	ob.	22	840
pracownicy bibliotek	osoba	54	2152
Księgozbiór	wol.	227586	16827333
czytelnicy w ciągu roku	osoba	39416	1090491
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	807631	22925916
punkty biblioteczne w mieście	ob.	0	22
punkty biblioteczne na wsi	ob.	0	26
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	4	145
Placówki biblioteczne według organu prowadzącego			
Ogółem			
biblioteki i filie	ob.	22	840
pracownicy bibliotek	osoba	54	2152
Księgozbiór	wol.	227586	16827333
czytelnicy w ciągu roku	osoba	39416	1090491
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	807631	22925916
punkty biblioteczne w mieście	ob.	0	22
punkty biblioteczne na wsi	ob.	0	26
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	4	145

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

prowadzone przez miasto na prawach powiatu			
biblioteki i filie	ob.	22	323
pracownicy bibliotek	osoba	54	1135
Księgozbiór	wol.	227586	7963760
czytelnicy w ciągu roku	osoba	39416	664631
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	807631	14149902
punkty biblioteczne w mieście	ob.	0	13
punkty biblioteczne na wsi	ob.	0	0
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	4	88

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

W Zabrzu mieszczą się 22 placówki biblioteczne, co stanowi 2,6% ogółu placówek bibliotecznych na terenie całego województwa.

Kina			
		Zabrze	Województwo Śląskie
Ogółem	ob.	2	56
Sale	sala	14	96
miejsca na widowni	miejsce	3447	26690
seanse ogółem	seans	20619	113306
seanse filmy produkcji polskiej	seans	1678	8806
widzowie ogółem	osoba	506590	3488654
widzowie na filmach produkcji polskiej	osoba	38904	300645
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	2	31

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Mieszkańcy Zabrza mają do dyspozycji dwa kina (Marzenie, Roma) oraz jedno z ośmiu w Polsce kompleksów kinowych Multikino. Jest to bardzo nowoczesny multikompleks, który w swym gmachu mieści nie tylko kina, lecz również inne miejsca, w których można przyjemnie spędzić wolny czas.

Źródło: UM Zabrze

Źródło: www.multikino.pl

Restauracje i bary pozwalają spokojnie czekać na rozpoczęcie seansu. Dla zmotoryzowanych kinomanów przygotowany jest specjalny parking. Budynek jest również przyjazny dla niepełnosprawnych.

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Muzea			
		Zabrze	Województwo Śląskie
muzea łącznie z oddziałami	ob.	2	43
Oddziały	ob.	0	8
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	47393	705362
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	0	11
Muzea w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu			
muzea łącznie z oddziałami	ob.	1	24
Oddziały	ob.	0	3
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	14919	305874
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	0	6

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok

Obecnie w Zabrzu przechowywaniem i gromadzeniem zbiorów muzealnych zajmują się dwa Muzea:

- **Muzeum Miejskie** - zajmuje się głównie działalnością wystawienniczą, od ponad 60 lat.

Początki Muzeum Miejskiego w Zabrzu sięgają 1935 roku. Strukturę Muzeum tworzą 4 działy:

- Dział Historii
- Dział Kultury
- Dział Plastyki
- Dział Dokumentacji, Oświaty i Promocji

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące działalności Muzeum Miejskiego w 2004 roku:

Liczba wystaw ogółem, w tym:	18
- w gmachu muzeum	12
- poza muzeum	6
Liczba zwiedzających	14 919
Liczba pracowników	15
Liczba nabytych eksponatów ogółem, w tym:	202
-zakupionych	86
-pozyskanych z darów	116
Ogółem zgromadzone eksponaty	19072

Źródło: Dane Muzeum Miejskiego w Zabrzu, 2004 rok

Źródło: www.muzeum-miejskie-zabrze.pl

- **Muzeum Górnictwa Węglowego** - działające od 23.01.1981 roku, prowadzi wiele wystaw stałych, oto niektóre z nich:
- Dzieje techniki w polskim górnictwie węglowym.
- Z górniczą lampką przez wieki.
- U górnika gra muzyka.
- Górnicze stroje.

Szczegółowe dane dot. działalności Muzeum w 2004 roku przedstawiono poniżej:

- W roku 2004 w MGW w Zabrzu zostało zorganizowanych 17 wystaw.
- Sprzedano bilety 32 474 osobom zwiedzającym.
- Na dzień 31 grudnia 2004 r. Zatrudnionych było 39 pracowników.
- Liczba posiadanych eksponatów to 32 5442 szt.

Na terenie Zabrza znajduje się wiele miejsc pamięci województwa Śląskiego:

L.P.	OPIS OBIEKTU	POŁOŻENIE
1.	Tablica na budynku, w którym do II wojny światowej mieściła się polska szkoła mniejszościowa	Zabrze - Mikulczyce, ul. Ogórka 1, Szkoła Podstawowa Nr 26
2.	Tablica upamiętniająca miejsce, na którym w 1924 roku zginął Roman Nowak członek Komunistycznej partii Polski	Zabrze, ul. Kasprowicza 14 i róg Hagera
3.	Tablica upamiętniająca miejsce starcia w dniu 2 maja 1921 roku Kompanii Zaborskiej Wojsk Powstańczych pod dow. Por. W. Czecha z niemiecką policją	Zabrze, ul. Wolności 387
4.	Tablica upamiętniająca żołnierzy Armii Czerwonej i Wojska Polskiego w czasie II wojny światowej. Tablica odsłonięta w 30 rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem i powrotu ziem zachodnich do macierzy	Zabrze, ul. Gen. de Gaulle'a 17, Dom Muzyki i Tańca
5.	Tablica na budynku, z którego 9 września 1967 roku przemawiał Prezydent Republiki Francuskiej Gen. Charles de Gaulle	Zabrze, ul. Gen. de Gaulle'a 17 Dom Muzyki i Tańca
6.	Tablica upamiętniająca Pawła Dubiela, uczestnika Powstania śląskiego, więźnia obozów koncentracyjnych, członka najwyższych władz SD, posła na sejm PRL, w latach 1945-50 prezydenta Miasta Zabrza	Zabrze, ul. Powstańców 5/7 Urząd Miejski, I piętro
7.	Tablica upamiętniająca mieszkańców Zabrza, którzy zginęli w walkach w czasie III Powstania Śląskiego – 39 nazwisk	Zabrze, ul. Powstańców 5/7 Urząd Miejski
8.	Tablica upamiętniająca zdobycie 3 maja 1921 roku przez Powstańców Śląskich siedziby kompanii niemieckich	Zabrze, ul. Wolności 215, budynek

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

	bojówkarzy	MPW i K
9.	Tablica na budynku, w którym w latach 1918-20 mieściła się Polska Rada Ludowa, której prezesem był dr Bronisław Hager, w latach 1920-21 Powiatowy Komisariat Plebiscytowy, a w czasie Powstań Śląskich mieściła się Powiatowa Komenda Wojsk Powstańczych pod dow. płk. Fryderyka Szędzielorza	Zabrze, ul. Powstańców 2, róg ul. Wolności
10.	Tablica upamiętniająca miejsce, gdzie 3 maja 1921 roku toczyły się walki przeciw niemieckiej policji	Zabrze, ul. Piastowska 11
11.	Tablica upamiętniająca 10 rocznicę powrotu Zabrze do Macierzy Polskiej	Zabrze, ul. Wolności 286
12.	Tablica upamiętniająca działalność Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, które kierowało walką polskich robotników o poprawę warunków bytu	Zabrze, ul. Pawła Dubiela 1
13.	Pomnik generała broni Karola Świerczewskiego „Waltera”	Zabrze, ul. 3-go Maja Park im. Gen. Świerczewskiego
14.	Pomnik Karola Miarki, działacza narodowego, krzewiciela kultury polskiej na Górnym Śląsku w okresie Wiosny Ludów	Zabrze, ul. Karola Miarki, róg ul. Powstańców Śląskich
15.	Pomnik Józefa Lompy, działacza okresu odrodzenia narodowego na Górnym Śląsku	Zabrze-Biskupice, ul. Bytomska
16.	Płyta ku czci poległych w czasie Powstań Śląskich i w czasie II wojny światowej – 10 nazwisk	Zabrze, Róg ul. Szymały i ul. Sejmowej
17.	Grób zbiorowy wojenny 32 Powstańców Śląskich z gminy Mikulczyce poległych 13 maja 1921 roku oraz 2 Powstańców Śl. poległych 16 lipca 1921 roku - płyta	Zabrze - Mikulczyce, ul. Gogolińska, Park im. G. Zapolskiej
18.	Grób zbiorowy wojenny Powstańców Śląskich oraz pomordowanych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych w latach II wojny światowej –pomnik nagrobny .	Zabrze-Pawłów, ul. Rogoźnicka, Cmentarz parafialny
19.	Pomnik nagrobny zlokalizowany na zbiorowym grobie wojennym 42 Powstańców Śląskich poległych w walkach o Górę Świętej Anny oraz w okolicach Sławic i Kędzierzyna	Zabrze, ul. Wolności 191, cmentarz parafialny
20.	Kwatera wojenna (groby zbiorowe wojenne) 52 żołnierzy Wojska Polskiego zmarłych z ran odniesionych na froncie nad Odrą i Nysą Łużycką	Zabrze - Rokitnica, ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego, Cmentarz parafialny
21.	Grób zbiorowy wojenny Eugeniusza Modla, Adolfa Ludni, Antoniego Szafarczyka, Alojzego Grabowego, Pawła Próby i Wiktora Herdziny poległych w III Powstaniu Śląskim	Zabrze - Rokitnica, ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego, Cmentarz parafialny
22.	Grób zbiorowy wojenny żołnierzy Wojska Polskiego, którzy zginęli 18 lipca 1945 roku podczas rozminowywania miasta	Zabrze, ul. Czołgistów, Cmentarz parafialny
23.	Cmentarz żołnierzy Armii Czerwonej i jeńców sowieckich (34 groby zbiorowe, pomnik)	Zabrze, ul. Sportowa, Osiedle XX-lecia (Janek) Las komunalny

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

24.	Pojedyncze mogiły wojenne Powstańców Śląskich (E. Pasterniak, J. Wolny, A. Nocom, W. Fusek, J. Bończyk)	Zabrze – Kończyce, ul. Paderewskiego, cmentarz parafialny
25.	Pomnik Kombatanta Polskiego	Zabrze, ul. Gen. de Gaulle’a 17
26.	Pomnik Wincentego Pstrowskiego	Zabrze, ul. 3-go maja, róg ul. Św. Floriana
27.	Głaz z krzyżem powstańczym	Zabrze, ul. Końcowa, róg ul. Wolności
28.	Głaz z tablicą ku czci poległych w Powstaniach Śląskich oraz pomordowanych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych	Zabrze – Kończyce, ul. Paderewskiego
29.	Pomnik poświęcony żołnierzom 2 Korpusu Wojska Polskiego poległym w bitwie o Monte Cassino w maju 1944 roku	Zabrze, Aleja Bohaterów Monte Cassino
30.	Głaz z tablicą ku czci patriotów polskich mieszkańców Pawłowa poległych w latach 1939-1956	Zabrze – Pawłów, ul. Rogoźnicka, cmentarz parafialny
31.	Tablica na budynku, w którym w latach 1926-1933 miał swoją siedzibę Komitet Obwodowy Komunistycznej Partii Polski	Zabrze – Biskupice, ul. Kasprowicza 1
32.	Grób zbiorowy wojenny żołnierzy niemieckich poległych podczas walk pod koniec stycznia 1945 roku – pomnik nagrobny.	Zabrze – Biskupice, Cmentarz parafialny
33.	Mogiły wojenne żołnierzy niemieckich, którzy zmarli w obozie po zakończeniu II wojny światowej	Zabrze – Zaborze, ul. Wolności, cmentarz parafialny
34.	Bryła granitowa z tablicą poświęconą pamięci społeczności żydowskiej miasta Zabrze. Bryła na miejscu, gdzie stała zbudowana w 1872 roku synagoga spalona w „Noc Kryształową” 9/10 listopada 1938 roku	Zabrze, ul. Brysza
35.	Tablica na budynku, w którym w marcu 1939 roku miał miejsce protest ludności polskiej miasta Zabrze przeciwko rugowaniu języka polskiego z życia publicznego	Zabrze, Plac Teatralny 1, Budynek Teatru Nowego
36.	Tablica upamiętniająca: Jana Czypczara, Bernarda Szwedę, Joachima Gajdzika i Mirosława Śmiałka, bohaterskich funkcjonariuszy zabrzańskie straży pożarnej, którzy w służbie społecznej oddali swe życie	Zabrze, ul. Stelmacha 22, Budynek Państwowej Straży Pożarnej
37.	Grób zbiorowy wojenny Powstańców Śląskich – pomnik	Zabrze – Biskupice, ul. Bytomska 37, cmentarz parafialny
38.	Grób zbiorowy wojenny żołnierzy Armii Czerwonej poległych podczas wyzwania dzielnicy Zaborze i Biskupice – pomnik	Zabrze, ul. Wolności naprzeciw ul. Lompy
39.	Pomnik Władysława Broniewskiego	Zabrze, Park Władysława Broniewskiego
40.	Pomnik braterstwa broni	Zabrze, ul. Powstańców Śląskich,

		Naprzeciw Urzędu Miejskiego
41.	Grób Wincentego Pstrowskiego (pochówek rodzinny) – pomnik nagrobny	Zabrze, ul. Czołgistów, cmentarz parafialny
42.	Pomnik górników - grób zbiorowy górników, którzy zginęli na posterunku pracy 10 stycznia 1923 roku w KWK „Abwehr” (Mikulczyce) w czasie pożaru .	Zabrze – Mikulczyce, ul. Gogolińska, Park im. G.Zapolskiej
43.	Pomnik ku czci mieszkańców Zabrze poległych w czasie II wojny światowej	Zabrze, ul. Cmentarna, Cmentarz ewangelicko-katolicki
44.	Tablica upamiętniająca internowanych w latach 1981-1982	plac przykościelny parafii pw św. Jadwigi w Zabrzu przy ul. Wolności 504
45.	Głaz granitowy w miejscu gdzie złożono urnę z ziemią z Cmentarza Łyczakowskiego we Lwowie i Cmentarza Orląt Lwowskich oraz Katynia	plac kościelny przy parafii pw. św. Anny Zabrze ul. 3-go Maja
46.	Tablica upamiętniająca nadanie Gimnazjum Nr 16 w Zabrzu im. Bohaterów Monte Cassino i poświęcenie sztandaru w 60-rocznicę bitwy w 2004r	Zabrze ul. Szenwalda 2 Gimnazjum Nr 16
47.	Tablica pamiątkowa poświęcona mieszkańcom Zabrze wywiezionym w 1945 roku do łagrów sowieckich oraz represjonowanym żołnierzom – górnikom pracującym przymusowo w zabrzańskich kopalniach w latach 40. i 50. XX wieku	Zabrze ul. 3-go Maja 19 budynek Muzeum Górnictwa Węglowego

Źródło: www.zabrze.magistrat.pl, 2004 rok

13.2 Sport i rekreacja

Na terenie Zabrze znajduje się wiele obiektów sportowych i rekreacyjnych. Do najbardziej znanych i wsławionych należy stadion Górnika Zabrze, klubu będącego sportową wizytówką miasta już od wielu lat.

Równie atrakcyjną ofertą zarówno dla mieszkańców jak i turystów są takie obiekty jak:

➤ Miejski Ogród Botaniczny

Miejski Ogród Botaniczny jest położony w śródmieściu Zabrze. Ogród powstał w 1938 roku. W chwili obecnej ogród ma kształt nieregularnego wieloboku, który zajmuje powierzchnię ok. 6,5 ha. Posiada w części parkowej ok. 5000 okazów drzew i krzewów oraz kolekcję roślin zielnych wieloletnich liczącą ponad 200 taksonów (łącznie z dziko rosnącymi). W 2004 roku założono na terenie Ogrodu Rosarium, które zostało obsadzone 2500 sztuk róż, różnych typów w 64 odmianach. Są tu dwa stawy naturalne oraz sztuczne oczko wodne z wyspą pośrodku.

Źródło: www.mob-zabrze.pl

Źródło: www.mob-zabrze.pl

Źródło: www.mob-zabrze.pl

➤ Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu (MOSiR)

Zabrzańska Hala Widowiskowo-Sportowa jest największym tego rodzaju obiektem w Polsce. Jej walorem jest nie tylko wielkość, lecz także wysoki standard wyposażenia oraz nowoczesne rozwiązania architektoniczno-techniczne pozwalające na przyjęcie i obsługę osób niepełnosprawnych. Kubatura obiektu wynosi 145 tysięcy metrów sześciennych. Mieszczą się tutaj:

- arena główna o powierzchni 5900 m² ,
- hale o powierzchni 1580 m² ,
- pomieszczenia towarzyszące o powierzchni ok. 1000 m² ,
- sala gimnastyczna,
- sala wykładowa,
- kawiarnia,
- siłownia,
- sauna,
- squash.

Hala posiada pełnowymiarowe boisko (102 na 55 metrów) do gry w piłkę nożną oraz dziewięć kortów tenisowych. W zabrzańskej Hali Widowiskowo-Sportowej - obok wielkich imprez sportowych, takich jak np. Mistrzostwa Polski w Lekkiej Atletyce, Międzynarodowe Zawody Piłkarskie czy Międzynarodowe Zawody Bokserskie, imprez artystycznych (koncerty zespołów "Deep Purple", "Black Sabbath", "Slade") organizowane są imprezy targowe, krajowe i międzynarodowe.

Źródło: www.mosirnet.slask.pl

Źródło: www.mosirnet.slask.pl

➤ Miejski Zakład Kąpielowy

Budynek łaźni miejskiej powstał w latach 1927-29. Kubatura budynku wynosi 14 185 m³, powierzchnia użytkowa stanowi 3 212 m². Basen ma wymiary 24,5 x 10 m. Wśród dodatkowych pomieszczeń wyróżnić można: salę gimnastyczną, sauny (suche, mokre), natryski, kabinę do bicia szkockich, szatnie, sanitariaty, pomieszczenia do leżakowania, biura. Obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych, m.in.: dźwig sufitowy umożliwiający przeniesienie osoby niepełnosprawnej z wózka inwalidzkiego do basenu.

Źródło: www.basenkryty.republika.pl

Źródło: www.basenkryty.republika.pl

W poniższych zestawieniach tabelarycznych przedstawiono szczegółowe dane dotyczące obiektów sportowych m.in. liczbę obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz stowarzyszeń i klubów działających na terenie miasta.

Obiekty sportowe i rekreacyjne na terenie miasta Zabrze		
Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja w mieście
1	Obiekt sportowy S.S.A. „Górnik” Zabrze	ul. Rosevelta 81
2	Hala sportowa „Sparta- MOSiR”	ul. Szafarczyka 16
3	Obiekt sportowy- Sparta-MOSiR”	ul. Żniwiarzy
4	Basen otwarty	ul. Krakowska
5	Hala sportowa MKS „Górnik Zabrze”	ul. Roosevelta 81
6	Hala Sportowa MOSiR-Powen Zabrze	ul. Wolności 402
7	Obiekt sportowy Sparta-MOSiR”	
8	Obiekt sportowy KS „Walka Zabrze”	ul. Jaskółcza 40

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

9	Obiekt piłkarski „Stal-MOSiR”	ul. Bytomska
10	Sala sportowa UKS „Trampkarz 22”	ul. Bytomska 94
11	Obiekt sportowy KS „Mostostal”	ul. Piłsudskiego 83
12	Obiekt klubu „Piaś”	ul. Rogoźnicka 1
13	Budynek klubowy KS „Koksownik”	ul. Rataja 22 a
14	Obiekt sportowy KS „Społem”	ul. Traktorzystów 1
15	Obiekt KS „Gwarek”	ul. Zamkowa 1
16	Hala sportowa KS „Iskra”	ul. Wolności 392
17	Hala sportowa MOSiR	ul. Matejki 6
18	Lodowisko naturalne	ul. Majnusa
19	Kąpielisko Miejskie	ul. Roosevelta 81
20	Kąpielisko Leśne	ul. Srebrna 1
21	Obiekt sportowy UKS „Quo Vadis”	ul. Daleka 2
22	Sala sportowa UKS „Spartakus”	ul. Olchowa 4
23	Budynek klubowy KS „Gazobudowa”	
24	Obiekt klubu sportowego Salos-Splot	ul. Kruczkowskiego
25	Obiekt zakładu kąpielowego	ul. Plac Krakowski
26	Obiekt klubowy MKS „Zaborze”	ul. Wyciska 5

Źródło: Dane Wydziału Kultury, Sportu i Promocji Miasta, 2004 rok

Lista klubów i stowarzyszeń sportowych działających na terenie miasta Zabrze		
Lp.	Nazwa klubu, stowarzyszenia	Dziedzina
1	Górnik Zabrze S.S.A	Piłka nożna
2	KS MOSiR	Piłka nożna, siatkówka, piłka ręczna, szachy
3	Walka Zabrze	Piłka nożna, akrobatyka sportowa dziewcząt, boks
4	Sparta Zabrze	Piłka nożna, tenis stołowy, piłka ręczna
5	Stal MOSiR Zabrze	Piłka nożna
6	Gazobudowa Zabrze	Piłka nożna
7	Mostostal Zabrze	Tenis ziemny
8	Piaś Pawłów	Piłka nożna
9	Koksownik Zabrze	Piłka nożna, żeglarsstwo
10	Społem Grzybowice	Piłka nożna
11	SKS Gwarek	Piłka nożna
12	MOSiR - Bobry	Koszykówka męska
13	MKS Market - Plus	Koszykówka męska
14	Grodzki Szkolny Związek Sportowy	Siatkówka, badminton
15	Okręgowy Związek Piłki Nożnej	Piłka nożna
16	Klub Żeglarski „Stal”	żeglarsstwo
17	Splot - Sport	Siatkówka, piłka nożna, badminton
18	MKS „Górniki”	Lekkoatletyka
19	Towarzystwo Centrum	Szachy
20	ZHP- Hufiec Zabrze	Biegi na orientację
21	Towarzystwo Brydżowe „Śląsk”	Tenis ziemny, brydż
22	WOPR	Pływanie, ratownictwo
23	KS „GO”	Gra „GO”

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

24	KS „Globtroter”	Turystyka- wspinaczka górską
25	KG „Iskra”	Gimnastyka artystyczna dziewcząt
26	Zabrzański Klub Karate	Karate
27	MKS „Zaborze”	Piłk nożna, piłk ręczna
28	Klub Żeglarski „Klar”	żeglarstwo
29	Klub Strzelecki	strzelectwo
30	Klub Taekwon-do	Taekwon-do
31	MSPN „Górnik” Zabrze	Piłk nożna
32	P.T.T.K. Zabrze	Turystyka i turystyka rowerowa
33	KS. „Samuraj”	Wschodnie sporty walki
34	Stowarzyszenie „Delfiny”	Płetwonurkowie
35	Olympia Athlete	Kulturystyka
36	AZS „Śląskiej Akademii Medycznej”	Siatkówka, piłk nożna, narciarstwo
37	Towarzystwo Pływackie „Weterani”	pływanie
38	Klub Sportowy „Zaborze”	Piłk nożna kobiet
39	Klub Jeździecki „Nowy Dwór”	jeździectwo
40	Stowarzyszenie Wspierania Sportu Młodzieżowego „Promotor”	Piłk nożna
41	U.K.S. „Trampkarz”	Judo, piłk nożna
42	U.K.S. „Spartakus”	Siatkówka i koszykówka dziewcząt
43	U.K.S. przy SP - 14	lekkoatletyka
44	U.K.S. „Trzynastka”	Siatkówka, koszykówka
45	U.K.S. „Orientuś”	Biegi na orientację
46	U.K.S. „Extreme”	Turystyka górską i kolarska
47	U.K.S. „Jedynka”	Pływanie, koszykówka
48	U.K.S. „Rokita”	siatkówka
49	K.S. „Fux”	Kick-boxing
50	UKS „Qvo-Vadis”	siatkówka
51	HUKS „Watra”	Klub harcerski
52	UKS „Colloseum”	kulturystyka
53	WD – 40 Biker	kolarstwo

Źródło: Dane Wydziału Kultury, Sportu i Promocji Miasta, 2004 rok

Zabrze to miejsce gdzie odbywa się wiele imprez sportowych. Część z nich ma charakter cykliczny, w związku z czym odbywają się co roku.

W poniższej tabeli zaprezentowano wykaz imprez sportowych i kulturalnych, które były organizowane w 2004 roku.

Lp.	Nazwa imprezy
1	Bał sportu
2	Turniej piłki nożnej o Puchar Przew. Rady Miejskiej
3	Turniej piłki nożnej o puchar Prezydenta Miasta
4	Mistrzostwa Polski Politechnik
5	Mistrzostwa Polski w gimnastyce
6	Mistrzostwa Polski w tenisie 14-16 lat
7	Wiosenny Turniej w piłce nożnej
8	Mistrzostwa Zabrze w slalomie gigancie -Bytom
9	Zawody lekkoatletyczne o Puchar Prezydenta Miasta
10	„Tydzień Ziemi”
11	Mistrzostwa Polski w Zapasach – UKS Zaborze

12	Turniej Ogólnopolski „Mlekołaki”
13	Turniej koszykówki o Puchar J. Cymorka
14	Wiosenny Festyn na obiektach „Walki”
15	Festyn sportowy w Pawłowie (koszykówka, siatkówka)
16	Szachowe Mistrzostwa Śląska - szachy
17	Piłkarski Turniej na „Górniku”
18	Turniej piłkarski 3 i 4 klas w piłce nożnej
19	Międzynarodowy Turniej Brydżowy „Barbórka 2004”
20	Mistrzostwa Polski w boksie juniorów
21	Turniej piłkarski – Francja, Niemcy
22	Halowy Turniej w ramach „Zabrzańskiej Jesieni”
23	Młodzieżowy turniej (Korea-Japonia)
24	Mistrzostwa Polski zespołów klubowych
25	Akcja „Lato w Mieście” Mostostal
26	Turniej Ochotniczych Straży Pożarnych
27	Mistrzostwa Świata szkół Salezjańskich
28	Mistrzostwa Polski w tenisie 16-lat
29	Turniej w piłce nożnej 5-osobowej o puchar Prezydenta
30	Turniej szkół podstawowych i gimnazjalnych
31	Mistrzostwa Śląska w Ringo
32	Turniej 3-siatkarskich o puchar Prezydenta
33	Turniej tenisa z okazji odzyskania niepodległości
34	Turniej Indywidualny w „GO”
35	Turniej piłkarski im. E. Pohla
36	Puchar ogólnopolski dr J. Michałowicza
37	Ferie na sportowo
38	Turniej Tańca Sportowego
39	Mistrzostwa Polski w piłce ręcznej
40	Wyjazd na zawody do Trnavy (samorząd)
41	Wyjazd młodzieży zabrzańskiej do Trnavy
42	Mistrzostwa Polski nauczycieli
43	Wyścigi rowerowe (Jesień) WD-40
44	Jesienny turniej tenisa stołowego i siatkówki
45	Międzynarodowe Mistrzostwa Straży Mundurowych
46	Wiosenny Turniej w piłce ręcznej
47	Wyjazd na turnieje eliminacyjne MP - Piłka ręczna
48	Liga zakładowa w Zabrzu
49	Turniej dzielnicowy skata sportowego
50	Nagrody rzeczowe za Mistrzostwa Polski
51	Mistrzostwa Śląska w Taekwon-do
52	Igrzyska integracyjne „Zabrze-2004”
53	Turniej Głuchych
54	Mistrzostwa Polski – Samorząd (Reda)
55	Zabrzański Piknik z Baseballlem - Pawłów
56	Turniej Miast i Gmin
57	Mistrzostwa Polski w gimnastyce
58	K.S. „Weterani” – wyjazd na Mistrzostwa Europy
59	Zawody żeglarskie szkół podstawowych i gimnazjalnych
60	Majowe zawody pływackie
61	Wiosenne zawody w biegach na orientację
62	Otwarty Turniej „I MATA”

Źródło: Dane Wydziału Kultury, Sportu i Promocji Miasta, 2004 rok

13.3 Baza noclegowa turystyki i obiekty zbiorowego zakwaterowania

Baza noclegowa w Zabrzu reprezentowana jest przez hotele, motele i pensjonaty. Do najbardziej znanych i największych obiektów należą:

•Hotel **DIAMENT**,

Hotel Diament w Zabrzu to nowoczesny, komfortowy i bardzo funkcjonalny obiekt, oznaczony kategorią trzech gwiazdek i przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych ruchowo. Hotel dysponuje 86 miejscami noclegowymi, zlokalizowanymi w 15 pokojach jednoosobowych, 26 pokojach dwuosobowych, 2 pokojach trzyosobowych oraz 4 apartamentach.

Ponadto hotel posiada dwie klimatyzowane sale konferencyjne (dla 20 i 40 osób) wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizualny, tablice suchościerne, flipchart, stałe łącze internetowe. Hotel posiada również kompleks rekreacyjny (sauna i siłownia), gabinet medycyny chińskiej, wydzielone pokoje dla niepalących oraz całodobowy strzeżony parking.

Źródło: www.hoteldiament.pl

•Hotel **IBIS ZABRZE**,

Hotel ten zaliczany jest do klasy dwugwiazdkowych, dysponuje 116 pokojami dwu- oraz jednoosobowymi. Pokoje wyposażone są w łazienkę tv-sat, klimatyzację i telefon. W hotelu mieści się restauracja oraz 24-godzinny snack-bar.

Źródło: www.hotelewpolsce.com.pl

Źródło: UM Zabrze

•Hotel **SILVIA**,

Hotel "SILVIA" w Zabrzu przy ul. Knurowskiej 17 usytuowany jest na granicy Gliwic i Zabrze w odległości 300 metrów od węzła komunikacyjnego na drodze DK-4. Hotel dysponuje:

- 47 pokojami (w tym 3 studia i 3 pokoje dla niepełnosprawnych)
- łączem internetowym w każdym pokoju

- piętrem dla niepalących
- pokojami dla niepełnosprawnych
- restauracją (klimatyzowana na 120 osób)
- drink-barem
- dwiema salami konferencyjnymi (na 12 i 50 osób)
- kioskiem
- parkingiem dozorowanym

Źródło: www.hotel.gliwice.pl

•Hotel **ETAP**,

Hotel usytuowany jest w Zabrzu, w dzielnicy Biskupice, przy trasie lokalnej Zabrze - Bytom, oraz w pobliżu zjazdu z trasy E40. Hotel oferuje noclegi w dwóch apartamentach oraz 26 pokojach jedno- i dwuosobowych. Pokoje posiadają łazienkę, TV sat, lodówkę. Ponadto obiekt dysponuje siłownią, sauną i solarium.

W okresie letnim do dyspozycji jest ogródek grillowy. W kompleksie hotelowym są miejsca parkingowe. Hotel posiada również salkę konferencyjną. Przystosowany jest dla obsługi osób niepełnosprawnych

Źródło: www.hoteletap.pl

•Hotel **STAROPOLSKI**

Hotel mieści się w pobliżu trasy A4 Kraków – Wrocław. Hotel dysponuje 11 pokojami, w tym trzema apartamentami oraz salą konferencyjną. Zarówno apartamenty, jak i pokoje wyposażone są w odbiorniki telewizyjne, aparaty telefoniczne, łącza internetowe, a także praktyczne mini-barki. W hotelu mieści się restauracja oraz kantor wymiany walut.

Źródło: www.staropolski.zabrze.pl

•**Hotel AMBASADOR**

Hotel działa na rynku usług hotelarskich od 1994 roku. Hotel dysponuje:

- 19 pokojami dwuosobowymi,
- 7 pokojami trzyosobowymi,
- 2 pokojami typu studio.

Wszystkie pokoje wyposażone są w telewizję satelitarną, radio, telefon oraz możliwość połączenia z Internetem. Każdy pokój wyposażony jest w odrębny węzeł higieniczno-sanitarny z prysznicem i toaletą.

Na terenie hotelu ponadto znajduje się restauracja oraz parking strzeżony.

Źródło: www.mosirnet.slask.pl

Poza wymienionymi powyżej w Zabrzu znajdują się hotele:

- 1) Gazobudowa
- 2) Klon
- 3) Pogoń
- 4) Ślązak

Ponad to usługi hotelarskie realizowane SA przez „Euro-Tramp”.

14 Handel

14.1 Handel detaliczny

Szczegółowe dane dotyczące rodzajów działalności, liczby placówek oraz liczby pracowników przedstawiają poniższe wykresy.

Wyjaśnienie użytych symboli:

Liczba pracowników:

A: 0-9

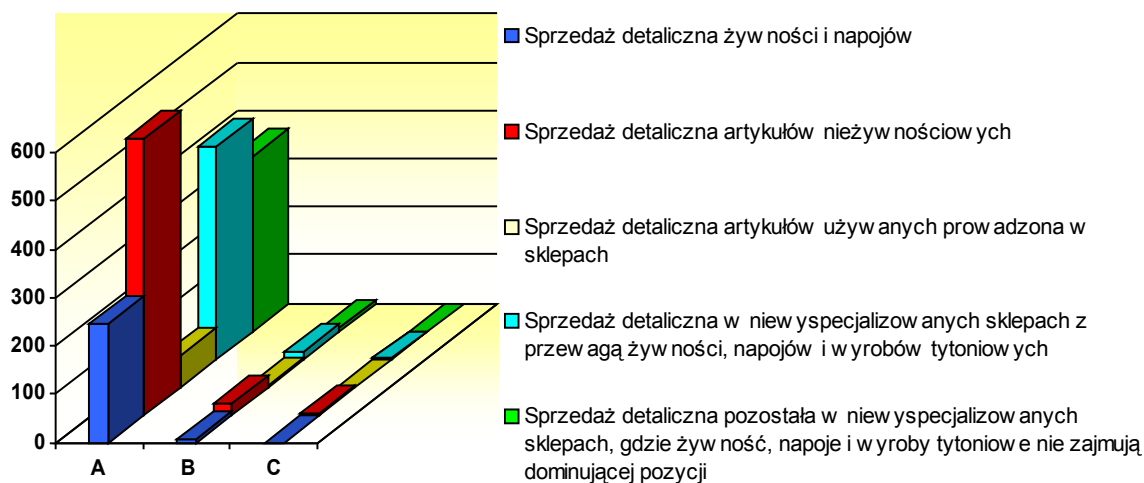
B: 10-49

C: 50-249

D: 250-999

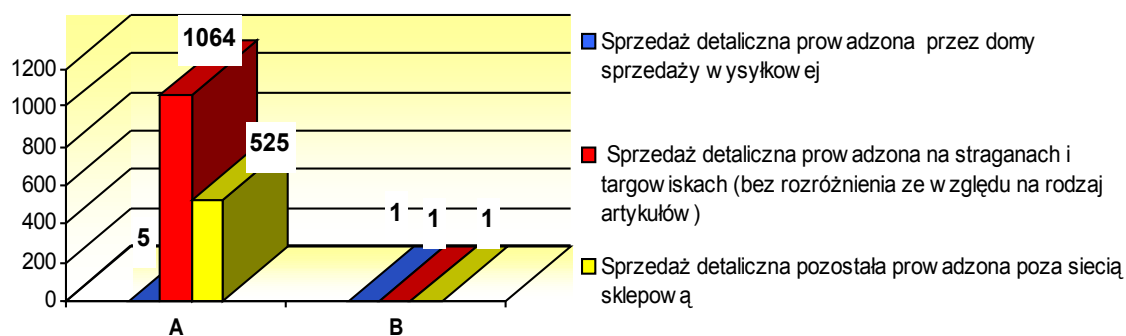
E: powyżej 999

a) Sklepy, stragany, targowiska, domy sprzedaży wysyłkowej

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

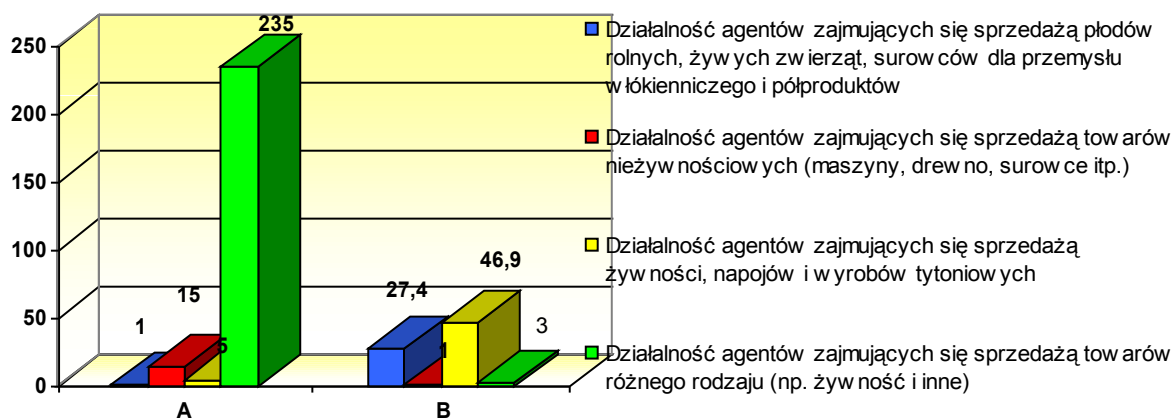
b) Pozostała sprzedaż

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

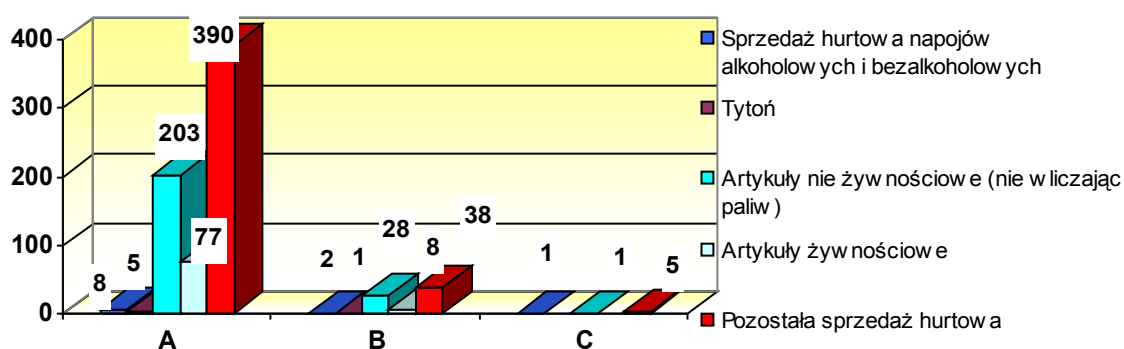
14.2 Handel hurtowy

a) Sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie (działalność agentów)

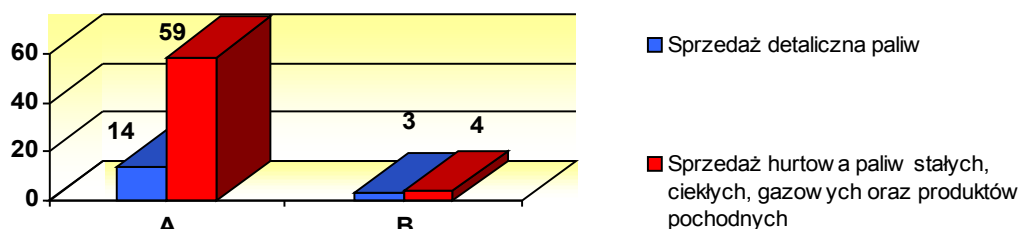
Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

b) Pozostały handel hurtowy

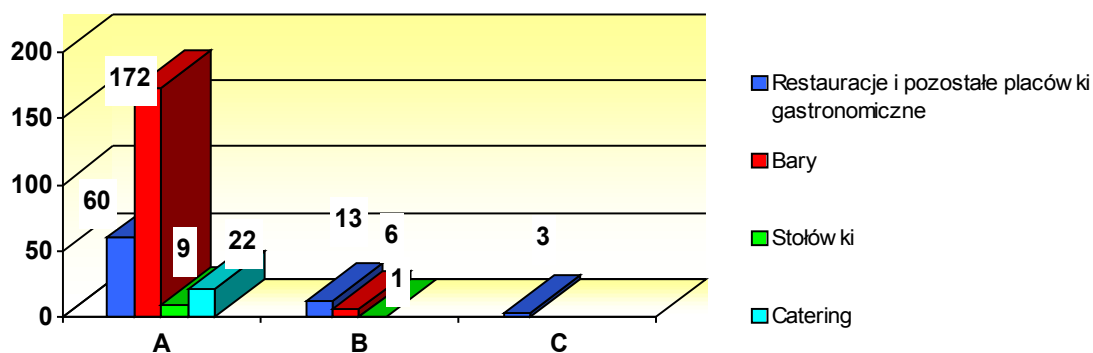
Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

14.3 Sprzedaż paliw

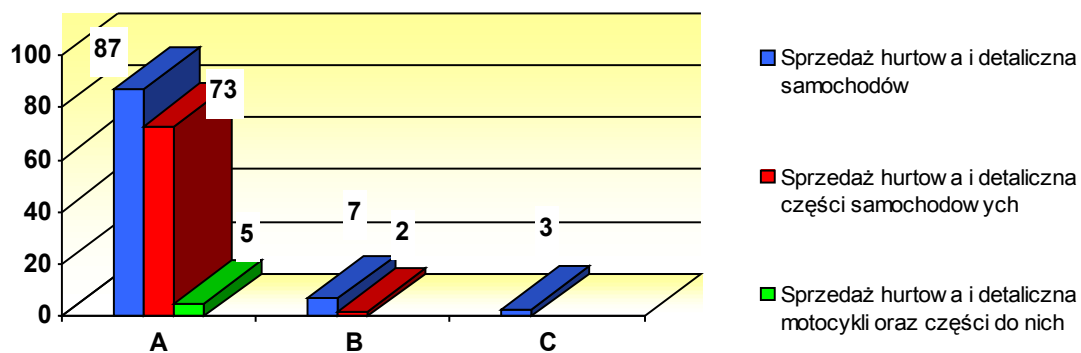
Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

14.4 Placówki gastronomiczne

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

14.5 Pozostały handel hurtowy i detaliczny artykułami nieżywnościowymi

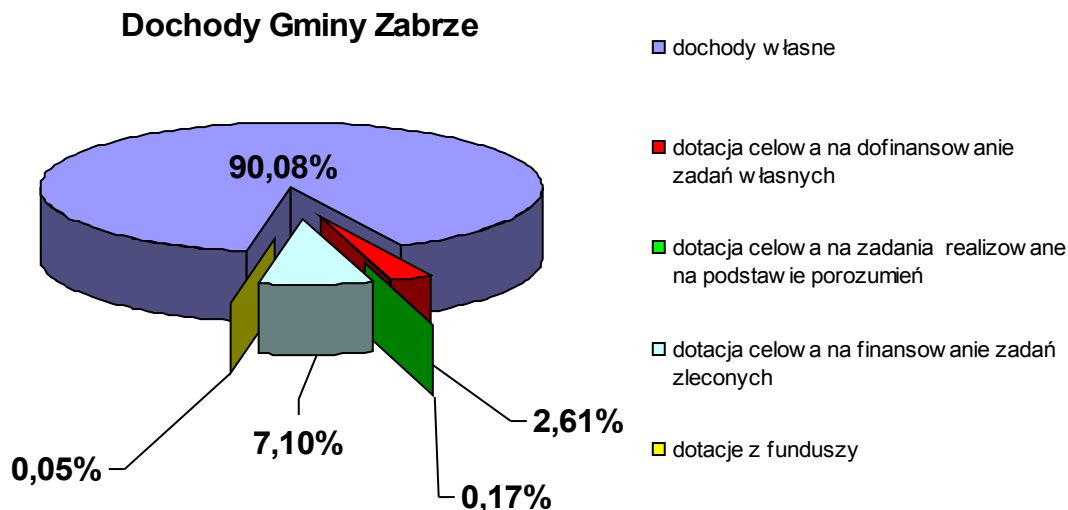

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich, 2004 rok

15 Budżet gminy Zabrze za 2004 rok

➤ Dochody Gminy Zabrze- wyszczególnienie

Na poniższym wykresie przedstawiono dochody miasta Zabrze osiągnięte w 2004 roku.

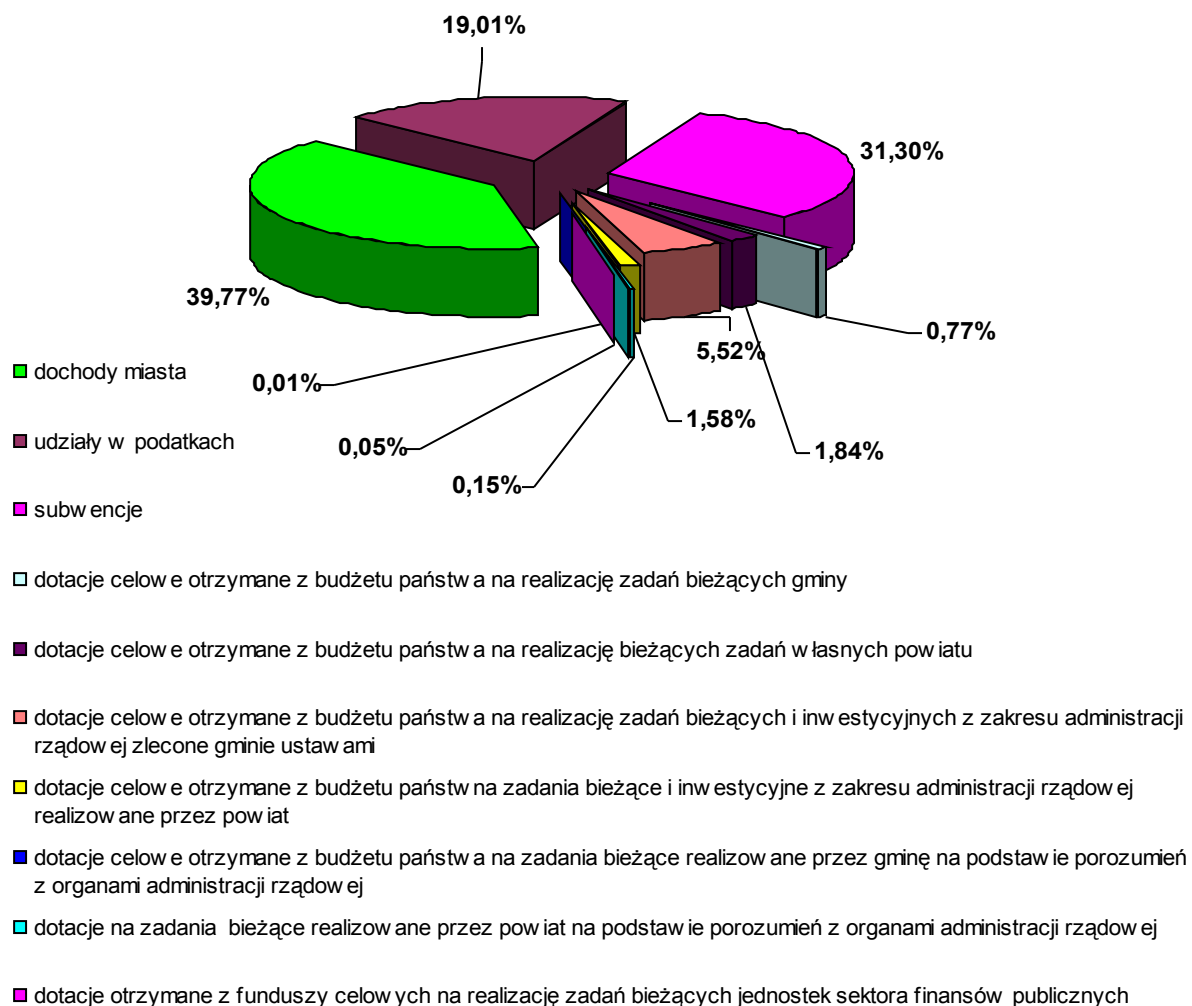
Źródło: Roczne Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za rok 2004; Opracowanie Wydziału Budżetu i Finansów, 2004 rok

Jak wynika z wykresu, dużą część dochodów miasta Zabrze stanowiły dochody własne (90%).

➤ Dochody Gminy Zabrze ze względu na ich źródło

W 2004 roku osiągnięto dochody ogółem w wysokości 438.831.250 zł tj. 97,2% prognozowanych dochodów rocznych. Daje to dochód na jednego mieszkańca Zabrze w wysokości 2.271 zł. Jest to wzrost w stosunku do roku 2003 o 14,6%.

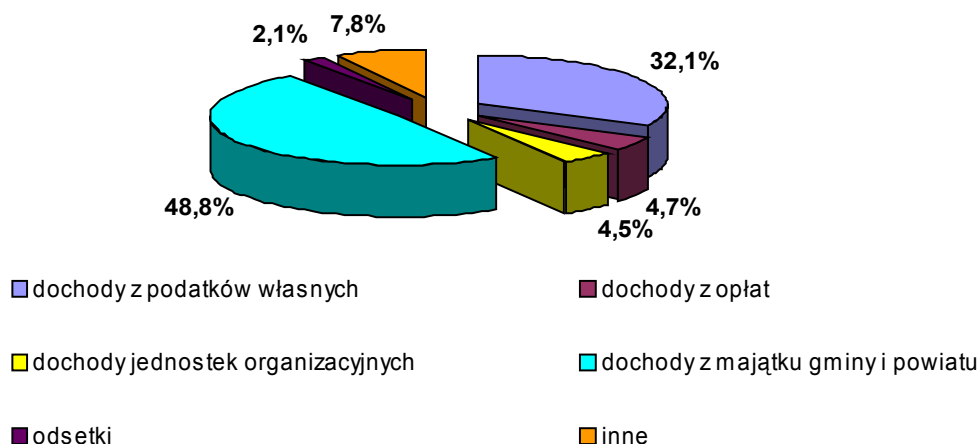
Wzrost dochodów w 2004 roku o 13,7 punktów procentowych w stosunku do roku 2003 wynika zarówno z przyczyn niezależnych od miasta jak i od znacznie wyżej zrealizowanych dochodów, szczególnie w zakresie podatków i opłat lokalnych. Analiza struktury dochodów miasta Zabrze ze względu na źródło ich pochodzenia wykazała, iż największym ich źródłem były dochody miasta oraz subwencje (kolejno: 39% i 31%). Znaczącą część stanowiły również udziały w podatkach.

Źródło: Roczne Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za rok 2004; Opracowanie Wydział Budżetu i Finansów, 2004 rok

➤ Dochody własne miasta

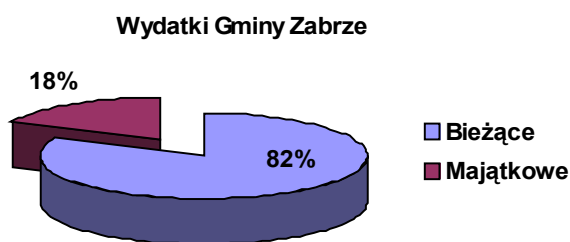
Wykonanie dochodów własnych budżetu miasta Zabrze za rok 2004 zamknęło się kwotą 174.528.499 zł, co stanowi 39,8% ogółem dochodów budżetu miasta. Na poniższym wykresie zestawiono poszczególne pozycje składające się na dochody własne miasta.

Źródło: Roczne Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za rok 2004; Opracowanie Wydział Budżetu i Finansów, 2004 rok

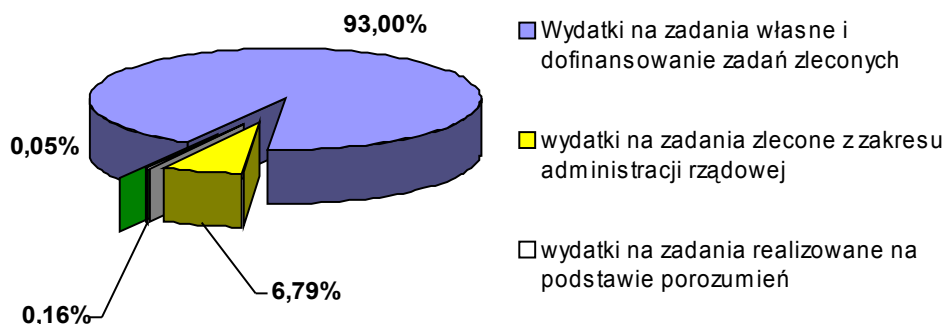
Jak przedstawia wykres największym źródłem dochodów własnych gminy Zabrze były dochody z majątku gminy i powiatu, znaczną część stanowiły również dochody z podatków własnych.

➤ Łączne wydatki Gminy Zabrze

Źródło: Roczne Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za rok 2004; Opracowanie Wydział Budżetu i Finansów, 2004 rok

➤ Wydatki Gminy Zabrze

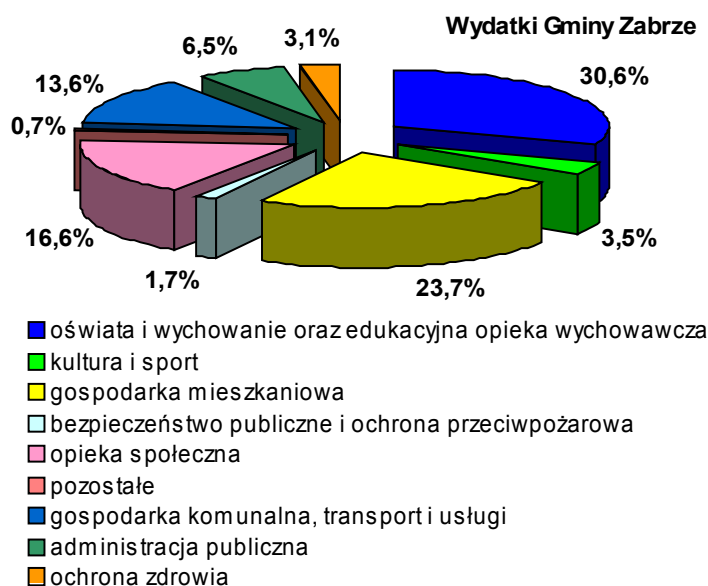

Źródło: Roczne Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za rok 2004; Opracowanie Wydział Budżetu i Finansów, 2004 rok

Największe wydatki z budżetu Gminy przeznaczone były na zadania własne oraz na dofinansowanie zadań zleconych (93%).

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA 2004 ROK

Struktura procentowa podstawowych wydatków budżetu miasta Zabrze w 2004 roku przedstawia się następująco:

Źródło: Roczne Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za rok 2004; Opracowanie Wydział Budżetu i Finansów, 2004 rok

Jak wynika z wykresu największa część wydatków gminy Zabrze została poniesiona na realizację zadań z zakresu oświaty i edukacji. Znaczny procent stanowiły również wydatki na gospodarkę mieszkaniową, opiekę społeczną oraz gospodarkę komunalną, transport i usługi.

Osiągnięte dochody budżetu za 2004 rok są niższe od zrealizowanych wydatków o kwotę 12.943.252 zł. Jednocześnie w 2004 roku spłacono raty kapitałowe od kredytów i pożyczek zaciągniętych w latach ubiegłych na kwotę 11.600.000 zł i udzielono pożyczek na kwotę 1.000.000 zł, co daje ujemny wynik finansowy na poziomie -25.543.252 zł. Zgodnie z przyjętym budżetem miasta zakładany ujemny wynik finansowy miał wynieść 38.168.607 zł, w efekcie czego uzyskano w 2004 roku niewykorzystane środki w wysokości 11.656.748 zł. Są to środki niewykorzystane na realizację m.in.:

- Budownictwa zastępczego w ramach budowy Drogowej Trasy Średnicowej,
- Pokrycia ujemnego wyniku finansowego po zlikwidowanym SPOZ Zespólny Szpital Rejonowy w Zabrzu,
- Środki na udzielenie ewentualnych poręczeń.

Środki te zostały wprowadzone do budżetu miasta na rok 2005 jako nadwyżka środków na rachunku budżetu miasta i zostały przeznaczone na sfinansowanie w/w wydatków w bieżącym roku.

16 Współpraca międzynarodowa i promocja gminy Zabrze

16.1 Formy promocji miasta Zabrze

W 2004 roku Wydział Kultury, Sportu i Promocji Miasta zlecił:

- dodruk albumów promocyjnych „Spacer po Mieście” ,
- dodruk zaktualizowanego albumu „Oblicze Miasta” (album rozdawane były przez cały rok gościom odwiedzającym miasto Zabrze),
- wydanie map Zabrze oraz pocztówek, a także grafik miejskich,
- zakup szeregu prezentów, gadżetów i upominków rozdawanych gościom Prezydenta Zabrze oraz dla pracowników Urzędu Miejskiego, którzy odbywają rozmowy służbowe z ważnymi gośćmi, inwestorami, urzędnikami wyższego szczebla,
- zrealizowanie filmu promującego turystykę przemysłową w Zabrzu (wydany został w trzech wersjach językowych: polskiej, niemieckiej i angielskiej), wykonanie „ciast miejskich” z okazji międzynarodowej konferencji (były one rozdawane gościom konferencji, a także dostępne w sprzedaży w miejscowej cukierni „Roker”),
- wykonanie kalendarzy promocyjnych (rozpowszechnianych w placówkach miejskich, na terenie województwa oraz na targach turystycznych w kraju).

Ponadto w 2004 roku umieszczano reklamy miasta Zabrze oraz artykuły promocyjne w publikacjach oraz czasopismach oraz stworzono na oficjalnej stronie Urzędu Miasta - dział „Turystyka” zawierający informacje o wszystkich ciekawych miejscach wartych zwiedzenia lub obejrzenia w mieście, bazie hotelowej, restauracjach, obiektach kulturalnych oraz sportowych miasta. Wydano również gazetkę miejską „Zabrze-miasto turystyki przemysłowej”.

Realizacja zadań związanych z promocją i rozwojem działalności turystycznej w Zabrzu

- Luty 2004- Zaproszenie do udziału w pracach nad tworzeniem szlaku zabytków techniki w Województwie Śląskim. Obiekty: Muzeum Górnictwa Węglowego, Skansen Górniczy Królowa Luiza, Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido pojawiły się na liście obiektów proponowanych do umieszczenia na szlaku zabytków techniki i przemysłu.
- Urząd Miejski w Zabrzu przy pomocy Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach zorganizował warsztaty dotyczące tworzenia produktu turystycznego, w którym wzięli udział przedstawiciele lokalnej branży turystycznej i pozytywnie ocenili jego poziom.
- We wrześniu 2004 odbyła się w Zabrzu pierwsza międzynarodowa konferencja pod patronatem honorowym Światowej Organizacji Turystycznej, Polskiej Organizacji Turystycznej i Polskiej Izby Turystyki oraz patronat medialny Telewizji Katowice, tygodnika Przegląd oraz Nowin Zabrzeńskich pn. „Bogactwo dziedzictwa przemysłowego jako wyzwanie i atrakcyjny produkt dla turystyki i rekreacji” popularyzująca ideę ochrony dziedzictwa poprzemysłowego poprzez wykorzystanie jego walorów turystycznych i kulturowych. Następstwem konferencji było opracowanie tzw. Rezolucji Zabrzeńskiej.
- W 2000r. miasto Zabrze otrzymało od PIT* nagrodę honorową „Kompas” za wkład w promocję rozwoju turystyki przemysłowej w naszym regionie. Ponadto na zlecenie

* PIT- Polska Izba Turystyki

w/w Wydziału powstał film pn. „Zabrze-przemysłowa przeszłość, turystyczną szansą” promujący główne zabytkowe obiekty poprzemysłowe i zabytki techniki realizujące funkcje turystyczne, który otrzymał wyróżnienie na Międzynarodowym Festiwalu Filmów i Programów Telewizyjnych o Zabytkach Technicznych i Przemysłowych Techné Ostrava 2004.

- Miasto Zabrze uczestniczyło w Międzynarodowych Targach Turystycznych „Glob Katowice” „TT Warsaw” oraz MTT „Tour Salon”. W 2004 roku dostarczono ponadto materiały promocyjne do Biura Regionalnego Województwa Śląskiego z siedzibą w Brukseli.
- Pracownicy KSP* uczestniczyli w konferencjach, seminariach i szkolenia nt. ochrony dziedzictwa przemysłowego oraz wykorzystania i promocji obiektów poprzemysłowych dla ruchu turystycznego. Miasto Zabrze ponadto uczestniczyło w konferencji organizowanej przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach pn. „Polityka rozwoju turystyki w poszerzonej Unii Europejskiej”.

16.2 Współpraca z miastami partnerskimi

Umowy o współpracy zostały podpisane z następującymi miastami:

- Sangerhausen** w 1983 roku W 1998 roku umowa została przededagowania i powtórnie podpisana.
- Seclin** w 1987 roku.
- Lund** w 1990 roku.
- Sonderborg** w 1993 roku.
- Hazleton** w 1994 roku.
- Trnawa** w 1995 roku.
- Opawa** w 1998 roku.
- Kaliningrad** w 1998 roku.
- Równe** w 2001 roku.

Miasto Zabrze, mimo iż nie ma podpisanej umowy o partnerstwie i współpracy, utrzymuje jednak bliskie kontakty z niemieckim miastem Essen. Na zaproszenie nadburmistrza miasta Wolfganga Reinigera, Polska została gościem honorowym 55edycji „Tygodni Światła” w Essen ("Essener Lichtwochen"), które odbywały się w dniach 23.10.2004- 29. 01.2005. W imprezie tej udział wzięli również przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Zabrzu.

W związku z imprezą zorganizowano także wyjazd zespołu muzycznego „Grawitacja” do Essen, w której udział wzięło 8 osób.

Głównym punktem prezentacji były iluminacje świetlne, obrazujące motywy związane z polskimi miastami, przyrodą, nauką i kulturą. Miasto Zabrze również wystawiło swój motyw iluminacyjny pn „Zabrze- miasto partnerskie Essen”.

* KSP- Wydział Kultury, Sportu i Promocji Miasta

Źródło: <http://ww2.tvp.pl>

17. Projekty realizowane przez Gminę Zabrze z udziałem funduszy europejskich

Miasto Zabrze sięga po różnego rodzaju dotacje i pożyczki finansowane z różnych źródeł.

Lp	Nazwa projektu	Źródło finansowania
Projekty zrealizowane		
1	„Młodzieżowy program pomocy zawodowej - @lternatywa”	PHARE 2001, Spójność Społeczna i Gospodarcza Rozwój Zasobów Ludzkich.
2	„Zagospodarowanie terenu wewnątrz kwartału ulic Dworcowej, Wolności i Placu Dworcowego na cele handlowo-usługowe w centrum Zabrze”.	Fundusz na rzecz rozwoju infrastruktury lokalnej skierowanej na rozwój przedsiębiorczości – komponent dotacje inwestycyjne (FRRI) w ramach „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”
Projekty w trakcie realizacji		
1	„Na starcie – program aktywizacji młodzieży do 25 roku życia”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL), Działanie 1.2 a.
2	„Szansa – program aktywizacji kobiet w wieku 26-55 lat”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL), Działanie 1.3 a.
3	„Miasto mieszkańcom - mieszkańcy miastu”	PHARE 2002, Aktywne Formy zapobiegania bezrobociu, Program „Integracja Społeczna i Zawodowa Grup Zagrożonych Wykluczeniem”
4	„Usprawnienie połączeń drogowych na Drodze Krajowej nr 4 (88) w obrębie Gminy Zabrze”	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Sektorowy Program Operacyjny-Transport (SPO-T), działanie 2.2 Nr SPOT 2.2/50/04
5	„Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze”	Fundusz Spójności (FS), Projektu Nr 2004/PL/16/C/PE/027
6	„Stypendia na wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej w Zabrzu”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) działanie 2.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” Projekt nr: Z/2.24/II/2.2/69/04
7	„Stypendia na wyrównywanie szans edukacyjnych studentów z Zabrze”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) działanie 2.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” Projekt nr: Z/2.24/II/2.2/70/04
8	„Modernizacja budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu na potrzeby Klubu Pracy”	Fundusz na rzecz rozwoju infrastruktury lokalnej skierowanej na rozwój przedsiębiorczości – komponent dotacje inwestycyjne (FRRI) w ramach „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla

		kamiennego”
Projekty planowane		
1	„Modernizacja obiektu sportowego SKS Gwarek – Zabrze poprzez budowę krytej trybuny oraz zagospodarowanie terenu”	Fundusz na rzecz rozwoju infrastruktury lokalnej skierowanej na rozwój przedsiębiorczości – komponent dotacje inwestycyjne (FRRI) w ramach „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”
2	„Zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania na potrzeby pracowników Urzędu Miejskiego w Zabrzu zaangażowanych we wdrażanie SPOT”	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Sektorowy Program Operacyjny – Transport (SPO-T), działanie 3.1, Nr SPOT3.1/149/05
3	„Stypendia na wspieranie rozwoju edukacyjnego młodzieży wiejskiej pobierającej naukę w zabrzańskich szkołach ponadgimnazjalnych”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) działanie 2.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” Projekt nr: Z/2.24/II/2.2/31/05
4	„KOMPAS – program wielokierunkowego wsparcia młodzieży na rynku pracy”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL) ,Działanie 1.2 Nr projektu S/1.2a/10/05/U/20/05
5	„KALEJDOSKOP – wsparcie bezrobotnych powyżej 25 roku życia”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL) ,Działanie 1.3 Nr projektu S/1.3a/10/05/U/12/05
6	„Punkty Pomocy Koleżeńskiej”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL) ,Działanie 1.5
7	„Wytuczamy kurs KOMPASEM”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL) ,Działanie 1.2 Nr projektu S/1.2a/08/2006/U/16/06
8	„OD – NOWA”	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL) ,Działanie 1.3 Nr projektu S/1.3a/08/2006/U/1/06
9	„Partnerstwo - Wyprowadzić na prostą”	Projekt realizowany w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL Nr projektu EQ/040/d2/2005

Opracowanie:

Urząd Miejski w Zabrzu - Wydział Strategii, Rozwoju Miasta i Integracji Europejskiej

Materiały Źródłowe:

1. Materiały poszczególnych Wydziałów Urzędu Miejskiego w Zabrzu
2. Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2004 rok
3. Materiały Instytucji Miejskich i Miejskich Jednostek Organizacyjnych w Zabrzu
4. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach
5. Opracowania Gospodarstwa Pomocniczego przy Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach, 2004 rok